

<36606606830016

HRVATSKE NARODNE PJESME,

ŠTO SE PJEVAJU U GORNJOJ HRVATSKOJ KRAJINI I U TURSKOJ HRVATSKOJ.

Sabrao

LUKA MARJANOVIĆ.

Svezak I.

U ZAGREBU 1864.

Nakladom i tiskom A. Jakića.

HRVATSKE

NARODNE PJESME,

ŠTO SE PJEVAJU U GORNJOJ HRVATSKOJ
KRAJINI I U TURSKOJ HRVATSKOJ,

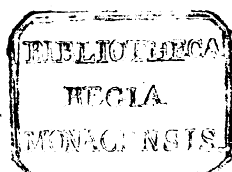
sabrao

LUKA MARJANOVIĆ.

Svezak I.

U Zagrebu 1864.

TROŠKOM I TISKOM A. JAKIĆA.

PREUZVIŠENOMU I PREČASTNOMU
GOSPODINU

MIRKU Br. OŽEGOVIĆU

BARLABAŠEVAĆKOMU

sjedinjenih biskupija senjske i modruške biskupu itd. itd.

POSVEĆUJE U ZNAK ZAHVALNOSTI

Luka Marjanović.

„Komu srdce gledati ne može
„Da nevolja plače i nariče,“

Fran Kurelac.

Preuzvišeni gospodine!

Vaša na daleko poznata darežljivost i čovjekoljublje pomoglo je mnogo sirota, a osobito učećoj mladeži daje Vaša darežljiva desnica dobru zgodu, da se more za službu crkve i domovine valjano pripravljati, i po vremenu koristni sinovi domovini, kojoj ste Vi pravi sin, biti i njoj pomagati. I meni da nije bilo dobrote i milosti Vaše preuzvišenosti, nebi sigurno danas ova zbirka narodnih pjesama po meni svieta ugledala. Za to pravim zahvalnim čuvstvom nadahnut, nisam mogao nego da posvetim Vašemu preuzvišenomu gospodstvu prvi trud, što ga domovini žrtvujem, nebi-li ove pjesme pod zaštitom Vašega slavnoga imena i u našem i u tudjem svietu bolje primljene bile!

Predgovor.

Misleći da u gornjoj Krajini, okolo turske Hrvatske i po njoj nije nitko do sad sabirao narodnih pjesama, a ako i jest, mnogo sigurno nije, nakanio sam skupljati sam to naše književno blago i izdavati ga na sviet koliko se kad bude moglo. Počeo sam lani taj posao. Jedva sam se na to odvažio znajuć koliko to truda i požrtvovanja stoji; ali sam sama sebe korio, da se meni nevalja prepadati od toga, pa i težega posla, meni rodjenu i odhranjenu u onom kraju našega naroda, koji dobro znam.

Mučan je to posao onomu, koji se nije u narodu rodio, u njem odrasao i koji u njem nežive.

Morda će se ipak komu činiti, da je lahk posao popisivati ono, što se u narodu čuje; ali ja mogu reći, da nije. Mučno je odvažiti se na taj posao, težko je dospjeti u svaki zakutak, gdje ima narodnoga blaga, jedva se čovjek osobi, koju nadje, namoli, da kazuje što zna, a najteže je sve valjano i vierno bilježiti: sve to mogu reći, jer sam sve sam kušao.

Narodnih pjesama do sad je već prilično sabrano; ali ih još sila ima, za koje neznamo, i sam bog zna koliko ih još ima u narodu!

Evo u ovoj knjižici narodnih pjesama, koje je jedna jedita ruka u narodu sakupila. Ako i jest koja ovih pjesama već gdje uštampana, neće biti s gorega, ako se preštampa opet, jer pjesma se je u čem god promienila, što nas opet more koješta naučiti.

Gledao sam da pjesme što vjernije prepišem, nemienjajuć uprav ništa, van baš kako sam ih od pjevača slušao; da sam po volji išao mienjati, dodavati i izpuštati, nagrdio bi bio narodnu pjesmu, da već nebi narodna bila.

Tko čita ove pjesme, a nije čitao ovih redaka u predgovoru, opazit će odmah veliku nedosljednost u pravopisu, čemu neće pravoga uzroka moći pogoditi.

S toga mi je o pravopisu ovih pjesama ovdje štogod napomenuti. U okolici, od kuda su sve ove pjesme, govori se štokavsko nariečje, a ikavsko i jekavsko razriečje zajedno izmiešano. U bihaćkoj dolini, pa samo u jedinom selu Zavalju, pored Bišća na našoj strani govori se tako. Za dalje onamo u Bosnu nemogu izviestno o tom kazati ništa; nu na našoj strani u mjestih blizo Bišća i Zavalja govore ili čisto ikavski ili čišto jekavski. U Bišću i na Zavalju čuje se: biel (bio), bieliti, pobielio uz: bililica, bililja; bježati uz pobići i pobignuti; diete (u Bišću i ђете), djeca uz dica; sreća, srećan uz nesrićan; šljeme uz slime; sjediti, sjesti uz posilo; ćerati (pravo: tjerati), poćerati uz potirati i potira; vjera uz vira i neviran. I sve se to jedno uz drugo govori; ali ikavštine ima mnogo više.

Što je to tako u prostom govoru, mora biti dosljedno i u pjesmi, koja se u tih stranah pjeva. U njoj se čuje ista rieč sad sa *i* sad *ie* ili *je.* — Ovomu bi se moglo inače uzrok tražiti u tom, da su morda te pjesme izvora jekavskoga, pa pošto su u ikavštinu prešle, ostali su nekoji jekavski oblici; ali to se opromeće onim, što je gore kazano. Pače ima u ovih pjesmah rieči, koje su u prostom govoru uviek jekavske, a u pjesmi ikavske (u pr. gov. diete, u pj. dite), i obratno (u pr. gov. diver, divojka, u pj. djever, дјевер, djevojka, дјевојка). Za rieč djevojka moram još reći, da je i u prostom govoru i u pjesmi ikavska; ali kad se uprav pjeva glasno, čuje se uviek djevojka mjesto divojka. Od tuda dakle ona šarovitost glede pisanja sa *i* i *ie* ili *je.* Ja sam ovo samo prosto naveo, da se zna što je; a iztraživanje budi za druge ljude.

Slušao sam nadalje, gdje se govori ćiti* *m.* htjeti, ćerati m. tjerati, šećati m. šetati, mećati m. metati, pa sam tako i pisao gdje mi je došlo. Pisao sam dje (ђе) m. gdje, jer se tako i govori tamo; tako isto i *ći,* ćerca m. kći kćerca.

Pismena *h* nisam u tih stranah nigdje čuo; pisan je ipak gdje mu je mjesto, da nebi tko čitajuć zapinjao kod takovih rieči. A kad je *h* izostavljen izmed dvaju samoglasa, ostavljaju ili prost ziev ili ga nadoknadjuju pismenom *v* a kadkad *j.* Čuje se dakle: graa (graha), snaa (snaha); oraa (oraha), plaovit (plahovit), straovit (strahavit), maati (mahati), játi (jahati);

*) Uza svu pozornost podkralo mi se je proti ovomu načelu u pjesmi nehti, htio, kćerca, gdje mj. neći, ćerca, dje. Tako isto prihvatio, uhvatiše, hvatio se mj. prifatio, ufatiše, fatio se, kako sam pravo od pjevača čuo.

zatim: juva (juha), suva kruva (suha kruha), kuvati (kuhati); onda: dijati (dihati), tijo (tiho), proja (prova, proha). Ali i ovo je tako smiešano, da se neda razlučiti, koje rieči ukidaju ziev sa *v*, a koje sa *j*. Čuo sam u jednom selu g r a a, g r a v a i g r a j a mj. graha. Osim nekih jednoslovčanih rieči izlazećih na *h*, u kojih se ovo *h* ili sa *v* zamienjuje ili se skroz neizgovara (suv i su, gluv i glu, kruv i kru), nisam nigdje *h* čuo, niti ga čim nadoknadjuju. Govori se samo lad (hlad), lak (lahk), um (hum), ukati (hukati); dodjo (dodjoh), lego (legoh) itd. Nu barem u turskoj Hrvatskoj čuti je *h* med dvama suglasima i pred samoglasom na početku rieči; ali na kraju rieči i kad je pred suglasom, nigdje ga negovore. Čuti je tamo k r u h a, p r o h a, č o h a, h o ć u, h o d ž a, h a d ž i j a; ali nije ni ovo tako pravilno.

Što se nije moglo u svih do sada poznatih narodnih pjesmah naći, to će se naći u ovih, i to je s y n i c e s i s, t. j. spajanje dvaju samoglasa izmed dviju rieči u stihu, gdje prva rieč svršuje a druga počimlje samoglasom tako da se čitanjem stiha ta dva samoglasa kao jedan izgovaraju, što ako se nebi činilo, deseterac bi imao jednu slovku više. Ako se misli, da toga u narodnoj pjesmi nema, ili da nesmije biti, valja se osvjedočiti, pa će se vidjeti, da toga ima dosta, pa da i nekvari toliko stiha, kako se misli. Pače ima nešto više, nego što je s y n i c e s i s. Ima stihova, koji imadu baš jedanaest slovaka, ali s y n i c e s i s u njih nije. Ovaki se stihovi tako govore, i tako se čitati imadu, da prva, druga i treća slovka čine jednu stopu, i to dvie prve valjaju za jednu dugu. U pjesmi LIII. imadu

dva, a u II. opet dva takova stiha; a osim ovih u ovoj knjižici više takih nema. Takovih sam stihova od istih sliepaca, najboljih narodnih pjevača čuo; pa ako i nevaljaju (srećom malo ih je), treba da i za nje znademo. Kad ima toga, što pjesmu i stih kvari, zašto da nebude synicesis, koja stiha nekvari. Da se ni ova nepreporučuje svagdje, dokaz je to, što je nema svagdje, gdje bi mogla biti, već se češće odbacuje dotični samoglas. U I. knjizi Vukove sbirke ima u pjesmi 700 jedan stih sedmerac „Kravu i tele da prodam.“ Ovo opet, ako i jest morda jedini stih u svoj zbirci slavnoga našega Karadžića, more za dokaz biti, da u narodnom pjesničtvu ima ta sloboština.

Ima u narodnoj pjesmi svašta dobra i koristna što nam valja iz njih vaditi i učiti, ali ima i rdjava ponešto, čega nam netreba nasljedovati. Pozoran čitatelj, vješt našemu jeziku, naći će odmah što je dobro što-li je loše.

Rieči, koje bi čovjek u prostom govoru zaman tražio, ima u narodnoj pjesmi dosta. Tako da napomenem samo nekoliko rieči u ovoj knjižici. Za pticu noja barem ondje, od kuda je pjesma, nitko nezna; u pjesmi IV. stih 15. krčiti vinom i rakijom. Zatim sam čuo glagolj turiti samo u pjesmi, a u prostom gov. rabi turkati m. turati, turnuti m. turiti. Isto tako u pjesmi samo razporiti a u prost. gov. razparati, u pj. hititi, u pr. g. samo baciti.

Pjesme sam razdielio u junačke i u ženske. Što nisu ženske pjesme onako razredjene, kako se kojom zgodom pjevaju, uzrok je taj, što osim dvie tri, koje su naznačene po Vukovoj razredbi, nema gotovo

nijedne u svoj knjižici, koja bi se stanovitom zgodom pjevala. Buduć ih je najviše ljubavna značaja, pjevaju se svakom zgodnom prilikom. Ni po sadržaju ovih pjesama nemože se razlučiti, u koji bi red koja njih išla U ovih stranah mnogo se je narodnih običaja izgubilo, pa ako se je uspomena na koji običaj pjesmom i sačuvala, težko je označiti.

Ove su pjesme sve iz jednoga mjesta, ali od više osoba, koje su neka manje neka više godina u turskoj Hrvatskoj živile, te ove pjesme amo preniele; a opet neke osobe primile su pjesme neposredno od ljudi iz turske Hrvatske. Sve su nepismene, neznadu ni čitati ni pisati, samo se dobom razlikuju. Tri starca, dvie starice jedna žena, jedan momak i četiri djevojke bijahu mi pjevači.

Nekoje su ženske pjesme zabilježene, što su malo drugčije od pjesama u I. knjizi Vukove zbirke.

Kad sam već sve, kako mislim, kazao, da se ove pjesme bolje razume, nemogu da nekažem, da sam dugo morao misliti, kakov da bude naslov ovoj knjižici. Za stanovnike turske Hrvatske neznam pravo, što su, jer negovore niti da su Srbi niti Hrvati, već su Madžari i Bošnjaci, a govore jezikom bosanskim ili bošnjačkim. Amo na našoj strani nekako su zaboravili ime hrvatsko, (velim za prost narod); ali svi bez iznimke govore i pišu samo hrvatski, i nikako drugčije. Ovo se čudno čini; ali istine niti mogu niti smijem tajiti.

Mene je nagovarao veleučeni gosp. Franjo Petračić, da sabirem koristne stvari po narodu; ja sam ga poslušao i posao mi se usrećio. Po njem mi je tako-

djer veleučeni gosp. V. Jagić u tom poslu na ruku bio, te mi uza sve svoje poslove savjetom i djelom pomagao, da se zbirka valjano štampa. Dobroti jednoga i drugoga gospodina, od kojih se naša knjiga mnogo nadati može nemogu dosta zahvalan biti.

Mislim i kanim, ako bog da, još koju ovaku knjižicu punu narodnoga bisera našemu svietu predati, nebi-li već jednom svi bolje za svoje književno blago znali.

Ja nisam znao ovom prvom svojom zbirkom nikud nikamo upraviti, da se nije srećom gosp. A. Jakić pripravan dogodio, te ove pjesme u štampu na svoj trošak preuzeo. On je nastojao, da se što valjanije pjesme izdadu, odmjerio format, i preporučio pravopis, koji mi se najprobitačniji čini; a ja sam uzeo onaj, koji je dosad u najboljih zbirkah narodnih pjesama uvaživan bio. Na njegovoj pripravnosti i nastojanju od mene mu srdačna zahvala!

L. M.

Štamparske pogreške.

U pj. I. st. 145. valja čitati:	Daleko ga ugledala majka, mj. Daleko ga ugleda majka.
„ „ II. „ 147. „ „	„Ajde bòljè svom' bilomu dvoru mj. „Ajde blje svom' bilomu dvoru.“
„ „ V. „ 18. „ „	Knjiga mu je ja od majke došla, mj. Knjiga mu je od majke došla.
„ „ VII. „ 72. „ „	To j' kopile Senjanin Ivane, mj To j' kopile Senjanin Ivana.
„ „ X. „ 26. „ „	Van sakupi trideset Senjana, mj. Van sakapi trideset Senjana.
„ „ X. „ 77. „ „	Pa okolo svi redom sidoše, mj. Pa okolo svi redem sidoše.
„ „ XII. „ 123. „ „	Daleko ga ugledala majka, mj. Daleko ga ugleda majka.
„ „ XIV. st. 7. „ „	Britkom sabljom i desnicom rukom, mj. Pritkom sabljom i desnicom rukom.
U istoj st. 47. pravo:	Ko ć' ostati, ko-li poginuti.
U istoj st. 145.	On govori okolnoj gospodi, mj. On govori svoj okolnoj gospodi.

U pj. XVII. od 101. i 102. stiha valja jedan izpustiti, jer su oba jednaka.

U pj. XXVII. st. 454.	Grihota je i gledati u te, mj. Grihota i gledati u te.
U istoj st. 584.	I odoše svaki svomu dvoru, mj. I odoše svaki svom dvoru.
U žen. pj. XL. str. 3.	Jedinice, neidi za soldata, mj. Jedinice neide za soldata
U pj. XLII. zadnji str.	U cviće se zavio, mj. U cviće se zanio.

Nepoznatih rieči nije se moglo u prvom svezku protumačiti; to će biti u II. ili u III. svezku.

PJESME

JUNAČKE I ŽENSKE.

A. JUNAČKE.

I.

Ženitba Kraljevića Marka.

Kad večera Kraljeviću Marko
Svojom starom na odžaku majkom,
Pa kad bili na poli večere,
Onda Marku govorila majka:
„Dite moje, Kraljeviću Marko!
„Što s' neženiš, moje dite drago?
„Vidiš, da t' je ostarila majka,
„Nemore ti jutrom podraniti,
„Dvor pomesti ni vode doniti,
„Na ognjištu vatre naložiti,
„Ni u vatru hleba ukuvati,
„Ni gospodske užine spraviti:
„Van ženi se, moje dite drago!“ —
Onda Marko govorio majci:
„O starice, mila moja majko!
„Evo ima tri mjeseca dana,
„Da ja tražim za sebe divojku:
„Dje god nadjem ja za se divojku,
„Onde nije prijatelja za te,
„Dje ja nadjem prijatelja za te,
„Tute nije za mene divojke.
„Evo prodjoh osam kraljevina
„I devetu tursku carevinu,
„Niti nadjoh ja za se divojke,
„Baš ni tebi dobra prijatelja;

„Van kad dodjoh u zemlju Bugarsku,
„Gonim Šaru preko polja ravna
„Izpod kule bugarskoga kralja.
„Pod kulom mu bunar voda hladna,
„Ja poćerah moga konja šara,
„Dognah konja do vode bunara,
„Da ću dobra vode napojiti.
„Nehti dobar hladne vode piti,
„Van sve gleda kuli i avliji.
„Kad ja, nane, kuli pogledao,
„Al s' avliji otvoriše vrata,
„Pomoli se kraljeva divojka:
„Sve je polje sobom obasjala
„Kano mjesec od petnaest dana,
„Od bisera i dragog' kamenja.
„U ruci joj vedro pozlaćeno;
„Dodje lipa do vode bunara.
„Kako me je lipotom zanila,
„Oko mene s' polje okrenulo,
„Bunar voda i zelena trava.
„Čini mi se, da bi bila za me,
„Kralj bi tebi dobar bio prijo.
„Van mi kuvaj lake brašnenice,
„Da ja idem u zemlju bugarsku
„Izprositi od kralja divojku;
„Ako mi je htio darovati,
„Ja ću s', majko, njome oženiti.“ —
Skočila mu ostarila nane,
Kuva sinu lake brašnenice,
Sve pokuva šekerli kolače.
Dok sigura majka brašnenicu,
I Marko je Šarca napravio,
U bisage vrže brašnenicu,
I bisage na Šarca metnuo,
Strag za sedlo dobro prihvatio;
I Marko se junak napravio,
I brijetku ćordu pripasao,

I on dodje do Šarina svoga,
O unkašu viša topuzinu.
S druge strane vina tulumina.
Pa se baca Šarcu na ramena,
Odbi konja od Prilipa grada,
Goni njega preko polja ravna,
Goni Šarca i noćom i danom,
Trije dana i tri noći tavne.
Na Šarcu je ručak ručevao,
I na njemu Marko užinao,
I na Šarcu večer večerao,
I na konju sanak boravio.
Dok je došo do kraljeva dvora,
Četvrto mu jutro osvanulo.
Podranio Bugarine kralju,
I na kuli pendžer otvorio,
S njega gleda niz polje široko,
I na polju ugledao Marka.
Kad ugleda, pendžer zatvorio,
Niz kamenu kulu poletio,
Pred avliju kralju izpanuo,
I on sreta Kraljevića Marka.
Kad ga srete Bugarine kralju,
Ruke šire, u lice se ljube,
Za bile se uhvatiše ruke,
U bila se poljubiše lica,
Za junačko upitaše zdravlje.
Namah sluge konja uhvatiše,
Vode Šarca u alvat podruma,
A kralj Marka u tananu kulu,
I sjedoše za sofru gotovu.
Vino pili tri bijela dana,
Trije dana i noći četiri.
Kad četvrto jutro osvanulo,
Onda Marko kralju govorio:
„Bora tebi, gospodine kralju!
„Nisam došo s tobom piti vino,

„Van sam došo prositi divojku:
„Hoš dat' meni ćer svoju jedinu?“
Kralj je dade, ni riči nereče.
Marko na nju meće obilježje:
Hvatio se rukom u džepove,
Pa izvadi gerdan od dukata,
Na gerdanu za tri sta dukata,
I penje ga lipoj oko vrata.
I izvadi bnrmu-prsten zlatan,
Na desnu joj nataknuo ruku.
Pa dariva tasta i punicu:
Tastu dade trideset dukata
A punici trijest i četiri:
„Na, čuvajte lijepu divojku,
„Dok pokupim kićene svatove
„I ja dodjem po lipu divojku;
„I pravo mi po istini kažte,
„Koliku ću skupiti svatove,
„Koga-li ću zvati u svatove,
„Kada-li ću po divojku doći.“
Al mu, veli, kralju govorio:
„O moj zete, Kraljeviću Marko!
„Kupi svata, koliko ti drago,
„U svatove, koga tebi drago,
„Po divojku kada tebi drago.
To rekoše, pa se diže Marko,
I on podje iz kule tanane,
A sluge mu izvedoše Šarca.
Prati njega kralju i kraljica,
Pratili ga do avlijnskih vrata.
Tad punica zetu govorila:
„O moj zete Kraljeviću Marko!
„Kad pokupiš kićene svatove,
„Ti nemeći tudjeg' za djevera,
„Jer je lipa odviše divojka,
„Mogla bi se dogodit' sramota,
„A sramota i naša i tvoja.“

To rekoše, pa se rastadoše.
Ide Marko dvoru bijelomu,
U velike misli udario,
On koga bi za divera zvao,
Kad od roda nikog nema svoga;
Van proklinje svoju staru majku,
Što mu nije roda narodila.
Sve u misli bilu dvoru dodje.
Daleko ga ugleda majka,
Malo bliže susretila Marka.
Nujan Marko jaše na Šarinu,
Pa mu, veli, govorila majka:
„Dite moje, Kraljeviću Marko!
„Što si tako nujan i zlovoljan?
„Ali si se vinom opojio,
„Ali te je zabolila glava,
„Al' je na te naviknuo kralju,
„Al' zamiri kraljeva divojka?“
Al' velide Kraljeviću Marko:
„Prodj' se mene, mila moja majko!
„Niti sam se vinom opojio
„Niti me je glava zabolila,
„Nit je na me naviknuo kralju,
„Divojka mi nije zamirila;
„Dok od kralja zaiskah divojku,
„Namah mi je lipu poklonio,
„I s njime sam termin učinio,
„Tri nedilje roka ostavio,
„Dok divojka pokroji darove
„A ja junak pokupim svatove,
„Pa ću ići onda po divojku.
„Al' evo mi goleme žalosti,
„Što mi veli divojačka majka:
„Da nemećem tudjeg' za divera,
„Da bi s' mogla zgoditi sramota.
„U misli sam udario, majko,
„Pa sve mislim od kraljeva dvora,

„Evo sada do Prilipa moga,
„Ja koga bih zvao za divera,
„Kad od roda nikog' nemam svoga.
„Tebe kunem, mila moja majko,
„Što mi nisi roda narodila“
Njemu, veli, majka govorila:
„Muči, Marko, nemoj budaliti,
„Majka ti je roda narodila,
„Rodila ti brata Jandrijaša,
„I rodila sestricu Jelicu;
„Pa kad Prilip porobiše Turci,
„I nejaku djecu zarobiše:
„Jelicu ti od sedam godina,
„Jandrijaša od tri godinice.
„Sad od roda nikog' nemaš svoga,
„Van ti zovi sebi za divera
„Pobratima, Zemića Stipana,
„Pobratima ka' i brata svoga,
„Viran će ti biti kod divojke.“
Kupi Marko kićene svatove:
Zove kuma dužda mletačkoga,
A prikumka Relju Budimljiju,
Starog' svata Miloš Obilića,
Za djevera Stipana Zemića,
Za čauše dva Voinovića,
Za vojvodu Jugović Bogdana,
I još zove sebi u svatove
Svijeh devet mladih Jugovića,
Da ponesu devet barjakova.
I ostale pokupi svatove:
Nekupi ih roda gospodskoga,
Van pokupi roda junačkoga.
Tri sta svata sakupio Marko,
Tri sta svata, a devet barjaka.
Vodi svate od Prilipa grada,
Sve dan po dan, do divojke dodje.
Zdravo svati došli do divojke,

Dočeka ih Bugarine kralju,
Savede im konje u podrume,
A svatove u kulu tananu,
I sjedoše za sofru gotovu,
Piju vino tri četiri dana.
Kad im peto jutro osvanulo,
Povikaše svatovski čauši:
„Hazuralah kićeni svatovi!
„Hazur nam je lijepa divojka.“
Kralj izvede ćercu jedinicu,
I dade je Marku Kraljeviću.
Marko dade pobratimu svomu,
Pobri svomu Zemiću Stipanu.
Taman sluge konje izvedoše,
Kićeni se svatovi digoše,
I podjoše iz kule tanane,
Dobre konje svoje posjedoše,
Pojezdiše od kule kraljeve,
Povedoše kićenu djevojku.
Vas dan jezde preko polja ravna,
Kad su bili na sred polja ravna,
Dje je sreće, tu je i nesreće,
Puhnu vitar s visokih planina
Puli-duvak podiže divojci,
Bîlo joj se ukazalo lišce,
Ugleda ga duždе od Mletaka.
Kad ih tavna noćca uhvatila,
Marko penje bile šatorove,
Pod njih meće kićene svatove,
Janda penje crljena šatora,
Pod njeg meće lijepu divojku,
I djevera Zemića Stipana.
On svoj šator bio razapeo
Na sredini od svojih svatova:
Na njemu mu od zlata jabuka,
Na jabuci soko tica siva,
U kljunu mu dragi kamen sjaje,

Pa se vidi do pola svatova.
A kad bilo noći u po noći,
Podiže se dužde od Mletaka,
Pa on ide pod čador Stipanu,
Pa govori dužde Latinine:
„O djevere, Zemiću Stipane!
„Podaj-de mi svoju milu snašu
„Ovu noćcu na virnu ljubovcu,
„Evo tebi puna čizma blaga,
„Sve, Stipane, gotovih dukata,“
Al mu, veli, Stipan govorio:
„Od' otolen, dužde Latinine!
„Da to čuje Kraljeviću Marko,
„Bi obama odsijeko glavu:
„Van ti bježi pod čadora svoga.“
Ode dužde pod čadora svoga.
Kad u jutro danak zabilio,
Zavikaše svatovski čauši,
Digoše se Markovi svatovi.
Vas dan jezde preko gore crne,
Goru prešli, na polje izašli,
Na polju ih noćca uhvatila.
Jopet Marko penje šatorove,
Pod njih meće kićene svatove.
A kad bilo noći po večeri,
Podiže se dužde Latinine,
Pa on šeće pod šator Stipanu:
„O djevere, Zemiću Stipane!
„Daj-de meni svoju milu snašu
„Ovu noćcu za virnu ljubovcu,
„Evo tebi dvije čizme blaga,
„Sve, Stipane, gotovih dukata.“
Al mu veli Zemiću Stipane:
„Bježi, dužde, od čadora moga!
„Bi-l' se mogo podignuti Marko
„Da obidje mene i divojku;
„Ako tebe pod šatorom nadje,

„Mogo bi se na nas rasrditi
„I obadva pogubiti naske!“
Ode dužde do šatora svoga.
Noć noćili, pa su podranili,
Vas dan jašu preko polja ravna,
Pod gorom ih noćca uhvatila,
Marko penje bile šatorove,
Pod njih meće kićene svatove,
Tu će s njima konak konačiti.
Kad svatovi večer večerali
I svi oni u ložnici bili,
Svaki leže pod svojim šatorom;
Ali dužde — on da leži neće,
Van on ide Zemiću Stipanu,
Pa mu, veli, dužde govorio:
„O djevere, Zemiću Stipane!
„Daj-der meni svoju milu snašu
„Ovu noćcu za virnu ljubovcu,
„Evo tebi do tri čizme blaga,
„Sve, Stipane, gotovih dukata,
„I evo ti kolajna od zlata,
„Što junaci nose oko vrata.“
Prevari se, ujede ga zmija,
I dade je duždi mletačkomu.
Odvede je dužde Latinine,
Odvede je pod šatora svoga.
A kad dodje pod šatora svoga,
Dužde sjede na meke dušeke,
Ona lipa podviv stade ruke.
Al joj, veli, dužde govorio:
„Sjedi, kumo, na dušeka moga,
„Da se, drago, sada milujemo,
„Da ti bilo ja poljubim lice.“
Ali, veli, lipa govorila:
„O moj kume, dužde od Mletaka!
„Kako bih se s tobom milovala,
„Je-li nami od boga grihota,

„Da kum kumi bilo ljubi lišce!
„Bi-l' se moglo nebo otvoriti,
„Bog iz neba strile opraviti,
„Pod šatorom naske ustriliti?“
Al joj, veli, dužda govorio:
„Muči, kumo, nemoj budaliti!
„Već sam devet kuma obljubio,
„Bog mi nije ništa učinio;
„Sjedi dolje, da se milujemo,
„Da ti bilo ja poljubim lice.“
Al mu, veli, lipa govorila:
„O moj kume, dužde od Mletaka!
„Mene j' moja zaklinjala majka,
„Da neljubim bradata junaka,
„Van da ljubim mlada golobrada,
„Kano moj je djuvegija Marko.“
Kad to čuo dužde Latinine,
On dozivlje dva hitra berbera,
Paka briju dužda od Mletaka,
Jedan mije, drugi bradu brije.
Divojka ju lipa pokupila,
Za tkanicu svoju je zadila.
A kad dužde bradu obrijao,
Onda lipoj jopet govorio:
„Sjedi, kumo, da se milujemo!“
Al velide kićena divojka:
„Podpazit će Kraljeviću Marko,
„Pa ć' oboje pogubiti naske.“
Al joj, veli, dužde besidio:
„Muči, kumo, nemoj budaliti!
„Eno Marka na sridi svatova,
„Dje je bio šator razapeo,
„Na njemu mu od zlata jabuka,
„Na jabuci soko tica siva,
„U kljunu mu dragi sjaje kamen,
„I vidi se do pole svatova.“
Kad to čula lijepa divojka,

Onda, veli, duždu govorila:
„O moj kume, dužde Mletčanine!
„Pričekaj me pod svojim šatorom,
„Ja ću malo pred šator izaći,
„Da ja vidim, kako je na nebu,
„Je-li vedro, ali je oblačno,
„Da nas nebi strila ustrilila
„Iz oblaka, jal iz neba vedra.“
Osta dužde pod svojim šatorom,
Al pred šator lipa izletila,
I na nebo nije pogledala,
Van na šator Kraljevića Marka.
Kad je Markov šator ugledala,
Ona lipa k njemu poletila,
Hitro ona k njemu dopanula,
I ulidje pod šatora k Marku.
Marko spava glavom bez uzglavlja,
Ona sjela više njega lipa,
I proliva suze niz obraze.
Jedna joj se suza otisnula,
Pa je Marku na obraz panula.
Kô da ga je vatrom ošurila,
Od sna namah Marka probudila.
Kad se skoči Kraljeviću Marko,
I pogleda kolom oko sebe,
I ugleda kod sebe divojku,
Trže ćordu Kraljeviću Marko,
Trže ćordu, pa veli divojci:
„Od’ otolen, jedna orjatkinjo!
„Da-li nisi mogla dočekati
„Dok dodjemo crkvi namastiru,
„Da kod crkve mi zakon primimo,
„Van si došla meni pod šatora:
„Sad ću tvoju odsijeći glavu!“
Al mu veli kićena divojka:
„Bora tebi, Kraljeviću Marko!
„Ti orjate zoveš u svatove:

„Prodade me Zemiću Stipane
„Tvomu kumu, duždi mletačkomu,
„Ovu noćcu za virnu ljubovcu;
„Dužda m' dade do tri čizme blaga,
„A sve, Marko, gotovih dukata,
„I dade mu kolajnu od zlata."
Kad to čuo Kraljeviću Marko,
Neviruje kićenoj divojci,
Van, velide, govorio Marko:
„Od' otolen, jedna orjatkinjo!
„Nij' istina, što meni divaniš."
Ona s' hvati rukom pod tkanicu,
Vadi bradu duždе Mletčanina:
„Kada meni neviruješ, Marko,
„To je brada dužde Mletčanina."
Onda joj je govorio Marko:
„Sjedi sada pod mojim šatorom!"
Ona sjedi s Markom pod šatorom:
Kad u jutro jutro osvanulo,
Podranio Kraljeviću Marko,
Prevrnuo ćùrak naopako,
I pripaso oštru britku ćordu,
Uze u ruke težku topuzinu,
Pa on šeće kroz svoje svatove
Do šatora duždа mletačkoga,
Kad-li dužde sjedi pod šatorom
I s njim pobro Zemiću Stipane.
K njima dodje Kraljeviću Marko,
Pa im, veli, Marko govorio:
„O djevere, dje ti je djevojka?
„A ti, kume, dje je tebi kuma?"
Al' mu, veli, dužde odgovara:
„O moj kume, Kraljeviću Marko!
„Ja sam dozvo kumu na divane,
„I s njome se nešto našalio,
„Pa pobiže od čadora moga."
Al' mu, veli, govorio Marko:

„Bora tebi dužde od Mletaka!
„Zla ti šala, obrijana brada!“
Trže ćordu, odsječe mu glavu.
Al' poteče Zemiću Stipane,
Da ć' uteći Kraljeviću Marku.
Marko za njim topuzinu turi,
Udari ga u pleća junačka,
Na prsi mu džigaru izbio,
Mrtav Stipan na zemljicu pao.
Marko ode do šatora svoga,
I podiže kićene svatove,
S njima ide crkvi namastiru.
Čini kuma Relju od Budima,
A prekumka Miloš Obilića,
Zakon primi s lijepom divojkom.
Vodi svate dvoru bijelomu,
Pir činio Kraljeviću Marko,
Pir činio za pun mjesec dana.
Kada prošo jedan mjesec dana,
Otidjoše kićeni svatovi,
Osta Marko s ljubom u svom dvoru.

II.

Opet ženitba Kraljevića Marka ali drugčije.

Ženio se Kraljeviću Marko
Iz daleka kralja Graorskoga,
A daleko trideset konaka.
On je imo do dva netijaka,
Netijaka Luku i Iliju,
Pa je njima besjedio Marko:
„Boga vami do dva netijaka,
„Netijače Luka i Ilija!
„Šećite se kralju Graorskomu,
„A daleko trideset konaka,
„U njega je ćerca jedinica,
„Kad je bila u kolivci mlada,
„Za mene je naminio Marka,
„Prosite je, hoće-l' moja biti.“
Kad to čula do dva netijaka,
Netijaka Luka i Ilija,
Sigurаše dobre konje svoje,
Koji s' bili do devet godina
U potaji u toplom podrumu,
I za koje nitko znao nije;
Pak se šeću k svomu uji Marku,
A njima je besjedio Marko:
„Kad dodjete kralju Graorskomu,
„A daleko trideset konaka,
„Evo vami stotinu dukata,
„Izprosite lijepu divojku,
„Lipo vi nju meni prstenujte
„Obilježje lipo njojzi dajte,

„Obilježja stotinu dukata.“
Kada oni riči razumili,
Oni idu kralju Graorskomu,
Oni neidu, kako koji more,
Nego idu, kako konji mogu.
Kad dodjoše kralju Graorskomu,
S njim svakakav divan divanili.
Al' besjedi Luka i Ilija:
„Bog dao tebi, ti Graorski kralju!
„Daleko je trideset konaka,
„Evo jesmo mi do tebe došli,
„Nemoj da nam puti zaman budu.
„Čuli jesmo i ljudi nam kažu
„Da j' u tebe ćerca jedinica,
„Bi-l' je mogo nami pokloniti,
„Pokloniti, al' je Marku dati,
„Ali Marku na megdane poći.“
A neprose, ka' je Marko reko,
Nego oni silom kralja straše.
Misli kralju što bi učinio,
Al' je njemu Ile besjedio:
„Što se jesi, kralju, zamislio?
„Donesi nam vina i rakije,
„Da pijemo vina i rakije,
„Jer smo vrlo ožednili. kralju,
„A od davna mi ti putujemo.“
Silom njima odgovara kralju:
„Nedam vami vina ni rakije,
„Nit ću vami ćeri pokloniti,
„Nit za vašeg' Kraljevića dati.“
Onda prose, ka' je Marko reko.
Al' doziva kralju velikašu,
On doziva svoju virnu ljubu,
I dozivlje ćercu jedinicu,
Da divane, što bi učinili,
Bi-li ćercu za Marka udali.
Divani mu kraljica gospoja:

„Boga tebi, gospodine kralju!
„Ti je podaj, kad je ljudi prose.“
Onda ćeri kralju govorio:
„Boga tebi, ćerce jedinice!
„Hoćeš poći, kad te ljudi prose?“
A ona je njemu govorila:
„Oj babajko, kralju gospodine!
„Kad me daješ, i ja hoću poći
„Za mladjana Kraljevića Marka.“
Kad to čuo Luka i Ilija,
Oni jesu curu izprosili,
Izprosili i prstenovali,
Obilježja sto dukata dali.
Kada oni dvoru pohitili
Onda njima kralju besjedio:
„Počekajte, moji prijatelji!
„Dok napišem sitnu knjigu Marku.“
Tute oni njega pričekaše,
Dok napisa sitnu knjigu Marku.
U knjizi je kralju besjedio:
„O moj zete, Kraljeviću Marko!
„Kupi svate, ajde po divojku,
„Kupi svata stotinu junaka,
„A nevodi dvaju netijaka,
„Netijaka Luke i Ilije,
„Jer su oni preżestoki ljudi,
„Neće vina da piju rujnoga,
„Dokle ćorde krvlju nenapoje“
Kada kralju knjigu napisao,
Njima knjigu on u šake dade.
Kada oni — pa knjigu primili,
Konje jašu i dvorima idu.
Sve dan po dan dvorima dodjoše.
Kad doja'li konje do dvorova,
Knjigu daju baš u ruke Marku.
Dokle knjigu pregledao Marko,
Knjiga mu se srcu nemilila,

Kako knjiga njemu besjedila,
Da nevodi dvaju netijaka,
Netijaka Luke i Ilije,
Da nevodi on njih u svatove,
Da s' u vinu prežestoki ljudi,
Da nepiju rujenoga vina,
Dokle ćorde krvljom nenapoje.
Kupi Marko kićene svatove,
A nezove dvaju netijaka.
Dolazi mu sestrica jedina:
„Oj ti Marko, brate moj jedini!
„Ali si se poolio, Marko,
„Dje se tako iz daleka ženiš,
„Iz daleka kralja Graorskoga,
„Kad nezoveš dvaju netijaka."
Al' je Marko sestri govorio:
„Oj boga ti, sestrice jedina!
„Ja njih dvaju pozvati nesmidem,
„Jere mi je evo piso kralju,
„Da nezovem dvaju netijaka,
„Da s' u vinu preženstoki ljudi,
„Da nepiju rujenoga vina
„Dokle ćordu krvljom nenapoje."
Lipo njemu sestra besjedila:
„Kupi svate, što god bolje moreš."
Ona ode svom' bijelom' dvoru,
Pa govori Matulanu slugi:
„Matulane, virna slugo moja!
„Ti ga ajde u goricu crnu,
„K mom' djetetu Mili čobaninu;
„Daleko će te ugledati Mile,
„A bliže će tebe susretati." —
Pa on ode u goricu crnu.
Daleko ga Mile ugledao,
A bliže je njega susretao,
Pa je njemu Mile besjedio:
„Matulane, virna slugo moja!

„Al' je moja kula zapaljena,
„Ali su mi braća u zavadnji,
„Ali mi je na umoru majka?“
Matulan mu sluga govorio:
„Nije tvoja kula zapaljena,
„Niti su ti braća u zavadnji,
„Nego ti je na umoru majka,
„Ajde blje svom' bilcmu dvoru,
„Nebi-l' živu ti zateko majku.“
Ide Mile bijelomu dvoru,
Daleko ga ugledala majka,
A bliže je njega susretala.
Kad došao on do kule svoje,
Onda svojoj kuli govorio:
„Mili bože, čudna uskakanja
„I skakanja s ove naše kule!“
Pa 'nda svoju on pitao majku:
„Oj starice, stara moja majko!
„Je-li tebi glava oblakšala?“ —
„Sinoć mi je glava oblakšala;
„Već ćeš ići ujcu u svatove,
„Vrlo 'š biti ujcu za potrebu,
„Iz daleka tvoj se ujak ženi,
„Iz daleka kralja Graorskoga,
„A daleko trideset konaka.“ —
„Ja ću ići ujcu u svatove.“
Njemu sprema ostarila nane,
Sprema njemu robu od svatova:
Kroji njemu divan — kabanicu,
Koja pokri konja i junaka,
Tri aršina po zemlji se vuku;
A kroji mu kapu bukagriju,
Koja krije konja i junaka.
U tom Marko svatove skupio,
Sve svatove Marko prebrojio,
Svi svatovi na broj izlaziše,
I kraljevim dvorim' pohitiše.

Lipo majka Mili govorila:
„Milovane, dite moje drago!
„Nejaš' konja u prvih svatovih,
„Nit ga jaši u stražnjih svatovih,
„Već ga jaši u sridi svatova,
„Jerbo će ti svati govoriti:
„Mili bože, dobroga konjika,
„Dobra konja, a slaba junaka!"
Milovan je majku poslušao:
On nejaše u prvih svatovih,
Nit ga jaše u stražnjih svatovih,
Već ga jaše u sridi svatova. —
Kad su oni bili putovali,
Marko hrani sve svatove svoje,
A nehrani Mile čobanina.
Kad bi Mile vrlo izgladnio,
Izpod sebe tratinu je jio;
Kad bi Mile vrlo ižednio,
Rosicu bi s tratine lizao.
Sve dan po dan do kralja dodjoše.
Kad su došli kraljevim dvorima,
Al' je Marko svatom govorio:
„Izaći će sad kraljeve sluge,
Iskat' će nam konje i oružje:
„Konje dajte, oružja nedajte,
„Pri oružju pijte rujno vino,"
Izadjoše sve kraljeve sluge,
Zaiskaše konje i oružje
Konje daju, oružja nedaju,
Pri oružju rujno piju vino.
Kad se svati vinca ponapili,
Al' je kralju čudo iznosio:
On ti meće na koplje jabuku,
Pa govori Kraljeviću Marku:
„O moj zete, Kraljeviću Marko!
„Daj prostrili na koplju jabuku;
„Ako-li je prostriliti nećeš,

„Nisi voljan sobom ni svatovi."
Marko gleda u zemljicu crnu,
Kako raste djetelina trava;
Al' negleda Milovan čobane,
Već on strila na koplju jabuku:
Prostrili ju na četiri pole,
Sve četri u zraku ufatio,
Pa ih meće sebi u džepove:
„Ovo ću ponit' ujni za milošću."
Jopet kralju svate uvodio.
Kada kralju svate napojio,
Jope j' kralju čudo iznosio:
On izvede devet dobrih konja,
I na njima devet golih noža,
Pa govori Kraljeviću Marku:
„Oj moj zete, Kraljeviću Marko!
„Daj preskoči devet dobrih konja
„I na njima devet golih noža;
„Ako-li ih preskočiti nećeš,
„Nisi voljan sobom ni svatovi."
Svi svatovi nikom ponikoše,
I u crnu zemlju pogedaše,
Kako raste djetelina trava;
Al' negleda Milovan čobane,
Već govori Kraljeviću Marku:
„Je-li testir meni preskakati?"
A njemu je besjedio Marko:
„Testir tebi, koliko ti drago,
„Al' se bojim, da preskočit' nećeš."
Veli njemu Milovan čobane:
„Boga tebi, Kraljeviću Marko!
„Metni meni mog' desetog' konja,
„Njemn hoću ja u sèdlo sjesti." —
On s' iztrka malo u natrage;
Al' govori Kraljeviću Marko:
„Boga tebi, Milovan čobane!
„Ti ga baci divan-kabanicu."

Al govori Milovan čobane:
„Bora tebi Marko Kraljeviću!
„Ja ti čuvam u planini blago:
„Koj nemore ovan nosit runa,
„Onaj ovan za držanje nije.“
On preskoči devet dobrih konja,
I na njima devet golih noža,
Svomu konju on u sedlo sjede.
Vodi kralju svate u dvorove.
Kada kralju svate napojio,
Onda jopet čudo iznosio:
On izvede devet djevojaka,
Sve jednakih ko od jedne majke,
Nakićenih, sve devet pod vincom,
Pak je onda govorio Marku:
„Daj poznaji, koja-li je tvoja!
„Ako-li je ti poznati nećeš,
„Nisi voljan sobom ni svatovi.“
Gleda Marko u zemljicu crnu,
Kako raste djetelina trava;
Al' negleda Milovan čobane,
Van on svlači divan-kabanicu,
Na nju meće zlato i prstenje,
I izvadi britku ćordu svoju:
„Boga vami, devet djevojaka!
„Ako-li se koja druga fati
„Nego ljuba Kraljevića Marka,
„Odsjeć' ću joj ruke do ramena.“
Nikoja se fatiti nesmide,
Nego ljuba Kraljevića Marka.
Kralj mu dade kćercu jedinicu,
Kad svatovi biše polazili,
U njeg' bila sluga Milovane:
Na njeg' meće mrke medjedine
I još meće mrke vučetine,
I on meće zeke zečevine
I macaste jošte lisičine,

Pa g' opremi u goru zelenu,
I njemu je onda govorio:
„Boga tebi, Milovane slugo!
„Devet si je puta otimao;
„Ako-lı je sada, slugo, otmeš,
„Dat ću ti je za virnu ljubovcu.“
Odpremi ga u goru zelenu.
Kad su svati gorom prolazili,
Pred svatove junak izletio:
Iz nozdrva grozna kiša liva,
Iz ušiju oganj-vatra pali,
A iz usta gromovi pucaju.
Svi svatovi od njeg pobıgoše,
Al' nebježi Milovan čobane,
I nebježi kićena djevojka.
Al' je njemu Mile govorio:
„Od otolen, Milovane slugo!
„Skupa jesmo mi čuvali ovce,
„Ti si bio od petnajst godina,
„Ja sam bio od deset godina,
„Svadje sam ti mogo doskočiti,
„I junačkim skokom odskočiti,
„Odbaciti kamena s ramena,
„Ti si sada od dvaest godina,
„A ja sada od petnajst godina,
„Svadje sam te mogo obaliti
„Dakle me se ti danas okani,
„I pusti mi lijepu djevojku;
„Ako mi je ti pustiti nećeš,
„Rusu ću ti odsijeći glavu.“
Tu se neće da okani sluga.
On poteže britku svoju ćordu
Ter odsječe Mili slugi glavu.
Kako s' svati kroz goru bježali:
Kom' ostala na bježeći kapa,
Komu kapa, komu kabanica.
Dok Milovan robu pokupio,

Obodvoje natovari konja.
Kad izašli svati iz planine,
Sastali se, med sobom divane:
„Mili bože! što j' od Mile bilo,
„I od Mile i lipe djevojke?“
U te mire Mile ih stignuo,
I s njim ide kićena djevojka.
Milovan je djeveru predaje:
„Oj djevere, dobro čuvaj snaše!
„Oj ti kume, dobro čuvaj kume!“
Kad u veče leden vitar puhno,
I djevojki lice odakrio,
Tute kum njoj lice ugledao,
Kada kume lice ugledao,
Odmah se je kukav razbolio.
Kada došli na prve konake,
On ti onda dolazi djeveru:
„Oj djevere, prodaj meni snašu,
„Evo tebi jedna čizma blaga,
„Da je ljubim prvo nego Marko.“
Na to djever ništa i negleda.
Kada sutra svati polazili,
Jopet kuma vrlo glava boli.
Kada došli na druge konake,
Onda jopet djeveru došao:
„O djevere, prodaj meni kumu,
„Da je ljubim prvo nego Marko:
„Evo tebi dvije čižme blaga.“
Muči djever, ništa nedivani.
Kada sutra svati putovali,
Vavik kuma vrlo boli glava,
Niti ije, niti išta pije
Kada došli na treće konake
Onda jopet djeveru došao:
„O djevere, prodaj meni kumu,
„Da je ljubim prvo nego Marko,
Evo tebi trije čizme blaga.“

Tute njemu djever kumu dao. —
Onda njojzi kume govorio:
„Sjedi, kumo, da se posigramo.“
Njoj se sjesti nikako nedade. —
I jopet joj kume govorio:
„Sjedi, kumo, da se posigramo.“
A ona je njemu govorila:
„Moja me je zaklinjala majka,
„Da neljubim bradata junaka.“ —
On doziva dva berbera mlada:
Jedan berber obrijao bradu,
Drugi berber brke obrijao:
„Sjedi kumo, da se posigramo.“
A ona je njemu govorila:
„Ako čuje Kraljeviću Marko,
„Pogubit' će i mene i tebe.“
Al' je njojzi kume govorio:
„Eno Marka u sredi svatova,
„Djeno Marko pod čadorom spava
„Na šatoru Marku svića gori.“
A ona je njemu govorila:
„Pusti mene, da ja vidim Marka.“
On je pusti, da ona vidi Marka. —
Ona bježi Marku pod šatore:
Kada udje Marku pod šatore.
Plače ona kod Markove glave,
Suza njojzi na Marka kanula;
Onda se je probudio Marko,
Pa je njojzi Marko govorio:
„Od otolen, ti djevojko moja!
„Nemo'š čekat' vinčanoga dana?“
Al' je ona govorila Marku:
„Od otolen, Kraljeviću Marko!
„Mene ti je prodo djever kumu,
„Prodao me za tri čizme blaga,
„Pa me ćio kume obljubiti.“
Onda njojzi govorio Marko:

„Lezi tute kod mene do sutra.“
Kada svanu i sunce ogranu:
Marko oblači divan kabanicu,
Al’ je Marko naopako oblači,
Pod nju uze golotrbu ćordu,
Pa on ode kumu i djeveru:
„Oj dvevere, dje je tebi snaša?
„Oj ti kume, dje je tebi kuma?“
Pa odsječe obojici glavu.
Kada jopet svati polaziše,
Tad Milovan konja naćerao,
Otro se od Kraljević Marka.
Tu ga ćide pogubiti Marko,
Al nedaše ostali svatovi,
Već su oni govorili Marku:
„Od otolen, Kraljeviću Marko!
„Da nam nebi Milovan čobana,
„Svi bi bili izgubili glave.“
Kada došli do Markovih dvora,
Pođje Marko s mladom na vinčanje,
On je Milu za kuma pozivo,
Al’ je Mile njemu govorio!
„Nebudali, Kraljeviću Marko!
„Dje bi nećak ujcu kumovao?“
Onda ga je tekar pozno Marko. —

III.

Kraljević Marko i Džidovka djevojka.

Vino piju tri junačke majke
U Prilipu u dvoru Markovu.
Kada su se ponapile vina,
U svakakav eglen udarile,
Veli majka Relje Budimljijća:
„Blago ti je ovoj staroj majci!
„Jer porodi prekršna junaka,
„Svoga sina Relju Budimljijća."
Veli majka Miloš Obilića,
„I ovoj je blàgo staroj majki!
„Rodi sina Miloš Obilića,
„Njega fale prekršna junaka."
Veli majka Kraljevića Marka:
„Blago ti je ovoj staroj majki!
„Koja rodi pravoga junaka,
„Svoga sina Kraljevića Marka,
„Koji-no je dika od junaka,
„Strah i trepet carevih Turaka."
Istom majke u riči bijahu,
Odaji se vrata otvoriše,
Al na vrata Kraljeviću Marko,
Božju im je pomoć nazivao:
„Bog pomozi, tri junačke majke!"
Sve tri majke na noge skočiše,
Kraljeviću boga odprimile:
„Bog pomogo, Kraljeviću Marko!"
I pred svakom puna čaša vina.

Uze čašu tad Reljina majka,
Pa je daje Kraljeviću Marku:
„Dobro došo, Kraljeviću Marko!“ —
Uze Marko, popi čašu vina.
Pruži čašu Miloševa majka:
„Na de, Marko, i tu čašu vina!“ —
Kad mu pruži baš njegova majka:
„Na de, sine, čašu materinu,“
Marko pruži svoju desnu ruku,
Da ć' uzeti čašu od matere;
Al' mu mati čašom uzmaknula,
Preda se je na trpezu vrgla.
Kad to vidje Kraljeviću Marko,
Onda Marko majki govorio:
„Što to, majko, ako boga znadeš!
„Od kada sam junak postanuo,
„I počeo dobra konja jati,
„Konja jati i ćordu pasati
„I s junaci hladno vino piti,
„Još se nije mogo junak naći,
„Koji bi mi čašom uzmaknuo.“
Onda majka Marku govorila:
„Dite moje, Kraljeviću Marko!
„Kaž' de pravo svojoj staroj majci,
„Kaži pravo, tako bio zdravo!
„Jesi-li se ikad prepanuo:
„Od turčina, al' od kaurina,
„Od hajduka, al' od mrka vuka?“
Onda, veli, Marko govorio:
„O starice, mila moja majko!
„Kako sam ti junak postanuo,
„Nikada se nisam prepanuo
„Od turčina, ni od kaurina,
„Od hajduka, ni od mrka vuka;
„Neg' podjosmo nas tri pobratima
„U zbor, nane, crkvi manastiru
„Pojahasmo preko polja ravna:

„Napred jaše Relja Budimljija,
„A za njime Miloš Obiliću,
„A ja, stara, za Milošem majko!
„Prejezdismo preko polja ravna,
„I zadjosmo u goru zelenu.
„Kad smo bili na sred gore, majko!
„Al na putu noja tice krilo,
„I krilo nam pute prepričilo.
„Nagna Relja svoga konja vranca,
„Da će vrancom krilo pregaziti:
„Nemóže ga pregaziti vranac.
„Nagna Miloš svog' konja dorata,
„Da će dorom krilo preskočiti:
„Nemože ga dorat preskočiti.
„I ja nagnah Šarca vilenoga,
„Da će Šarac krilo preskočiti:
„Nemóže ga dobar preskočiti. —
„Odsi Relja svoga konja vranca,
„I on uze noja tice krilo,
„Da će krilo ukloniti s puta;
„Al' nemože njega ukloniti,
„Samo njega do pasa dignuo;
„Jopet krilo na put pobacio.
„Kad to vidje Miloš Obiliću,
„On odside svog' konja dorata,
„I popade noja tice krilo,
„Da će krilo ukloniti s puta
„Nemože ga Miłoš ukloniti:
„Samo krilo do kolina diže.
„Kad ja vidjeh, moja mila majko,
„Ja odsidoh šara konja svoga,
„Pa popadoh noja tice krilo,
„Da ću krilo ukloniti s puta:
„Nemogoh ga ukloniti, majko,
„Samo g' malo zemljom rastavio. —
„I nas sva tri ćorde povadismo,
„Oko krila goru prokresasmo,

„I u rukah konje provedosmo.
„Dokle na drum, majko, izadjosmo,
„Onda sva tri konje posidosmo,
„I gonimo konje kroz planinu.
„Izadjosmo na polje široko,
„I dodjosmo crkvi manastiru.
„Kroz zbor, nane, konje proćerasmo
„Doćerasmo kamenoj pivnici.
„Kod pivnice konje odsidosmo,
„I konjima ječam natakosmo,
„Mi udjosmo u pivnicu, nane,
„I sidosmo hladno piti vino
„Najpri side Relja od Budima,
„Pak do njega Miloš Obiliću,
„I ja sidoh do Miloša, majko,
„I pijemo u pivnici vino.
„Ja sam sio do vrata pivnici,
„Pa na vrata u zbor pogledao:
„Kad na zboru šetala divojka,
„Šeće, majko, Džidovka divojka,
„Za pasom joj od zlata preslica,
„A u ruci srebreno vreteno,
„Za uhom joj noja tice krilo,
„Upravila kamenoj pivnici,
„I ulidje k nami u pivnicu.
„Kako sam se do vrata trefio,
„I do mene ta stade divojka,
„Niza se je spustila vreteno,
„Na moju ga čizmu naslonila.
„Kako ga je naslonila, majko,
„Kon' da mi je vatru naložila;
„Još da ga je malo podržala
„Bila bi mi noga odgorila;
„Pa velide Džidovka divojka:
„„Bora vami, tri srbske vojvode!
„„Paznate-li Kraljevića Marka?“ —
„Zaklinje se i Relja i Miloš,

„Oni su se ljuto zaklinjali,
„Da za Marka nikad čuli nisu;
„A ja gledam u zemlju preda se.
„Kad to čula Džidovka divojka,
„Tad mi s noge dignula vreteno
„U zbor ode iz pivnice, nane;
„A ja mislim misli svakojake:
„„Vid'-de mene mladjahna junaka!
„„Za me s' kune i Relja i Miloš,
„„Danaske se zaklinjaju za me,
„„A sutra će mene prekoriti,
„„Da su s' krivo za me zaklinjali.“
„Ja se skočih iz pivnice, nane,
„I izadjoh u zbor pred pivnicu,
„I u zboru ja divojku nadjoh.
„Sve ti hoda, noja krilo nosa,
„I ja, majko, do divojke dodjoh,
„Pa ja velim Džidovki divojki:
„Da što pita za Kraljević Marka.
„Ali ona meni odgovara:
„„Ja bih rada tog viditi Marka,
„„Bi-l' mi mogo biti djuvegija.“
„A ja njojzi govorio, majko:
„„Ja sam glavom Kraljeviću Marko.“
„Kad to čula Džidovka divojka,
„Vreteno je podignula na me,
„I ćide me udariti s njime.
„Tute sam se prepanuo, majko,
„I pobigoh od ote divojke.
„Ona me je kroz zbor poćerala;
„Ja potekoh u crkvu uteći.
„Kad vidila Džidovka divojka,
„Da ću junak uteći u crkvu,
„Vretenom se za mnom jest hitila.
„Da me bude s njime pogodila,
„Bila bi me mrtva učinila.
„Iznad mene vreteno hitila,

„Mene svati vitar od vretena,
„I namah sam posrnuo, majko.
„I u crkvu utekoh divojki;
„Ona stade u zboru pred crkvu,
„A ja stao na crkvena vrata,
„I ja zapeh strilu za tetivu,
„I ustrilih Džidovku divojku,
„I u zboru ona mrtva pade.
„Ona pade, a ja joj dopadoh,
„I potegoh pijata od pasa
„I razporih Džidovku divojku
„Od rasovca pa sve do groca,
„I gledah ti srce u divojke:
„Kad u njojzi tri srca bijahu,
„Jedno joj se zaigralo na me,
„A drugo se samo zaigrava,
„A treće joj za boj i neznade,
„Na njem leži zmija od tri glave.
„Da me bude zmija opazila,
„Bila bi me ona umorila:
„I tu sam se prepanuo jako.“

IV.

Kraljević Marko osveti smrt brata Jandrije.

Gorom jaše Kraljeviću Marko,
S njime jaše brate Jandrijašu,
Jandrijašu od sedam godina;
Ali mu je dite ponejako,
Pa je vrlo Jandre ižednio,
Pa govori bratu svome Marku:
„Oj moj brate, Kraljeviću Marko!
„Ima-li dje bunar vode hladne,
„Da se vode dite ponapijem?“
Al' je njemu govorio Marko:
„Boga tebi, brate Jandrijašu!
„Nema ovde bunar vode hladne;
„Neg' gonimo konje kroz goricu,
„U gori je krčmarica Mara,
„Koja krči vinom i rakijom.“
Kad su došli do bijele krčme,
Al' je Jandri govorio Marko:
„Oj boga ti, brate Jandrijašu!
„Ti ga ideš krčmarici Mari,
„A u krčmi uvik Turak' ima;
„Već se čuvaj, odsjeć' će ti glavu.“
Al' je junak Jandre ponejačak.
Kada konja dojao do krčme,
Al' izleti krčmarica Mara:
Bjelim' njega zubim zasmijava,
Crnim njega okom zaigrava,
Išće njemu konja i oružje.

On joj daje konja i oružje.
Pa ulazi junak u birtiju.
U birtiji trideset Turaka,
Oni piju baš rujeno vince.
Turci Jandri čaše nazdraviše,
Svim je Jandre čaše izkapio,
Jer je junak vrlo ižednio,
Naglo je se vinom opojio,
Pade Jandre glavom bez uzglavlja.
Kad vidili Turci Janjičari,
Da je s' Jandre naglo opojio,
Potegoše oni britku ćordu,
Odsjekoše Jandrijašu glavu,
Metnuše mu glavu na trpezu.
Kad god Jandri redna čaša dodje,
U mrtvu mu glavu salivaju.
Čeko njega njegov bratac Marko,
Njega čeko litnji dan do podne.
Kad nemogo brata dočekati,
Ide junak brata potražiti,
Pa on ide krčmarici Mari.
Kada doja konja do birtije,
Al izleti krčmarica Mara:
B'jelim' zubim Marka zasmijava
A crnim ga okom zaigrava,
Išće njemu konja i oružje.
On je udara rukom uz obraze;
Kako ju je lahko udario,
Dva joj b'jela on izbio zuba,
Tri joj mlaza krvi propišala.
Pa ulazi junak u birtiju.
Kada ušo junak u birtiju,
Pije vince trideset Turaka,
Odmah pozna svoga brata glavu.
Svi mu Turci čaše nazdraviše,
Junak Marko na čaše negleda,
Već poteže britku ćordu svoju,

Svima Turkom on odsječe glavu,
On nepušti ni jednogà živa
Nego jednog' Skenderbega Muju.
Pa je svoga brata zakopao,
Grob mu turskim' glavam' nakitio,
Pa zapiva tanko glasovito:
„Neka, neka milom' bogu fala!
„Kad osvetih brata Jandrijaša!
„Ko će mene osvetiti Marka?
„Majke nemam, a sestrice nemam,
„A u rodu nikog' svoga nemam.“

V.

Kraljević Marko i Nina gospodin.

Knjigu piše care gospodine
I šalje je Kraljeviću Marku:
„Brže da si na carevu vojsku!“
Kada Marku listak knjiga dodje
Kune Marko ostarilu majku:
„Bog t' ubio, moja stara majko!
„Sad ja moram na carevu vojsku.“
Govori mu ostarila majka:
„Nekun' Marko, svoje stare majke!
„Van ti ajde na carevu vojsku,
„Pa se moli caru gospodinu,
„Nebi-li te care odpustio,
„Da ti ideš svojoj staroj majci,
„Da je ideš smrti dohraniti.“ —
Ode Marko na carevu vojsku,
Vojevo je tri godine dana.
Kad nastala četvrta godina,
Knjiga mu je od majke došla.
Nujan Marko po ordiji hoda,
Pita njega care gospodine:
„Što si nujan, Kraljeviću Marko!
„Kad mi nikad nujan bio nisi,
„Evo ima tri godine dana.
„Al' je tebi ponestalo vina?
„Al' debela mesa ovnujskoga?
„Al' bijela kruha šeničnoga? —
„Nije meni ponestalo vina,
„Ni debela mesa ovnujskoga,
„Ni bijela kruha šeničnoga,

„Veće knjiga od majke mi dodje:
„Nina mi je dvore popalio,
„Staru majku konj'ma pogazio
„Ljubu moju uz konja odveo.“
Milostan se care dogodio:
„Ajde, Marko, ti obadji majku.“
Na mah Marko konja sigurao,
Pa uzjaha svoga Šarca konja,
Pa on goni svomu b'jelom' dvoru:
Ali b'jeli popaljeni dvori,
Stara majka na gorištu plače.
Al govori Kraljeviću Marko!
„Boga tebi, moja stara majko!
„Ko je b'jele upalio dvore?“ —
„Upalio Nina gospodine,
„A ljubu mu uz konja odveo.“
Onda mu je govorila majka:
„Čini mi se, neznana delijo,
„Da je oto konjic moga Marka.“ —
„Istina je, moja stara nane!
„Uzeo sam konja na mezetu,
„Jere ti je Marko poginuo.“
Kad to vidjà Kraljeviću Marko,
Krenu konja bijeloj birtiji:
U birtiji Nina gospodine,
I s njime je ljuba Andjelija.
Sjede Markò, pa ti pije vino. —
Sa pendžera Nina pogledao,
Ugledao Šarca Kraljevića,
Ter podviknu grlom glasovito:
„O kopile, Kraljeviću Marko!
„Što ti nisi mogo poginuti,
„Dok mi nisi ti na noge došo!“
Pa popade perna buzdovana,
Bije konja Kraljevića Marka.
Ciči konjic kano ljuta zmija,
Misli konjic da Marko nečuje.

Pa se klisi Kraljeviću Marko
On se klisi ka' kad nesidjaše,
Pa izleti pred bijelu krčmu.
Kada vidja Nine gospodine,
On popade perna buzdovana,
Da ubije Kraljevića Marka.
Marko mu ga u ruke ufati:
„Stan', kopile, Nina gospodine!
„Stan', kopile, sad je rednja moja."
Mah učini Nina gospodine,
Mah učini, da bi ga uteko,
Dostiže ga pernim buzdovanom,
Bješe njega ludo pogodio,
Medju pleća njega udario,
Odmah ga je zemljom sastavio.
Pa se digo Kraljeviću Marko,
On otide svom' bijelom dvoru,
Pak on svoju utješio majku;
On Ninove dvore popalio,
Njeg'vu majku konj'ma pogazio,
A ljubi mu oči izvadio,
Pak otide na carevu vojsku.
Tu vojuje, nikom' nekazuje.

VI.

Kraljević Marko, Maleta hajduk i Angjelija ljuba.

Gorom jaše Kraljeviću Marko,
S njime jaše Andjelija ljuba.
Al' govori Kraljeviću Marko:
„Boga tebi, Andjelijo ljubo!
„Ti zapivaj tanko glas ovito,
„Glasovito iza svega glasa.“
Al' je ona njemu govorila:
„Od' otolen, Kraljeviću Marko!
„Ja ti tebi pivati nesmidem,
„Pivat tebi kroz goricu crnu,
„Jer se bojim Malete hajduka,
„I njegovih do šesnajst drugova.
„Dok sam bila ja kod majke mlada,
„Triput me je Maleta prosio;
„A ja sam se visom ponosila,
„Da se mlada udavati neću,
„Pa se udah za tebe, moj Marko!
Al' je njojzi besjedio Marko:
„Ti se neboj Malete hajduka,
„Ni njegovih do šesnajst drugova.“
Kada ljuba riči razumila,
Ona piva tanko glasovito,
Ona viknu, ko kad jelen riknu,
A nju čuje Maleta hajduče,
On s' udara rukom po kolinu:
„Ajme meni do šesnajst drugova!
„Eno kuje Andjelije ljube,

„Dje ćemo je mi sad dočekati?
„Dočekati pod kamenom stinom.“
Oni odoše pod kamenu stinu,
Pa sjedoše pod kamenu stinu.
Iz daleka opazi ih Marko
On upali oba topa svoja,
Ter ubije do šesnajst hajduka,
S Maletom se o pleća ćapio.
Gonili se litnji dan do podne,
A od podne do popasna doba.
Već iz Marka crna krvca kapa,
Iz Malete b'jela pinja ide,
Kako su se oni umorili.
Al' je kuja nevijerna ljuba.
Al' poviknu Maleta hajduče:
„Bog dao tebi, Andjelije ljubo!
„Ti pomozi meni ali Marku.
Neće ljuba da pomaže Marku,
Veće hoće Maleti hajduku.
Al' govori Maleta hajduče:
„Bog dao tebi, Andjelijo ljubo!
„Odtrgni mu ti brijetku ćordu,
„Pa ti sici Marka po pojasu,
„Mi nebi-li sahranili Marka.“
Al je Marku dobra sreća bila,
Nemore mu sablja sjeći svile.
Ali viknu Kraljeviću Marko:
„Bre berija, ujače Nikola!
„Što si se ti za bukvu sakrio?
„Evo vidiš, da izgubih glavu!“
Hiti okom Maleta hajduče,
A Nikole čuti ni viditi.
Trže nože iza pasa Marko,
Pa ubada Matu više pasa,
Pade mrtav Maleta na zemlju.
Stade gledat' Kraljeviću Marko,
Kolika su u njem srca bila.

U njemu su do tri srca bila:
Jedno mu se srce umorilo,
Drugo mu se samo razigralo,
A treće mu za boj i neznade.
Na trećemu šara zmija spava,
Pa govori Kraljeviću Marku:
„Mol' se bogu, gdje sam ja spavala;
„Bila bih te ja živa proždrla.“ —
Stade bježat' Andjelija ljuba,
Al' govori Marko svojoj ljubi:
„Stani, ljubo, stani nevirnice,
„Neš uteći nit odniti glave,
„Da si vila, nebi mi utekla,
„Da si vila, pa da imaš krila!“
Skoči Marko i dva i tri puta
Ter ufati ljubu za desnicu
Pa je njojzi govorio Marko:
„Boga tebi, Andjelijo ljubo!
„Al' mi voliš svitlit' dok večeram,
„Al' mi voliš osvitlati ćordu?“
A ljuba je govorila Marku:
„Volim tebi svitlit' dok večeraš,
„Nego tebi osvitlati ćordu.“
Vodi j' Marko kamenoj birtiji,
Pa uzimlje praha i sumporà,
Seb' doziva vina i rakije
I debela ovnujskoga mesa,
I doziva hleba bijeloga.
Pa pomaza praha i sumpora,
Pa pomaza ljubi po kosama,
Pa zapali ljubi svojoj kose.
Ali ljubi izgoriše kose.
Kad joj dodje do očiju crnih,
Al' govori Andjelija ljuba:
„Trn' de, Marko, i ti vatru otu,
„Da negore oči moje crne,
„Koje s' dosta na te namignule.“

Muči Marko, ništa nedivani,
Vince pije, a pregriza meso.
Kada dodje do njezinih usta,
Al' govori Andjelija ljuba:
„Trn' de vatru, Kraljeviću Marko!
„Da negore bjela usta moja,
„Koja su te dosta poljubila."
Muči Marko, ništa nedivani,
Pije vino, a pregriza meso.
Kada dodje do njezinih ruku,
Al' govori Andjelija ljuba:
„Trni vatru, Kraljeviću Marko!
„Da negore b'jele ruke moje,
„Koje su te dosta ogrlile,"
Muči Marko, ništa nedivani,
Vince pije, a meso pregriza.
Kada dodje do njezinih dojka,
Al' govori Andjelija ljuba:
„Trn' de vatru, Kraljeviću Marko!
„Da neizgore b'jele dojke moje,
„Koje su ti dva sina hranile:
„Obadva ti kuga umorila!"
„Kada Marko riči razumio
On poteže britku ćordu svoju,
Ter odsiče nevirnici glavu. —

VII.

Senjanin Ivan i Pandža Gračanin.

Viče Vila s visokih planina,
Pa dozivlje Senjanin' Ivana:
„Zlo ti vino i gore ti bilo!
„Poginu ti sinovac Tadija
„I s njim drugih trideset Senjana.“
Kad to čuo Senjanin Ivane,
Plesnuo se rukom po kolinu,
Skerlet njemu puče na kolinih:
„Oj Tadija, grdna rano moja!“ —
Pa on gleda okom oko sebe,
On ugleda Boru barjaktara,
Pa govori svomu barjaktaru:
„Barjaktaru, moje dite drago!
„Daj uzimlji zelena barjaka,
„Ti ga nosi pred Senja kamena,
„Nek' se podanj pokupe Senjani.“
Uze Boro zelena barjaka,
Iznese ga pred Senja kamena.
Sakupi se trideset Senjana,
Sve junaka mladih, neženjenih,
U kog' nema ni otca ni majke.
Ode Boro, pa Ivanu kaže.
Skoči Ivan na noge lagane,
Svojim barjom pred Senja izadje,
Kada došo mladim Senjanima,
On je njima tiho govorio:
„O Senjani, draga braćo moja!
„Koj nesmira junak poginuti,
„Nek ostaje kod Senja kamena,

„Neka čuva Senjskih divojaka!“
Niko s' neće njemu izgovorit',
Van s Ivanom u goru podjoše,
I pred njima Boro barjaktare.
Kad izašli na vrh Velebita,
Kad li leži trideset Senjana,
Medju njima sinovac Tadija,
Na svakome po crni gavrane,
Na Tadiji orle i gavrane:
Jedan njemu b'jelo tielo grdi,
A drugi mu crne oči pije.
To Ivanu vrlo mučno bilo,
Pa govori svomu barjaktaru!
„Baci barjak u zelenu travu,
„Pak ti uzmi dugu granaliju,
„Pa mi ubij orla i gavrana;
„Da Tadiji lišca nebatale,
„Jer je Tade grdna rana moja.
Al' govori Djulić barjaktara:
„O Ivane od Senja kamena!
„Znaš-li puška da mi je nevirna,
„Otići će jeka Velebitom,
„To će čuti Pandža Gračanine,
„Ludo ćemo pogublti glave.
Kad to čuo Senjanin Ivane,
On govori svomu barjaktaru:
„Kad ti nisi smiro poginuti,
„Bijaš' t' ostat' kod Senja kamena,
„Čuvajući Senjskih divojaka.“
To je njemu vrlo mučno bilo,
Baci barjak u travu zelenu,
Pa popade dugu granaliju
Pa on gleda pušci po nišanih,
Boga moli, da mu puška pali,
Od svaćanja ništa nedivani.
Puče njemu duga granalija,
Ubi njemu orla i gavrana,

Ode jeka po vrh Velebita,
Za to čuo Pandža Gračanine,
Svojim družtvom u gori zelenoj,
Pa je svomu družtvu govorio:
„Oj družino, draga braćo moja!
„To j' kopile Senjanin Ivana,
„Podigo se iz Senja kamena,
„Da zakopa sinovca Tadiju;
„Mi ajdemo, da njeg poplašimo!
Tu Senjanòm rake pokopaše,
I Tadiju s njima ukopaše,
Onda veli Senjanin Ivane:
„Mi ajdemo, draga braćo moja!
„Sad će rupit Pandža Gračanine,
„Mi ajdemo zasjest' u busiju."
Njeg' Senjani namah poslušaše.
Još je njima Ive govorio:
„O Senjani, draga braćo moja!
„U njega je trideset drugova,
„Svaki, brate, udri po jednoga,
„A ja hoću Pandžu Gračanina.
„Ako mene mio bog pomože,
„Radit' ću ga živa ufatiti,
„Vodit' ću ga Tadijinoj majci
„Nek' ga mori, kakvom hoće smrtjom."
Istom oni u riči bijahu,
Kad-li tutnja kroz goru zelenu,
Stoji jeka dugih granalija.
Na busiju taman udariše,
U mah puče trideset pušaka,
Ubi Pandži trideset drugova.
Pa poteče Senjanin Ivane,
Da ufati Pandžu Gračanina,
Al' se Pandža jači dogodio,
I Ivana po sridi fatio,
Po dvi, po tri klade preskakuje,
A sve nosi Senjanin Ivana.

Kad to vidja Senjanin Ivane,
On poviknu grlom glasovito:
„Davor' Boro. sladki barjaktaru,
„Ti zateci Pandžu sa očiju,
„Nebili ga kako savladali.“
Onda njega barjo poslušao,
Tere njega sa očiju tuče.
Kada Pandžu oni savladali,
Tad njemuka ruke savezaše,
Od lakata do b'jelih nokata,
Iz nokata crna krvca kapa.
Al' govori Pandža Gračanine
„O Ivane od Senja kamena!
„Nevodi me Senju kamenomu,
„Evo tebi stotina dukata.“
Ali Ivan na to i nehaje.
Jopet mu je Pandža govorio:
„O Ivane od Senja kamena!
„Nevodi me Senju kamenomu,
„Evo tebi zelena dolama,
„Na dolami stotina putaca,
„Svako puce stotina dukata.
„Koje puce ponajbliže vrata,
„Ono puce od trista dukata.
„Dje ja Ive hladno pijem vino,
„Ja nečekam, dok me redna dodje
„Već odapnem puce od groca,
„Pa ja snjime hladno pijem vino.“
Al' to Ive haje i nehaje,
Van ga ćera kamenomu Senju,
Predade ga Tadijinoj majci.
Ona njega meće u tavnicu.
Tavnio je devet godinica.
Već mu ljuta muka dodijala,
Pa govori Tadijinoj majci:
„Bora tebi, Tadijina majko!
„Jali meni ti odsici glavu,

„Cini mene u kol'ko ti drago.“
Milostna se majka dogodila,
Nećila mu kindisati glavi,
Za djemiju već ga prikovala,
Da on tegli na moru djemiju
Brez promine, dokle je krajine.

VIII.

Ženitba Senjanina Ivana.

Sinoć Ive večerao s majkom
Suha kruha i vodice hladne,
Al' je njemu govorila majka:
„A jere se ti neženiš, Ive?“ —
„Nemogu se oženiti majko!
„U mene su slabi prijatelji,
„A slab jesam ja na glasu junak,
„A hrdjavo u Senju mi kažu,
„Da je slabo sve kod kule moje.“
Onda mu je besjedila majka:
„Po tom toga ti se ženi, Ive,
„Ti se ženi Dizdarkom divojkom.“
Al' je Ive govorio majci:
„Nemogu se s njom ženiti, majko!
„Čudo hoće Dizdarka divojka
„Da se kupi mladjanih junaka,
„Kad se njojzi u svatove podje;
„Veće jedan Krošnjiću Nikola
„Da sam kupi on malo junaka.“
Jopet Ivi besjedila majka:
„Nebudali, Ive dite moje!
„Ti si, Ive, na Nikolu nalik,
„A ona ti nepozna Nikole,
„Ti oblači njegovo odilo,
„A konjika išći ti njegova,
„Mislit' hoće Dizdarka divojka
„Da ti jesi Krošnjiću Nikola.“
Kada Ive riči razumio,
On oblači Nikino odilo,

Pa odlazi Krošnjiću Nikoli,
Od Nikole konja zaprosio:
„Oj Nikola, sladki pobratime!
„Pokloni mi danas djogu svoga,
„Išao bih tražiti djevojke;
„Jučer jesam svoga podkivao,
„Čavo konja moga obranio,
„Pa je meni oronuo dore,
„Pa nemore mene nosati Ive."
Muči Niko ništa nedivani.
Kad to čula Nikolina majka,
Nikoli je sinu govorila:
„Oj Nikola, moj jedini sine!
„Podaj Ivi dobroga konjika.
„Kad si bio ti nejačak, Niko,
„Ivina je teb' hranila majka.
„Dokle sam te ja rodila, Niko,
„Odmah me je bola ufatila,
„Držala me dvije godinice,
„Ivina te odhranila majka
„Tebe s livom, Ivu s desnom dojkom;
„Da ti išće za posve dorina,
„Mogo bi ga njemu pokloniti,
„ Da kamo-li samo dva tri dana."
Tu je Niko poslušao majku,
Pa mu daje svog dobra konjika.
Kad se Ive konja dočepao,
Zajahuje dobroga konjika,
Pripasuje on svoje oružje,
Pa on ide Fatuni divojki.
Njega pita ostarila majka:
„Kamo ideš, Ive dite moje?
„Nepitaj me, moja stara majko!
„Ja ti idem Fatuni divojki."
A njemu je besjedila majka:
„O Ivaue moje dite drago!
„Čula jesam i ljudi mi kažu,

„Da j' u onog Muje dizdarskoga,
„Da j' u njega na glasu divojka;
„Ti se šeći Muji dizdarskomu.
„Kad ti dodješ do Mujinih dvora,
„Pred dvorima halata ustavi,
„Na halatu oružje ostavi,
„Pa ulazi Muji dizdarskomu."
Kad ču Ive, što mu kaže majka,
Jaše konja k Mujinim dvorima.
Kad dojao konja do dvorova,
On pred dvori konja ustavio,
Na konjika oružje metnuo,
Pa j' halatu konju govorio:
„Oj halate, moj dobri konjine!
„Ja ti idem Muji dizdarskomu,
„Ja ti idem njemu na divane;
„A ti budi tute pred dvorima,
„Pa ti gledaj tute izpred dvora,
„Kuda šeću lijepe divojke,
„Hoće l' izać Mujina sestrica." —
Svakav divan s Mujom divanio,
Onda njemu Ive besjedio:
„Oj Mujiša, dragi pobratime!
„Ti nepitaš: što sam k tebi došo,
„Ti nepitaš, a ja nekazujem;
„Sramota je, kazati ti moram:
„Došo jesam Ive momče mlado,
„Nije druga, kazati ti moram,
„Imadeš-li k ćercu jedinicu,
„Ali ćercu al' jedinu sestru,
Koju b' meni pokloniti mogo?"
Muči Mujo, ništa nedivani.
U te mire al' eto mu sestre,
Al govori njegova sestrica:
„Oj ti Mujo, brate moj jedini!
„Okle je ta neznana delija,
„Što je došla, za što-li te pita?"

Al je njojzi Mujo besjedio:
„Nepitaj me, sestrice jedina!
„Ovo j' došo Senjanin Ivane,
„I on prosi tebe sestru za se;
„Bora tebi, sestrico jedina!
„Kaži meni, hoćeš poći za njeg'?"
Muči ona, ništa nedivani. —
Nju mi pita Senjanin Ivane:
„Što ti mučiš, lijepa djevojko!
„Što ti mučiš, mukom zamuknula!
„Što nekažeš, hoćeš poći za me?"
Tiho ona njemu odgovara:
„Sramota je, kazati ti moram,
„Sramota je zakon pogaziti,
„A tvojom se ja ljubom nazvati. —
„Hodi, Ivo, vanka iz dvorova,
„I ti vidi dobra djogu svoga."
Kad izišo Ive iz dvorova,
Stoji halat, dje ga je svezao,
Al' mu na njem oružija nema.
Porobila Turkinja divojka,
Odnila mu s halata oružje.
Tiho Ive njojzi besjedio:
„Oj boga ti, lijepa divojko!
„Kaži meni za moje oružje,
„Nemogu ga tebi pokloniti,
„Van da 'š meni biti virna ljuba."
Muči ona, ništa nedivani. —
Jopet Ive njojzi besjedio:
„Kaži meni, Turkinjo djevojko,
„Kaži meni za oružje moje;
„Al' će sada nami biti druga!"
Al' besjedi lijepa divojka:
„Nedam tebi ja tvoga oružja,
„Van da 'š s Mujom poći na megdane." —
Misli Ive misli svakojake,
Kako b' za nju pošo na megdane,

Za Turkinju glavu izgubiti.
Sve mislio na jednu smislio:
Sramota je, a poći se mora,
Jer bi s' njemu Turkinja rugala:
Kako b' ona za njeg polazila,
Kad nij' kadar na megdan izaći:
Da je junak i da j' megdandžija,
Davno bi se veće oženio!
On govori pobratimu Muji:
„Hodi. Mujo, meni na megdane!
„Kakav ćemo megdan učiniti?
„Al' s kopljima, ali s barjacima,
„Al' junačkim brijetkijem ćordam',
„Al' se fatat' o pleća junačka,
„Al' se tući prsim' konjičkima?"
Kada Mujo riči razumio,
On govori Ivi momku mladu:
„Oj Ivane, dragi šurijače!
„Megdan ćemo o pleća činiti."
Al' je Ive njemu govorio:
„Nek' mi daje tvoja virna sele,
„Nek' mi dade najprije oružje,
„Onda ću se s tobom megdanati."
To je ona jedva dočekala,
I donese Ivino oružje,
Pa ga daje u Ivine šake:
„Na de, Ive, to tvoje oružje!
„Drž' se s Mujom o pleća junačka!"
Oto Ive jedva dočekao,
Pa se s njime o pleća popao.
Kako ga je Ivane stegnuo,
Grozno viče Mujo Ture mlado:
„Oj Ivane, moj zete jedini!
„Boljê bih ti, Ive, oprostio,
„Da si mene Muju obisio,
„Neg' da si me ti tako stegnuo,
„Ka kô da sam ja tebi skrivio,

„Al' m' obisi, al' mi cinu išći,
„Da odkupim svoju rusu glavu."
Lipo njemu Ive besjedio:
„Malu ću ti ja iskati cinu:
„Ti daj meni konja od megdana,
„Koj' je triput bio na megdanu,
„I uz oto tri tovara blaga,
„I dat' ćeš mi svoju virnu ljubu;
„A neću ti sestrice jedine,
„Da je prava, nebi tog' radila,
„Tako b' sutra ona i od mene!"
Kada njega Ivane puštio,
On ulazi u tople podrume,
Izvadi mu dobroga dorina,
Koj' je triput na megdanu bio,
I uz doru tri tovara blaga.
Kada Ive oto izmamio
On mu uze previjernu ljubu,
Pak je meće na dobra dorina,
Pa on ide svom' bijelom' dvoru.
Kad došao do bijelih dvora,
Daleko ga ugledala majka,
A bliže je njega susretala,
Sa konja je Ivana skidala,
I skinula snašicu jedinu,
Za zdravlje se s njima upitala.
Lipo Ive njojzi besjedio:
„Eto t', majko, baš Mujine ljube,
„Dovedoh je tebi za snašicu,
„Tebi snahu, a sebi ljubovcu!

IX.

Ivan Senjanin i Mara Mostarkinja.

Mili bože, čuda golemoga!
Ašikuje momak i divojka.
Ko-l' će biti momak, ko-l' divojka?
Momak ti je od Senja Ivane
A divojka iz Mostara grada,
Iz Mostara Mare Mostarkinja.
Al' kako je oto na daleko,
Svaku treću noć se sastajali.
Al' govori Marica divojka:
„Oj Ivane, draga dušo moja!
„Jal' me vodi Senju kamenomu,
„Jal' me vodi, jal' me se okani;
„Težki jesu rati na krajini,
„Zbog mene ćeš izgubiti glavu,
„Pa će mene tvoja kleti majka;
„A težka je suza materina."
Onda veli Senjanin Ivane:
„O Marijo, draga dušo moja!
„Čekaj mene do petnaest dana,
„Dokle, draga, ja ponovim dvore,
„I pokupim kićene svatove,
„Doć' ću odmah po tebe divojku."
To rekoše, pa se rastadoše. —
Ode Ive Senju kamenomu.
Kad je Ive od kud dolazio,
Išo vavik u odaju k majci;
Tada neći u odaju majci,

Van otišo u svoju odaju,
Na desnu se podbočio ruku.
Gledala ga ostarila majka,
Jer s' na ruku Ive podnimio,
Pa je majka sinu govorila:
„Što s' se, sine, na me razljutio?
„Ako si se na me razljutio,
„Što te jošte ja neženim majka:
„Ev' u Senju kršnih divojaka,
„Hoćeš, sine, da te oženimo,
„Jali Senjkom s lijepom divojkom,
„Jal' s Latinkom prekršnom divojkom? —
„Neću, majko, nikakve divojke.“ —
„Hoćeš, sine, Jelicu divojku,
„Lipu selu dizdar' Jugovića.“ —
„Neću, majko, ja Jele divojke.“ —
Kad mu mati te razumi riči,
Na soldate ršum učinila,
Ter Ivanu savezaše ruke.
Na njeg' vrgli dvoje bukagije,
Na njeg' dvoje, a na konja dvoje.
To se čudo na daleko čulo,
Za to čula Mare Mostarkinja
U Mostaru gradu bijelome.
Od jada je glava zabolila,
Brez bolesti od ljute žalosti,
Jad jaduje, nikom' nekazuje. —
Ivanova majka knjige piše,
I na knjizi Jelu izprosila.
Ona kupi kićene svatove;
Kad pokupi kićene svatove,
Onda Ivu puštà iz zatvora,
I otišli po Jelu divojku.
Zdravo jesu do nje dolazili,
I natrag se zdravo povratili,
I doveli Jelicu divojku.
Vesele se kita i svatovi,

Vince piju, pisme popivaju.
Kada bila neka doba noći,
Došla doba da svedu mladence.
Skočiše se kume i divere,
U odaju s divojkom udjoše.
Pa se svlači Senjanin Ivane,
Sebe svlači a Jeli dodaje,
Samo ošta u tankoj košulji.
Pa govori Jelici divojki;
„Dofati mi sa čivije ćordu.“
Dofati mu sa čivije ćordu,
Udari je sebi u srdašce.
Pade njemu glava bez uzglavlja.
Kad to vidja Jelica divojka,
Iz njega je iztrgnula ćorda,
Pa udara sebe u srdašce,
Pade jedno pokraj drugog' mlado.
Dan osvanu a sunce ogranu,
Neustaju mladi mladijanci.
Kad nemogli oni dočekati,
Od odaje vrata razvalili.
Kad-li tamo, al' oboje mrtvih!
Tu je stara zacvililа majka:
„Bog ubio svaku staru majku,
„Što rastavlja mlado i nejako!“
Tu senjani rake pogradiše.
Pogledali niz sijenje more,
Vidile se lagane kočije.
Mili bože, tko je u kočijah!
U kočijah Mare Mostarkinja,
Od žalosti biše preminula.
Na smrti je govorila majci:
„Nekopajte m' u Mostarsko greblje
„Već me vozte Senju kamenomu,
„Kopajte me u Senju kamenom,
„Kopajte me pram Ivinim dvorim,
„Neka gleda, neka jad jaduje.“

Kada došla Senju kamenomu,
S jedne strane ukopali Maru,
S druge strane ukopali Jelu,
A u sridi Senjanina Ivu.
Mari iz groba bršljan trava raste,
Iz Ivina zelen borić niče,
Iz Jelina trava traturina,
Koje neće ni sama goveda,
Kamo-l' da se njom kite divojke.

X.

Udbinjani Turci i Senjani.

Vino piju Turci Udbinjani
Na Udbini u hladnoj mehani,
Sve je sio ajan do ajana,
Beg do bega junak do junaka,
A barjaktar jedan do drugoga.
Kad se Turci ponapili vina,
U svakakav eglen udarili.
Tad velide Djulić barjaktare:
„Mustaj beže, platno od Udbine!
„Daj-de piši jednu knjigu bilu,
„Pa je šalji Senju kamenomu,
„A na ruke Senjanin Ivanu,
„Nebi-l' svinju domamio amo,
„Jere nam je vrlo dodijao,
„Na Udbinu zatrke čineći,
„I s Udbine divojke vodeći,
„U knjigi ćeš njega pozdraviti:
„„Pobratime, Senjanin Ivane!
„„Ostarismo vavik ratujući,
„„Boj bijući, zatrke čineći,
„„A oba smo veće ostarila,
„„Mogo b' komu sudjen danak doći,
„„Pa bi, brate, mogo umrijeti;
„„To j' kod boga velika grihota,
„„U zavadnji da bi se umrlo.
„„Van sakapi trideset Senjana
„„Po izboru najboljih junaka,
„„I ti dodji na moju Udbinu,
„„Ovdi ćemo mira učiniti,

„„I hladna se vina ponapiti;
„„Ja ću skupit trijest Udbinjana.
„„Samo, čuješ, dragi pobratime!
„„Nevodi mi sinovca Tudije,
„„Jer sam čuo, dje divane ljudi,
„„Da j' u sofri Tade sofredžija,
„„A kod vina velik kavgadžija,
„„Pa da neće on da pije vina,
„„Dok nevidi odsıčene glave,
„„I trpeze krvljom polivene." —
Što god reče Djulić barjaktare,
Posluša ga lički Mustaj-beže,
I načini listak knjige bile,
Kako godic Djulić govorio;
Opravi je Senju kamenomu,
A na ruke Senjanin Ivanu.
Kada knjiga ta Ivanu dodje,
Knjigu štije senjski kapetane,
Knjigu štije, a na nju se smije.
Pa on ide na kulu kamenu,
Opaljuje kratke dževerdane,
Pukoše mu kratki dževerdani
Odpukoše nakulski mužari,
Drmnuše mu avlijnske lubarde,
On uzimlje krstaša barjaka,
Iznese ga na beden avliji,
Pa pod barjak on kupi junake
Po izboru najbolje Senjane.
Kad skupio trideset junaka,
I dodje mu sinovac Tadija,
S njima Ivan sjede piti vino,
Rad bi ići na Udbinu bilu,
Al' Tadija da ostane neće.
Misli misli Senjanin Ivane,
Da kako bi Tadu ostavio,
Pa on miša vino i rakiju
I opoji sinovca Tadiju,

Pade Tadi glava bez uzglavlja.
Ivan diže trideset Senjana,
I on s njima na Udhinu ode.
Zdravo Ivao do Udbine dodje,
Dočeka ga lički Mustajbeže,
Sa svojijeh trijest Udbinjana,
Pa ih vodi u mehanu hladnu,
I sidoše hladno piti vino.
Najpri side Lika-Mustajbeže,
Pa do njega Senjanin Ivane,
Pa okolo svi redem sidoše,
Sve mi side Turčin i Senjanin,
Sve sjedaju jedan do drugoga.
Vino služi delibaša Tale,
Redne čaše na okolo daje.
Kad se oni vina ponapili,
Ćaša dodje Djulić barjaktaru.
Uze čašu Djulić barjaktaru,
Čašu uze Ivanu napija:
„Zdrav, Ivane, Senjski kapetane!
„Ni u moje, ni u tvoje zdravlje,
„Van u zdravlje onoga junaka
„Ko zametne medju nami kavgu.“
Blizo s' Ive pendžer dogodio,
Na um pade sinovac Tadija.
On uzdahnu, pogleda na pendžer
Niz Krbavu do Bunića bila.
Ćaša ode redom na okolo;
Jopet čaša do Djulića dodje:
Poče Djulić turski divaniti,
Udbinjanom Turkom govoriti:
„Udbinjani, moja braćo draga!
„Kada meni treća čaša dodje,
„Ja ću treću čašu nazdraviti
„Baš Ivanu Senjskom' kopilanu.
„Kad on uzme treću čašu piti,
„Ja ću onda kavgu zametnuti,

„I Ivanu glavu odsijeći,
„I vi onda svaki svoju ćordu,
„Svaki svomu odsijeci glavu;
„Pogubimo trideset Senjana,
„I Ivana, Senjskog' kopilana!"
Niko turski nezna divaniti
Od Senjana, žalostna im majka!
Djulić uze i tu čašu vina,
I napija Senjanin Ivanu!
„Zdrav, Ivane, Senjski kapetane!
„Ni u moje, ni u tvoje zdravlje,
„Van u zdravlje onoga junaka,
„Ko zametne medju nami kavgu.
„Što poglédaš na pendžer od londže
„Niz Krbavu ti Buniću bilu?
„Valjda s' nadaš sinovca Tadije;
„Danaske ti on pomoći neće.
I ta čaša ode na okolo
Beg pogleda na srču pendžera
Niz krbavu on Buniću bilu:
Kad se plamen magle pomolio,
I u magli samo konjaniče,
Vrlo momče konja rasrdilo,
Plaho goni uz Krbavu ravnu,
Izpod njeg' mu živa vatra sipa,
Iz zuba mu sijevaju munje,
Iz nozdrva modar plamen bije,
Iz ušiju leden vitar puše
I raznosi plamen po Krbavi.
Kad to vidja Lika-Mustajbeže,
Onda poče turski divaniti:
„Udbinjani, draga braćo moja!
„Eno nam se od Bunića bila
„Plamen magle, dico, pomolio,
„I u magli samo konjaniče,
„Momče vrlo konja razljutilo,
„Mogo b' biti Senjanin Tadija.

„Van kad dodje u londžu kamenu,
„Svi pred njime na noge ustan'te,
„I Tadiji misto namistite;
„Mogo bi se srdit dogoditi,
„Medju nami kavgu zametnuti."
Još beg istom u riči bijaše,
A Tadija pred mehanu dodje,
I odside doru pred mehanom,
Veže doru do Ivina vranca,
I on ide u mehanu bilu,
I ulidje k Turkom u mehanu,
„Boga nazva Turkom Udbinjanom:
„Bog pomozi, Turci Udbinjani!
„Jeste-li mi strica zasužnjili?"
Oni njemu boga odprimili:
„Bog pomogo Senjanin Tadija'
„Nismo tvoga strica zasužnjili,
„Van pijemo s njime hladno vino."
I Tadiji misto namistiše
Do Djulića mlada barjaktara.
Namah njemu dobrodošle daju:
„Dobro došo, Senjanin Tadija!"
I dade mu trijest Udbinjana,
Dadoše mu trijest čaša vina.
Popi Tade trijest čaša vina
I četiri begove rakije. —
Ode čaša redom na okolo,
Baš triput se čašom obredili,
Kad Tadiji redna čaša dodje,
Uze čašu, nazdravlja Djuliću:
„Zdrav, Djuliću, begov barjaktau!
„Ni u moje ni u tvoje zdravlje,
„Van u zdravlje onoga junaka,
„Ko zametne medju nami kavgu."
Ode čaša redom na okolo.
Poče Djulić turski divaniti:
„Udbinjani, žalostna vam majka!

„Jesam-li vam, Turci, govorio:
„Pogubimo Senjanin Ivana
„I njegovih trideset Senjana,
„Sad bi lahko i Tadu pogubili,
„A tako ga pogubiti nećeš
„Ni prez rane ni prez mrtve glave“
Misli Djulić, da Tade neznade,
Da neznade turski divaniti.
Al' Tadija riči razumio,
I latinski poče govoriti:
„O Senjani, žalostna vam majka!
„Kada niste pogubili glave!
„Sad kad meni treća čaša dodje,
„Napit' ću je Djulić barjaktaru.
„Kada treću uzme Djulić piti,
„Bogme će mu na nos udariti,
„Ja ću njemu odsijeći glavu,
„Vi sicite svaki svog' Turčina,
„A ti, striče, ličkog Mustajbega.“
Jopet čaša do Tadije dodje,
Nazdravi je Senjanin Tadija,
Nazdravi je Djulić barjaktaru:
„Zdrav, Djuliću, begov barjaktaru!
„Ni u moje, ni u tvoje zdravlje,
„Već u zdravlje onoga junaka,
„Ko zametne medju nami kavgu.“
Zlo na umi odmah begu bilo,
I diže se lički Mustajbeže,
I on ode u kulu kamenu,
Ostaš' Turci s njima pijuć vino.
Dokle čaša do Tadije dodje,
Uze čašu Senjanin Tadija,
I nazdravlja Djulić barjaktaru:
„Zdrav, Djuliću, begov harjaktaru'
„Ni u moje, ni u tvoje zdravlje,
„Već u zdravlje onoga junaka,
„Ko zametne medju nami kavgu.“

Popi čašu Senjanin Tadija,
Drugu nali Djulić barjaktaru,
Nagnu Djulić, da će piti vino,
Tade trže oštru britku ćordu,
I Djuliću odsiječe glavu.
Senjani se na noge skočiše,
Svaki svoju ćordu povadio,
Svaki tursku odsiječe glavu.
U tom, brate, trideset Senjana
Odsjekoše trijest turskih glava.
Ivan koga neimade sjeći,
Jer pobiže lički Mustajbeže.
I Senjani na noge skočili,
Iz mehane biše izletili,
Svaki konja posidnuo svoga,
Ivan jaše vranca vilenoga
A Tadija pomamna dorata,
Otiskoše niz brig od Udbine,
Sajezdiše u Krbavu ravnu.
Kad sadjoše u Krbavu ravnu,
Dva pivaju a dva odpivaju,
Dva pucaju a dva nabijaju,
Janda vavik Senjanin Tadija
Gona svoga pomamna dorata.
I odoše Senju kamenomu
Pucajući i popivajući,
Osta beže na Udbini biloj
Kukajući i ljuto cvileći.

XI.

Gavran kapetan oženi Senjanina Juru.

Piju vince otočka gospoda
Više Senja na travi zelenoj:
Pije vino Nakić kapetane,
I s njijemeDujić oberstare,
I s njijema Gavran kapetane,
I s njijema jedan pop vladika,
I s njijema Senjanin Juriša.
Al' govori Mrkić kapetane:
„Oj Juriša, moje dite drago!
„Ti si junak, pa neženjen, Jure,
„U mene su dvi ćeri jedine,
„S njima ću te oženiti, Jure!“
Muči Jure, ništa nedivani. —
Kad to čuo Dujić oberstare,
On govori Senjanin Juriši:
„Oj Juriša, dite moje drago!
„Ti si junak, pa neženjen, Jure,
„U mene je sestrica jedina,
„S njome ću te oženiti, Jure!
Muči Jure, ništa nedivani. —
Kad to čuo Gavran kapetane
On govori Senjanin Juriši:
„Oj Juriša, dite moje drago!
„Ti si junak, pa neženjen, Jure!
„U mene je sestrica jedina,
„S njome ću te oženiti, Jure!
Muči Jure, ništa nedivani. —

Kada čuo to pope vladika,
On govori Senjaninu Juri:
O Juriša, dite moje drago!
„Ti si junak, pa neženjen, Jure!
„U mene su dvi ćeri jedine,
„Jedna Stana, druga Andjelija,
„Biraj, Jure, koja ti je draža,
„S njome ću te oženiti, Jure!
Muči Jure, ništa nedivani;
Već govori otočkoj gospodi:
„Fala vami na vašim sestricam,
„I na vašim mladjanim ćerami;
„A ja sam se junak zatekao
„Zatekao i još zarekao,
„Da se junak ja ženiti neću,
„Ja ženiti s kršćenom divojkom,
„Ni s Vlahinjom ni s lipom Kranjicom,
„Nego junak Turkinjom divojkom,
„Iz Mrsinja mladjana Osmana.
„Već je-l' majka rodila junaka,
„I junačkim pasom opasala,
„Junačko mu ime nadivala,
„Da on ode do Mrsinja grada,
„Da m' dovede Turkinju divojku?"
Svi junaci nikom ponikoše
I u crnu zemlju pogledaše,
Al' negleda Gavran kapetane
Već govori Senjaninu Juri:
„Oj Juriša, dite moje drago!
„Evo j' majka rodila junaka,
„Junačkim ga opasala pasom,
„Junačko mu ime nadivala!
„Ti mi dobij konja prez biljega,
„I skroj meni sve tursko odilo,
„Ja ću šećat' do Mrsinja grada,
„Dovest' ću ti Turkinju divojku."
Jedva oto Jure dočekao,

Kupuje mu konja prez biljega,
Kupuje mu tursko odijelo,
Pa on daje Gavran kapetanu.
Al' govori Gavran kapetane:
„Pijte vince, otočka gospodo!
„Pijte vince vi devet danaka,
„Mol'te boga, da ja zdravo dodjem,
„Ja ću za vas sve platiti vino."
On s' otište pram Mrsinju gradu,
Kad on došo do Mrsinja grada
I došao Osmanovoj kuli,
Božju njemu pomoć nazivaše,
Božju m' Osme pomoć odprimao.
Al' govori Osme od Mrsinja:
„Odkle si ti neznana delijo?
Al' je njemu Gavran besjedio:
„Ja sam junak od Lijevna grada,
„Tvoj pobrica Mujo momče mlado.
„Reko si mi svoju ćercu dati,
„Mlada mene s njome oženiti."
A lipo mu Osme besjedio:
„Pobratime, Mujo momče mlado!
„Dao bih ti lijepu djevojku;
„Al' je ošla Mrsinjskom' bunaru
„Igrat' kolo tri bijela dana;
„Ja neznadem, hoće-li i doći."
Lipo njemu Mujo besjedio:
„Pobratime, Osme od Mrsinja:
„Kakva j' rasta lijepa djevojka?"
On je svomu pobri govorio:
„Oj Mujica, dragi pobratime!
„Lako 'š moju poznati divojku:
„Tanka struka, a visoka rasta,
„Crna oka, skovrčavih kosa,"
Kad to čuo Mujo momče mlado,
On s' otište Mrsinjskom' bunaru.
Kod bunara tri kola igraju,

A sva tri su lipih divojaka,
U prvom je kolu pozno Mujo.
On sjahiva s dobra konja svoga,
U zemljicu koplje udario,
Pa za koplje konja privezao,
Baca uzdu konju na unkaše,
Pa se fata do lipe divojke.
Desnom nogom curu očepljuje,
A na troje kolo raztrguje.
Sitila se lijepa divojka,
Da je oto Mujo iz Lijevna,
Desnim okom na njeg namiguje.
Kada oto Mujo ugledao,
Ufati je za bijelu ruku,
Pa je meće na konjika svoga,
A iztegnu koplje iz zemljice,
Pa odriši konjika od koplja,
Pa se baca konjiku na ledja,
Pa on bježi k otočkoj gospodi.
Kad od kola Mujo odmašio,
Onda se je kolu on javio:
„Nije ovo Mujo od Lijevna
„Nego junak Gavran kapetane.“
Kad to čula u kolu momčadi,
Za njim su se oni natisnuli,
Da bi stigli Gavran kapetana,
Pa da otmu lijepu djevojku,
I da njemu odsijeku glavu.
Al' je njemu dobra sreća bila,
On uteče na dobru konjiku,
On uteče k otočkoj gospodi,
I odvede lijepu divojku,
Daleko ga ugledali Juru,
Al' nemogu njega da poznadu.
Dofaćaju Dujić oberstaru,
Dofaćaju plane i mirčine,
Da poznaje Gavran Kapetana.

On raztegnu plane i mirčine,
Pa poznaje Gavran kapetana.
Kad ga pozna Dujić oberstare,
On govori Senjaninu Juri:
„Veseli se, Senjanin Juriša!
„Eto nami Gavran kapetana,
„I on vodi Turkinju divojku.“
Malo toga postalo vrimena,
Ugledaše starog' turskog' hadžu.
I dotežu Dujić oberstaru,
Dotežu mu plane i mirčine,
Da poznaje, ko im ono ide.
On raztegnu plane i mirčine,
I ugleda staroga kadžiju,
Dje on nosi teskeru u ruci.
Al' govori Dujić oberstare:
„Eto nami staroga hadžije,
„I on nosi teskeru u rucl.“
Ali eto staroga hadžije,
Za Gavrana pita kapetana.
Odmah mu se Gavran kazivao,
On mu daje teskeru u ruke;
Al' je nezna Gavran pročitati,
Već je daje Dujić oborstaru,
Da on gleda, što mu knjiga kaže.
Ali njemu knjiga zapovida,
Da on bőljè ide na megdane,
Njega zove Osme od Mrsinja.
Al' govori Senjanin Juriša:
„Boga tebi Guvran kapetane!
„Ti si za me doveo djevojku,
„Ja ću za te poći na megdane,
„Triput jesam na megdanu bio,
„I tri turske odvalio glave,
„I otu ću Mrsinjskog' Osmana.“ —

XII.

Krčmarić Luka oženi Vladukića Mihajla.

Vino piju kotarski serdari,
A kod kule Gavran kapetana.
Sve je sio ajan do ajana,
A sio je serdar do serdara,
I kapetan jedan do drugoga.
Što ajana, što-li kapetana,
Što-l' ostalih kotarskih serdara:
Piju vino trijest i četiri.
U vrh stola glava od Kotara,
Ama glava Janković Stojane.
Vino služi Krčmariću Luka,
Vino služi, rednje čaše daje,
Kad s' Serdari okitili vinom,
Pa im vince udrilo u lišce,
A rakija pamet zanijela,
U svakakav eglen udarili;
Neki fali sebe, neki konja,
Neki fali ljubu uz kolino,
Neki fali oštru britku ćordu,
Neki fali sestru u odaji,
Neki fali majku na odžaku;
A sve muči Vladukić Mihajlo,
Na desnu se podbočio ruku,
Pa sve gleda u zemlju preda se,
I on muči, ništa nedivani.
Al' mu veli Gavran kapetane:
„Aj bora ti, Vladukić Mihajlo!

„Koja ti je golema nevolja,
„Te ti mučiš, ništa nedivaniš,
„I ni čim se da pofališ nećeš?
„Mi svi znamo, da si junak pravi,
„Da imadeš vranca na jaslama,
„Ama dobra konja od megdana,
„I da ti je jošter britka ćorda,
„Da t' je vridna u odaji seka,
„S kojom drma butum Dalmacija,
„A kršna ti na odžaku majka,
„Vridna gosta more dočekati;
„Sedam put' ti bijaš' na megdanu,
„Pod Bakonjom, na polju zelenom,
„Sedam turskih odsiječe glava,
„Sanese ih k nami u kotare;
„A ni čim se da pofališ nećeš.
„Koja ti je golema nevolja?
„Ali nemaš gotovih cekina,
„Da ti s nami hladno piješ vino;
„Ali žališ, što oženjen nisi?“
Glavu diže Vladukić Mihajlo,
Pa velide Gavran kapetanu:
„Gospodine, Gavran kapetane!
„Vi svi znate, da sam junak pravi,
„Da sam sedam činio megdana
„Pod Bakonjom, na polju zelenom,
„Sedam turskih odsijeko glava,
„Sanio ih k vami u Kotare;
„Imam dobra vranca na jaslama,
„I oštra je moja ćorda britka,
„Kršna mi je sestra u odaji,
„S kojom drma butum Dalmacija,
„Vridna mi je na odžaku majka,
„Imam dosta gotovih cekina,
„Mogu vavik s vami piti vino;
„Al' mi žao, oto oženjen nisam,
„Evo veće trideset godina,

„Još se nikad oženio nisam.“ —
Sad velide Janković Stojane:
„Bora tebi, Vladukić Mihajlo!
„Eno tebi moje sestre Ane.“ —
Al’ velide Smiljanić Ilija:
„Ako nećeš Ane Jankovića,
„Eno tebi moje sestre Jele.“ —
Al’ velide Petre Mrkonjiću:
„Ako nećeš Jele Smiljanića,
„Eno tebi moje sestre Kate.“
Velide mu Miljković Šimune:
„Ako nećeš Kate Mrkonjića,
„Eno tebi moje sestre Mare.“
Al’ mu veli Gavran kapetane:
„Ako nećeš Mare Miljkovića,
„Eno tebi moje sestre Ruže,
„S kojom drma butum Dalmacija.“
Kad to čuo Vladukić Mihajlo,
On velide kotarskim serdarom,
I zafali njima na divojkam:
„Vami fala na vašim divojkam!
„Ja sam bogu moju vjeru dao,
„Da se junak oženiti neću,
„Dok je Zlate Soković Ibre.
„Veće ima tri godine dana,
„Da ja gonam na Udbinu vrana,
„A do kule Soković Ibre.
„U njega je kršna sestra Zlata,
„Ja bih s’ rada oženiti s njome;
„Al’ nemogu lipe ni viditi,
„Kamo l’ da bih Zlatu ufatio.
„Van čujete, kotarski serdari!
„Nije l’ majka rodila junaka,
„Jali sestra brata odhranila
„Na čistome krilu divojkinu,
„Koji bi me oženio s Zlatom?
„Ja bih njega dobro darovao:

„Dao bih mu vranca sa jasala,
„I uz vranca oštru britku ćordu,
„I dao mu moju sestru Ružu,
„Kojom drma butum Dalmacija.“
Kad to čuli kotarski serdari,
Svi junaci nikom ponikoše,
I gledaju u zemlju preda se.
Neponiče Krčmariću Luka,
Čašu baci, kôn da nepi vina,
I skoči se, kôn da nesidjaše,
Pa velide medju Kotarani:
„Evo j' majka rodila junaka,
„Koj' će saći dò Udbine grada,
„I dovesti s Udbine Zlatiju,
„Al' ostavit' na Udbini glåvu.
„I čujete, kotarski serdari!
„Ja vam evo moju vjeru dajem,
„Da Zlatije ja ukrasti neću,
„Van na obraz odvest' Udbinjanom.“
To im reče i od njih otidje;
Hitro ide svojoj kuli biloj.
Daleko ga ugleda majka,
Malo bliže njega susretala,
Srete njega na avlijskih vratih,
Pa mu njeg'va majka govorila:
„Sine Luka, jedini u majke!
„Kuda si mi tako pohitio?
„Hoćeš nekud, sine, četovati,
„Al' ćeš nekom' na megdan hoditi?“
Muči Luka, riči nedivani,
Van on prodje krajem svoje majke,
Navràti se u pòdrum doratu:
Timar čini doru konja svoga,
Čul svalio, sedlo navalio,
Osedla ga sedlom tatarijom,
A obuzda uzdom zlatalijom,
Pokri njega puli-abajijom,

Koju-no su tri divojke vezle
U Kotaru tri miseca dana,
Na rogljovih ime zapisale,
Da je ona Krčmarića Luke.
Uteže ga sedmeri kolani,
Pripinje mu dvoje uzengije.
Kad je dobra konja napravio,
Ide Luka u svoju odaju,
Pa oblači tursko odijelo.
Kada se je junak napravio,
Od sebe je on prikladan bio,
A turska mu roba pristanula,
I pripasa oštru britku ćordu,
Za pas meće dvije puške male,
U obloke meće dževerdane,
I on sadje do dorota svoga,
I izvede doru u avliju.
Taman momak poside dorina,
Al' mu stara dopanula majka,
Pa mu stara majka govorila:
„Sinko Luka, jedini u majke!
„Kaži pravo, kud' ćeš putovati,
„Kaži pravo, tako bio zdravo."
Onda Luka majki govorio:
„Odoh, majko, na Udbinu bilu
„Po Zlatiju Sokolović Ibre,
„S njom ću ženit' Vladukić Mihajla;
„Al' ću njega oženiti s njome,
„Ali svoju izgubiti glavu."
Tad je majka Luki govorila:
„Dite Luka, jedini u majke!
„Ako 'š svoje poslušati majke,
„Okani se kamene Udbine
„I Zlatije Sokolović Ibre,
„Jer si, sine, jedinjak u majke,
„Pa bi mogo časom poginuti.
„Kom' će ostat tvoja stara majka,

„Kom' li tvoje veliko imanje,
„Kad od roda već nemaš nikoga?“
Onda Luka majki govorio:
„O starice, mila moja majko!
„Zarekoh se medju Kotarani,
„Moram poći, ako neću doći.“
Onda mu je majka govorila:
„Ajde, sine, u sto dobrih časa,
„Dušmanin, ti pod nogama bio,
„Ka tvom' dori čavli pod pločami!
„Sikla tebi na megdanu ćorda,
„I dobar ti primicao dore!
„Bolje ti je glavu izgubiti,
„Neg' sramotom u Kotare saći;
„I sad ajde u sto dobrih časa!“
To mu reče, a Luka poteče,
Goni doru preko polja ravna,
Bilim danom do Vučjak planine,
Tavnom noću u Vučijak udje,
Svu noć goni konja kroz planinu.
Taman Luka iz gore izadje,
Eto njemu zora ošinula,
I bijeli danak osvanuo.
Dokle Luka do Gračaca dodje,
I žarko mu sunce ogranulo.
I on goni doru pred mehanu,
Pred mehanom odsjede dorata,
Dobru dori ječam nataknuo,
A on ode u mehanu hladnu.
Kad mehana puna je Turaka,
Medju njima Pandža Gračanine,
I s Turcima hladno pije vino.
K njima udje Krčmariću Luka,
I Turcima turski selam daje:
„Salamaleć, vi Gračani Turci!“
Turci njemu selam odprimili:
„Aleć musalam, neznana delijo!“

I Pandža se na noge skočio,
Kod sebe mu misto namistio,
Sjede Luka s njima piti vino.
Blizu mu se pendžer dogodio,
Sve na pendžer u sunce pogleda,
Da ga nebi podne prevarilo,
Da k Udbini nebi zakasnio.
Kad mu sunce blizo podne bilo,
Fati s' Luka rukom u džepove,
Pa izvadi do tri madžarlije,
Pa ih baci Pandži Gračaninu:
„Na de, Pandža, pa kusur izplati,
„Što sam junak potrošio vina,"
Ali njemu Pandža govorio:
„Nebudali, tursko momče mlado!
„Ko godic je sa mnom vino pio,
„Taj kusura nikad nij' platio,
„Nećeš ni ti, viru ti zadajem."
To rekoše, pa se rastadoše.
Luka svoga poside dorata,
Pa ga goni od Gračaca bila,
Goni njega do Udbine grada.
Taman Luka do Udbine dodje,
Uči podne hodža na džamiji.
I dotira doru pred Udbinu,
Kad-li side Udbinjani Turci,
Pred Udbinom hladno piju vino,
K njima Luka dotira dorata,
I Turcima turski selam dade:
„Salamaleć, Udbinjani Turci!"
I oni mu selam odprimiše:
„Aleć musalam, neznana delijo,
„Odsid' konja, hodi piti vino."
Al' im momče Luka govorio:
„Dolič sam se vinom okitio,
„I nemogu više piti vina."
I krajem njih protira dorata,

Utira ga gradu na kapiju.
Kad je u grad konja natirao,
Dofati ga nogom i ostrogom,
Pod njim se je dobar pomamio,
Dobar dore na kukove pade,
Sve kaldrmom zečki poskakuje,
Iz kaldrme mermer izvaljuje,
Oko puta prošće obaljuje.
Al' u Luke dobra sreća bila,
U dućanih nisu pasardjani,
Već Udbinke, lijepe djevojke,
U rukama drže terezije,
Svilu one mire i prodaju.
Kroz dućane on protira doru,
Gledaju ga Turkinje divojke.
Ajka Zlatu na pendžer doziva:
„O' Zlatijo, drago drugo moja!
„Vid' dę kršna ovoga dorata,
„I na njemu momka binjedžije!
„Od kako je Udbina postala,
„Još nam 'vaki nije dolazio."
Progna Luka doru kroz Udbinu,
A do kule Sokolović Ibre.
Kad pod kulom u avliji biloj
Igra kolo turskih divojaka,
U kolu je trideset Turkinja,
Medju njima Zlatija divojka,
Sestra Zlata Sokolović Ibre.
Kad je vidjà Krčmarića Luka,
Od milinja konja povratio,
Kroz Udbinu njega protirao,
Na rudine doru iztirao.
Dokle je se Luka povratio,
A Zlatija bulam' govorila:
„Druge moje, trijest divojaka!
„Vidjaste-li ovoga junaka,
„Što bijaše na avlijskih vratih,

„I pod njime pomamnua dorata?
„Još kako je Udbina postala,
„'Vaki na njem nije dolazio.
„Kamo bog da i sreća od boga,
„Da nam sad nà carski ferman dodje
„Na našega ličkog' Mustajbega,
„Da on mora svaku noćcu dati
„Tom' junaku po jednu divojku,
„Nebi-l' mene jedna noć zapala,
„Da mu ležem na desnicu ruku!“
Istom Zlata u riči bijaše,
Luka doru dogna u avliju,
I kod kola odside dorata,
Selam nazva Turkinjam divojkam.
Sve su bule selam odprimile,
A lipa mu zamirila Zlata,
I Luki je ona govorila:
„Jesi-l', tursko momče, bulandiso?
„Znaš, djegod je čudo divojaka
„A nemade nikog' od Turaka,
„Da se selam nenaziva onde.“
Al', velide, Luka govorio:
„Nebudali, Zlatijo divojko!
„'Vaki j' adet u našoj krajini, —
„Je-li testir kolo poigrati?
Al' mu, veli, Zlata govorila:
„Testir ti je, koliko ti drago,
„Pa igrati, do koga ti drago.“
On do Zlate kolo raztrgnuo,
I okrenu kolo na okolo,
Štipa Zlatu rukom za ručicu,
A čepa je nogom na nožicu,
Naslonja joj na ramena glavu,
Pa je škaklji brkom izpod vrata,
Još je Luka Zlati govorio:
„Dà, Zlatijo, vidu od očiju!
„Živ ti bio, jesam-li ti mio?

„Živa t' nane, hoćeš poći za me?“
Al' velide Zlatija divojka:
„Bora tebi, tursko momče mlado!
„Živ mi bio, ti si meni mio,
„Živa m' nane, ja ću poći za te,
„Samo mi se po istini kaži,
„Odkle jesi i senta kojega?
„Kako-li se zoveš po plemenu,
„Po plemenu i turskom imenu?“
Al' velide Krčmariću Luka:
„O Zlatijo, srce iz nidara!
„Iz daleka, a iz bliza nisam.
„Ako s' čula za tursku krajinu,
„U krajini kamena Podzvizda,
„Ja sam, Zlate, od Podzvizda Ase.
„Morda s' čula, dje Turci divane,
„Da sam skoro bio u Kotaru,
„U Kotaru Vuku na megdanu,
„I ja Vuku odsijekoh ruku,
„Sanio je u našu krajinu,
„Preko nje se vina napojio.
„O Zlatijo, draga dušo moja!
„Dje ti j' bratac, Sokoloviô Ibro?“
Al' mu, veli, Zlate govorila:
„Srce moje, od Podzvizda Ase!
„Moj brat ode do senta Gospića,
„Nebi-l' štogod čete sakupio,
„Da on sadje u ravne Kotare,
„Nebi-l' štogod roblja zadobio,
„Jal' novaca, jal' bilih ovaca,
„Jal' kotarskih lipih divojaka.“
Al' velide Krčmariću Luka:
„Kuku, Zlate, velike žalosti!
„Dje se junak ja trefio nisam,
„Ja bih išo s njime četovati.“
Njemu veli Zlatija divojka:
„Ajde, Ase, do Podzvizda svoga,

„Pa ti kupi kićene svatove,
„Pa ti ajde po mene divojku.“
Ali njojzi govorio Luka:
„O Zlatijo, vidu od očiju!
„Ja nemogu kupiti svatova,
„Nit voditi po te na Udbinu,
„Jer je Podzvizd u turskoj krajini,
„Ja sam junak pod pizmom, Zlatijo,
„Baš od svijeh kotarskih serdara.
„Da ja počmem kupiti svatove,
„Opazit’ će kotarski serdari,
„U planine busije metnuti
„Pokraj puta, druma junačkoga,
„Mene, lipa, pogubiti, Zlate,
„Tebe odvesti u Kotar kameni;
„To je moja i tvoja sramota,
„I tvog’ brata, Sokolović Ibre;
„Van ako ćeš mene poslušati,
„Ajde namah, da mi putujemo!“
Onda, veli, Zlata govorila:
„Pričekaj me, od Pozdvizda Ase!
„Dok izadjem iz kule kamene,
„Ja se idem lipše nakititi.“
Ode Zlata u kulu kamenu,
Luka voda izpred kule doru.
Al’ mu Zlata zatvorila vrata.
Sve on voda, u vrata pogleda,
I on čeka Zlatiju divojku.
Sve od podne do popasna doba,
Nije Zlate iz kule kamene.
Vavik čeka Krčmariću Luka,
U velike udario misli:
„Čudne bene, što sam učinio!
„Dje ja mogoh odvesti Zlatiju,
„Ja prez rane i prez mrtve glave;
„Dok izvadim iz kule divojku,
„Sad bih mogo rana ja dobiti,

„I još časom junak poginuti.“
Istom Luka u misli bijaše,
Al' se kuli vrata otvoriše,
Pomoli se Zlatija divojka.
A kakva je, vesela joj majka!
Crna oka kano u gavrana,
Lišca bila kano u labuda,
Čelo joj je sjajno ogledalo,
Obrvice morske pijavice,
Trepavice paunice perje,
Dva obraza dva djula rumena,
Usta su joj kutija šekera,
Bili zubi dva niza bisera,
A sva sjaje od bisera Zlata,
Od bisera i dragog' kamenja.
Kad je vidja Krčmariću Luka,
Oči mu je lipa zanijela,
Malo nije pred konja panuo.
Dopade mu Zlatija divojka,
Za livu ga ufatila ruku,
Pu mu, veli, Zlate govorila:
„Bora tebi, od Podrvizda Ase!
„Al' si čudo pio hladnog vina,
„Pa ti vino pamet pozanilo,
„Ali te je glava zabolila?
„Al' joj veli Krčmariću Luka:
„Niti sam se vinom opojio,
„Nit' je mene glava zabolila,
„Van lipotom ti me zanijela.“
Al' mu veli Zlatija divojka:
„Muči, Ase, nemoj budaliti!
„Kad se nisi bojo na megdanu,
„Što bi s' bojo ti lipote moje?
Skoči Luka na dorata svoga,
I popušti stražnje uzengije,
Uze Zlatu za bijelu ruku,
Pa je baci za dorata za se:

Tri puta je pripasao pasom,
Put četvrti od sablje kajasom,
Na dvoje joj perčin razdvojio,
Pa ga veže sebi oko vrata.
Još velide Zlatija divojka:
„Oj bora-ti od Podzvizda Ase!
„Što me tako vrlo tvrdiš za se?“
Al’, velide, govorio Luka:
„Muči, Zlate, nemoj budaliti!
„U mene je pomaman dorate,
„Putovati moram kroz planinu,
„Pa da zvire iz gore poleti
„Preko puta izpred mog’ dorata,
„Dorat bi se mogo poplašiti,
„Ti bi mogla iz sedla frciti,
„Na putu se od kamen ubiti.“
To joj reče, pa potira doru,
Izćera ga avliji na vrata,
I on puca iz pušaka malih,
Grlom viče ko kad jelen riče:
„Čuj počujte, Udbinjani Turci!
„Odvede vam Krčmariću Luka
„Sestru Zlatu Sokolović Ibre,
„I s njom odoh uprav u Kotare.“
Kad to čuli Udbinjani Turci,
Sve se diže malo i veliko,
I na gole konje posidoše,
Golotrbe ćorde povadiše,
Krčmarića Luku poćeraše.
Luka bježi niz ravne rudine,
Misli misli, kud bi okrenuo:
Bi-l’ na Gračac preko Vučijaka,
Al’ na Plavno kroz Mračaj planinu.
Sve mislio, na jednu smislio,
I na Mračaj konjem okrenuo.
Ćerala ga poćera s Udbine;
Ali nije konja u Turčina,

Da dostigne Lukina dorata.
Van se jedno Vlašče dogodilo
Na Udbini, Uskok Radovane,
To je pobro Sokolović Ibre.
Imo vranca, šteta ga odnila!
Što godic je Lukin dorat skako
U dva skoka preko Mutilića,
To sve vranac u jedan skupio.
Kad je bio nasred Mutilića,
Stiže Luku Uskok Radovane,
Pa je Uskok Rade govorio:
„Sestro Zlate moga pobratima!
„Nagni der se jal' desno, jal' livo,
„Da odsičem kaurinu glavu.
Al' mu, veli, govorila Zlata:
„Čuješ, dragi Uskok Radovane!
„Nemogu ti ni okom maknuti,
„A kamo-li kud glavu nagnuti,
„Svinja me je privezala za se,
„Triput me je opasao pasom,
„Put četvrti od sablje kajasom,
„Još je moju kosu razdvojio,
„Pa je svezo sebi oko vrata;
„Van proreni vranca kraj dorata,
„S oka udri crna kaurina.“
Kad to čuo Uskok Radojica,
On je vranca nogom dofatio,
Dofati ga nogom i ostrogom,
Kraj dorata hitro propanuo,
Što bi s' junak nadžakom hitio.
Kad to vidja Krčmariću Luka,
On s unkoša skide karabina,
Karabinu plahu vatru dade.
Puče puška, vavik mu pucala!
On nestrilja Uskok Radovana,
Van pogodi pod njime gavrana,
Po kolanu vranca pogodio,

Mrtav vranac na zemljicu pade,
Vranac pade i pritište Radu,
A dopade Krčmariću Luka,
Pa velide Uskok Radovanu:
„Ja ti neću glavi kindisati,
„Van ću tebe konjem pogaziti,
„Malo ću te živa ostaviti,
„Pa ti kaži Udbinjanom Turkom,
„Da odvede Krčmariću Luka
„Lipu sestru Sokolović Ibre.“ —
I on ode u Mračaj planinu,
Do gore ga dotirali Turci,
Tavna noćca osvojila Luku,
Nesmidoše s noćom u planinu.
Luka svu noć jaše kroz planinu;
Dok izadje iz gore zelene,
A na Plavno na to polje ravno,
Eto zore i bijela dana.
A pivnica na sred polja ravna,
U pivnici krčmarica Mare.
Goni Luka konja do pivnice,
Kod pivnice odveza divojku,
I skide ju sa dorata svoga,
I doratu ječam nataknuo;
A on s Zlatom ide u pivnicu,
Tu je s lipom ručak ručevao,
I Luka se vina napojio.
Dok se Luka ponapio vina,
I dorat mu ječam pozobao.
On poside svog konja dorata,
Baci Zlatu za se na dorina,
I opet ju je pritvrdio za se,
Pa poćera od pivnice doru,
Pa niz Plavno doru poćerao.
Kad prejezdi preko polja ravna,
I izadje na Kotar kameni,
On zapuca iz pušaka malih.

Opazi ga Janković Stojane
A iz kule Gavran kapetana;
Serdarom je Stojan govorio:
„Kotarani, draga braćo moja!
„Plamen se je magle pomolio
„S Plavna ravna na kotar kameni;
„Omaglio samo konjaniče,
„Vavik puca iz pušaka malih,
„Vrlo konja rasrdio svoga,
„Izpod njeg' mu živa vatra sipa,
„Iz zuba mu sijevaju munje,
„Na nozdrve modar plamen bije,
„Iz ušiju tiho vitar puše,
„Bi-li mogo Krčmariću biti?
„Morda su ga poćerali Turci,
„Pa on bježi bigom bez obzira,
„Od strâ puca iz malih pušaka.“
Stojan istom u riči bijaše,
Kad-li Luka pred kulu dopade
Na doratu dobru konju svome,
I donese lipu zasobicu
Sestru Zlatu Soković Ibre,
I dade je Vladukić Mihajlu.
I sidoše hladno piti vino.
Malo vrime, al' dugo nebilo,
Pogledao Janković Stojane
Sa pendžera pa do Vučijaka,
I ugleda samo konjanika,
U ruci mu knjiga u procipu,
Uprav ide kuli Gavranovoj.
Pa je njima Stojan govorio:
„Čujete-li, kotarski serdari!
„Eto knjige od Udbine bile,
„Sad će netko na megdan hoditi.“
Istom Stojan u riči bijaše,
Vlaško momče pod kulu dopade,
I pod kulom odside gavrana,

Pa ulidje u kulu kamenu,
U mehanu, dje se pije vino.
Boga nazva kotarskim serdarom:
„Bog pomozi, mladi Kotarani!“
Kotarani boga odprimili:
„Bog pomogo, Vlašče momče mlado!“
Al’, velide, Vlašče govorilo:
„Je-li s vami glava od Kotara,
„Ali glava Janković Stojane?
A Stojan se na noge ustade,
Pa, velide, Vlahu govorio:
„Ja sam glavom Janković Stojane.“
Vlah mu dade listak knjigu bilu,
To je njemu dobrodošno vino.
Ode Vlašče, poside gavrana,
I otište od kule kamene.
Stojan štije listak knjigu bilu,
Što mu piše lički Mustaj beže,
U knjigi mu lipo govorio:
„Da si zdravo, Janković Stojane!
„Koj’ odvede Krčmariću Luka
„Sestru Zlatu sa Udbine bile,
„Sestru Zlatu Sokolović Ibre,
„Kad u jutro bio dan osvane,
„Nek izlazi on na Plavno ravno,
„Na sred Plavna na megdan junački;
„Pozivlje ga Sokolović Imbro.
„I čuješ-li, Janković Stojane!
„Netreba ti više kupit vojske,
„Sobom uzmi trijest Kotarana,
„Sve najboljih kotarskih junaka;
„Ja ć’ uzeti trijest Udbinjana,
„Pa ćemo se onde sastanuti,
„I hladnoga vina ponapiti,
„Dokle njih dva učine megdana.“
A kad Stojan knjigu proučio,
Pak je čuo Vladukić Mihajlo,

Mihajlo je onda govorio:
„Neće Luka na megdan hoditi,
„On je meni dovéo divojku,
„Ja ću za njeg' na megdan izaći."
Al' velide Krčmariću Luka:
„Dok je meni na ramenu glave,
„Niko za me nečini megdana."
Kad u jutro bio dan osvanu,
Stojan kupi trijest Kotarana,
Sve kotarskih najboljih junaka,
S njima ode na to polje Plavno.
S njima ide Krčmariću Luka,
I uz Luku Vladukić Mihajlo,
I još vode Zlatiju divojku.
Prije Turak' na Plavno izašli,
Na sred Plavna šator razapeli,
Pod šatorom sjeli piti vino.
Najpri sio Janković Stojane,
Pa do njega Zlatija divojka,
Do divojke Vladukić Mihajlo.
Serdari se već napili vina,
Eto bega iz Mračaj planine,
I sa njime trijest Udbinjana,
S njima momče Sokolović Ibro,
I k šatoru konje doćeraše,
I svi Turci konje odsidoše,
I pod šator Stoli ulidjoše,
I sve sjede Turčin do serdara,
Do Stojana lički Mustajbeže.
Neodsjeda Sokolović Ibro,
Razigrava konja kraj čadora,
Al' mu veli Krčmariću Luka:
„Odsjed' konja, Sokolović Ibro!
„Ajde amo, da pijemo vino;
„Jer tako mi boga jedinoga,
„Kašnje danas jedan piti neće!"
Al' mu, veli, Ibro govorio:

„S kim se bijem, s onim ja nepijem:
„Ustaj namah, da megdan činimo!“
Al' mu, veli, Luka govorio:
„Ti si mene na megdan zovnuo,
„Sada megdan junački odmiraj!“
Al' mu, veli, Ibro govorio:
„Kako ćemo megdan učiniti?“
Veli, njemu Luka besidio:
„Ti ako ćeš megdan odmiriti
„U duljinu šesdeset kopalja,
„U širinu dvaest i četiri;
„Ako-li ćeš rogalj kabanice
„Jedan tebi, a drugi će meni,
„I na njojzi megdan učiniti.“
Onda Ibro megdan odmirio
U duljinu šesdeset kopalja,
U širinu dvaest i četiri;
Onda Luka doru posidnuo.
Tad mu, veli, Ibro govorio:
„Kaurine, Krčmariću Luka!
„Hoćeš bježat', ali ćeš ćerati?“
Njemu, veli, Luka govorio:
„O Turčine, Sokolović Ibro!
„Neću bježat, niti ću ćerati,
„Van odbiraj, na koju ćeš stranu,
„Hoćeš stati ti na vrh megdana,
„Al' ostati baš u dnu megdana?
„Pa ćemo se onda zatrkati,
„Jedan k drugom' konja poćerati,
„Dje s' sretimo megdan učiniti,
„Neka vide Turci i Kauri,
„Da na obraz megdan učinismo,
„I da nije kroz prevaru bilo.“
Stade Ibro baš u dnu megdana,
Luka ode baš u vrh megdana.
Kad rekoše, onda potekoše,
Sretoše se na sridi megdana,

Konji jim se prsim' udariše,
A junaci s ćordam' premetnuše.
Hitriji se Luka dogodio,
Prije junak ćordu ujagmio,
I Ibrinu glavu odvalio.
Tute Luka odnese megdana,
I pod šator ode piti vino.
Digoše se Udbinjani Turci,
Zakopaše Sokolović Ibru,
S Stojanom se ponapiše vina.
Stojan zdravo ode u Kotare,
S njime momče Krčmariću Luka.
Neveseli na Udbini Turci,
Jer im Ibro izgubio glavu,
Pogubi ga Krčmariću Luka.

XIII.

Ženitba Jankovića Stojana.

Pošećo se Janković Stojane,
On kroz sedam šeća kraljevina
I kroz osmu tursku carevinu.
Nidje naći nemože djevojke,
Pa on ide svojoj staroj majci.
Pitala ga ostarila majka:
„Odi otolen Janković Stojane!
„Jere mi se već neoženiš, sine?“ —
„Davno bih se oženio, majko,
„Al' mi evo velike nevolje:
„Dje ja nadjem za sebe divojku,
„Tu nemogu za te prijatelja;
„A dje nadjem za te prijatelja,
„Tu nemogu za sebe divojke;
„Već kad dodjoh u zemlju Bugarsku
„Do dvorova Šišmanina kralja,
„Avlija mu kamenom zidana,
„Kod avlije bunar voda hladna,
„Kod bunara jabuka crljena.
„Tu sam, majko, sebe napojio,
„I doveo dobra konja svoga,
„Da se i on vode ponapije,
„Konjik vode moj da pije neće,
„Veće gleda u avlijska vrata.
„Ja pogledah po svome konjiku,
„Što on neće vodice da pije,
„Van već gleda u avlijska vrata:

„Al na vratih lijepa divojka,
„Ona sjaje od suhoga zlata,
„Kano žarko od sjajnosti sunce. —
„Već mi kuvaj lahke brašnenice,
„Ja ću spremit' i sebe i konja,
„Pa ću ići Šišmaninu kralju."
Dokle Stojan konja naredio,
Mati njemu spremi brašnenice,
Više suza, neg' vodice hladne. —
Kad se Stojan na put opremio,
Goni konja i noću i danju
Do dvorova Šišmanina kralja.
Kada dojô konja do dvorova,
Kod bunara koplje udario,
Za koplje je konja privezao,
Pa on ide na vrata avlijnska,
Ali ide trijest divojaka,
One idu k bunar vodi hladnoj:
Eto s njima kraljeve divojke.
I tu doja trideset momaka,
Te stadoše tu kolo igrati.
Svaki s' fata do svoje divojke,
A fata se Janković Stojane,
On se fata do kraljeve kćeri.
Kad to vidi Mile vojevoda,
Al' je Stoli besjedio Mile:
„Odklen jesi, neznana delijo!
„Odklen jesi, od kojeg'-li grada?
„Što se fataš do kraljeve kćeri?
„Oto jesam Mile vojevoda,
„Za njom gledam tri godine dana:
„Ostavi se ti kraljeve kćeri.
„Ako je se ostaviti nećeš,
„Na vodi će sada druga biti."
Mukom muči, Janković Stojane,
Mukom muči, ništa nedivani,
Kolo igra, nogom curu čepa.

Sitila se lijepa divojka,
Da je ono Janković Stojane,
Jer je triput k njojzi dolazio,
Tri joj zlatne jabuke davao,
Pri kojih se vidi večerati
U ponoćah kano i u podne.
Namiguje lijepa djevojka:
„Ti se neboj, Janković Stojane!
„Ti se neboj Mile vojevode.“
Kada Mile riči razumio,
On pozivlje Janković Stojana:
„Hod’, Stojane, meni na megdane!“
Kad to čuo Janković Stojane,
Odmah Stole iz kola se pušta,
Pak on ide njemu na megdane.
Pita njega Janković Stojane:
„Oj boga ti, Mile vojevoda:
„Kakav ćemo megdan učiniti?
„Al’ o rane, al’ o mrtve glave?“
Govori mu Mile vojevoda:
„Nečinim ga ja o rane junak,
„Već ga činim baš o mrtve glave;
„S topuzom ću megdan odmiriti.“
Ulidjoše u megdan junački,
Jedan drugom krvi halalio,
U junačko lice s’ poljubiše.
Al’ govori Mile vojevoda:
„Boga tebi, Janković Stojane!
Ti ga bježi, ja ću te ćerati.“
Još govori Mile vojevoda:
„Eto tebi težke topuzine!
„Nemoj reći, da je od prevare.“
Kad to čuo Janković Stojane,
Dočekuje težku topuzinu,
Pa je čeka u desnicu ruku,
Na dvoje ju junak prekršio,
Pa je baca u zelenu travu,

Pa s' okrenu Janković Stojane:
„Stani momče, Mile vojevoda!
„Sad ti bježi, ja ću te ćerati.“
Al' je Mili slaba sreća bila.
Ali viče Janković Stojane:
„Eto tebi težke topuzine!
„Nemoj reći, da je od prevare.“
Al' je Mili slaba sreća bila,
S konjem nigda na megdanu nebi.
Kako ga je Janković Stojane
Zamahnuo težkom topuzinom,
Kako ga je lahko udario,
Odmah ga je konjem rastavio,
Pa on pade u travu na glavu.
Jope s' fata Janković Stojane,
Jope s' fata u kolo junačko,
Pa se fata do kraljeve kćeri,
Desnom nogom on nju očepljuje,
Livim okom na nju namiguje.
Sitila se kraljeva divojka,
Da je ono Janković Stojane.
Kad vidila, što Stojan uradi,
Vodi Stolu u gornje ćardake,
Zatvara ga s deveteri vrati,
Pa je s Stolom konak konačila.
Kad svanulo i granulo sunce,
Iz čardaka Stolu odpustila:
„Ajde, Stole, ti kupi svatove.“
Silne Stole svate pokupio
A svatova hiljadu junaka.

XIV.

Luka iz Kotara i Mujo od Kladuše.

Piše knjigu Luka iz Kotara,
Pa je šalje on Kladuši gradu,
U Kladuši Muji momku mladu:
„Oj boga-ti, Mujo momče mlado!
„Tebe fale u Kladuši gradu,
„Da neima nada te junaka
„Pritkom ćordom i desnicom rukom;
„Mene fale u Kotaru ravnom,
„Da nada me neima junaka
„Desnom rukom i brijetkom ćordom.
„Hoš-li meni doći na megdane,
„Da vidimo, ko je bolji junak,
„Ko ć' ostati, ko-li poginuti.
„Prvi ću ti megdan odpisati,
„Odpisati na Popovcu gradu.
„Ako meni tute nesmiš doći,
„Drugi ću ti megdan odpisati
„U Kladuši, ja kod kule tvoje,
„Neka gleda tvoja stara majka,
„Ko ć' ostati, ko-li poginuti.
„Ako tu neš doći na megdane,
„Treći ću ti megdan odpisati
„U Kotaru ja kod kule moje,
„Neka gleda moja stara majka,
„Ko ć' ostati, ko-li poginuti."
Kada junak knjigu napisao,
On je šalje ka Kladuši gradu.

Kada došla u Kladuši gradu,
U Kladuši Muji momku mladu,
Knjigu štije Mujo momče mlado,
Knjigu štije, mila njemu nije,
On je drži, desna ruka drhće.
Njega gleda njegov stari babo:
„Oj bora ti, Mujo momče mlado!
„Odkle knjiga, od kojeg-li grada?
„A što-li ti knjiga zapovida? —
„Nepitaj me, moj stari babajko!
„Ovo j' knjiga iz Kotara ravna,
„Iz Kotara Luke momka mlada:
„Mene fale u Kladuši gradu,
„Da nada me neima junaka
„Desnom rukom i brijetkom ćordom,
„Njega fale u Kotaru ravnom,
„Da nad njega neima junaka,
„Da mu moram doći na megdane,
„Da vidimo, ko je bolji junak,
„K ć' ostati, ko-li poginuti.
„Prvi mi je megdan odpisao,
„Odpisao na gradu Popovcu;
„Drugi mi je megdan odpisao
„U Kladuši, ja kod kule moje,
„Dje me gleda moja stara majka,
„Ko ć' ostati, ko-li poginuti;
„Ako nesmim tu doć' na megdane,
„U Kladuši ja kod kule moje,
„Treći mi je megdan odpisao
„U Kotaru kod njegove kule.
„Ako nesmim na megdan izaći,
„Da će kupit' prelu i vrtena,
„Da mu predem gaće i košulju,
„Da nekori Andjelije ljube,
„Da nekori gaćam' i košuljom."
Onda mu je babo besjedio:
„Hoćeš njemu poći na megdane?

„Jako te je kurva obružila.“
Uze njegov star babo hadžija,
Uze njemu knjigu iz desnice,
Onu gleda, drugu ’naku piše,
Pa je šalje Luki u Kotare:
„Oj boga ti, Luka iz Kotara!
„Hoće tebi doći na megdane;
„A ti kupi čuda i junake,
„Pa ih vodi ti gradu Popovcu,
„Tu će doći tebi na megdane.
„Čudo de ti sakupi junaka,
„I povedi Andjeliju ljubu;
„On će povest’ virnu svoju selu,
„Koj’ nadjača, nek mu obe budu.“
Jedva Luka oto dočekao,
Pa on kupi čuda i junake,
I njih vodi ka Popovcu gradu,
On sazivlje liječku gospodu,
Sve liječku jošter i otočku,
Iz Kotara svu gospodu svoju,
Sve gospoda do trideset šaža,
Pa odoše ka Popovcu gradu.
Vrlo njemu gospoda besjede:
„Oj ti Luka, drago dite naše!
„Ako bog da i sreća junačka,
„Tere bi ti Muju pogubio,
„Lipo ćemo tebe darovati.“
Veli mu iz Kotara kapetan:
„Oj ti Luka, moje dite drago!
„Evo tebi dobra djoge moga,
„Koj’ je veće obiko megdane,
„Već je na njem sedam puta bio,
„Ja ću tebi njega pokloniti,
„Ako meni ti pogubiš Muju.“
Kada došli ka gradu Popovcu,
Ali čeka Mujo Ture mlado,
On je veće megdan odmirio,

I on stao na sridi megdana,
Pa doziva Luku dite mlado:
„Hodi Luka, da se poljubimo!“
Ide Luka, ter se s njime ljubi,
Jedan drugom' krvi halalio,
Jer bog znade, koji će ostati.
Govorio Luka dite mlado:
„Oj boga-li Mujo momče mlado!
„Al' 'š ćerati, ali ćeš bježati?
„Kakav voliš megdan učiniti,
„Ali britkim' junačkim ćordami,
„Ali s kopljem, ali pak s barjaci,
„Ali voliš o pleća junačka?“
Al' je njemu Mujo besjedio:
„Neću megdan o pleća činiti,
„Nego hoću brijetkim ćordama,
„Vidit' ćemo, ko je bolji junak.“
To je Luka jedva dočekao,
Udje Luka u megdan junački,
Govori mu Knježić kapetane:
„Oj ti Luka, dite moje drago!
„Polezi se po dobrom konjiku,
„Nebi-li te bogo saklonio,
„Saklonio od dušmanjske ruke.“
Kada oni megdan uvićali,
Al' je Ture Luki besjedilo:
„Oj ti Luka, moje dite drago!
„Ti mi bježi, ja ću te ćerati.“
Al' je njemu Luka besjedio:
„Sramota je, da ti mene ćeraš,
„Jere jesam dite Luka ludji;
„Nego ja ću tebe poćerati.“
Kad to čuo Mujo momče mlado,
On ti bježi, Luka njega ćera.
A Luki je dobra sreća bila,
K tomu mu je konjik obučio,
Obučio ići na megdane.

Kako j' Luka složno zamahnuo,
U pogodno misto udario,
On Turetu glavu odvalio,
Pade Ture u travu zelenu.
Kad to čuo Knježić kapetane,
Da je Ture Luka pogubio,
On govori svoj okolnoj gospodi:
„Boga vami, okolna gospodo!
„Ajmo de mi dite darovati,
„Kad ga danas i bog pomogao,
„I Turetu odvalio glavu.“
Kada Luka riči razumio,
On govori Knježić kapetanu:
„Fala vami, Knježić kapetane!
„Fala vami i na vašem daru!
„Već boga ti, Knježić kapetane!
„Samo 'š meni konja darovati;
„A ti jesi junak neoženjen,
„Eno tebi baš Mujine sele,
„Ama sele po imenu Zlate,
„Ti je uzmi za svoju ljubovcu.“
Kad to čuo Knježić kapetane,
Da će njega oženiti Luka,
Svoj gospodi junak besjedio:
„Sramota je da trizni idemo,
„Kad je Luka Muju pogubio,
„A i mene mlada oženio:
„Pijte vino vi sedam danaka;
„Što ga godic za to popijete,
„Ja ću njega junak sam platiti.
„Mol'te boga i sreću junačku,
„Da mi Luka odtud zdravo dodje:
„Otišo je po mladu djevojku,
„Koju reče meni pokloniti,
„Junak će je mudro prevariti.“ —
Kad došao Luka u Kladušu,
Izletila Kladuška gospoda,

I izašla Zlatunka djevojka.
Pitaše ga Kladuška gospoda
I s njijema Zlatunka djevojka:
„Odkle jesi, neznana delijo!“ —
„A ja nisam neznana delija,
„Veće junak u Lici bimbaša,
„I ja jesam Zlatin djuvegija,
„Jer je rekla ona za me poći.
„Već boga ti, Zlatunko djevojko!
„Ako sam ti srcu omilio,
„Skoči amo k meni na konjika.“
Skače ona k njemu na konjika,
Triput je je opasao pasom,
I četvrti od sablje kajasom.
Kad poteko Luka dite mlado,
I poveo lijepu djevojku,
Onda se je on kazao Turcim':
„Nije ovo bimbaša Osmane,
„Nego junak iz Kotara Luka,
„I odvede lijepu djevojku.“
Kad to čula Kladuška gospoda,
Za Lukom su ona poletila,
Da bi Luki odvalila glavu.
Leti Luka preko polja ravna,
Kano zvizda preko neba sjajna,
I on leti gospodi otočkoj.
Vidila ga gospoda otočka,
Al' nemogu Luke da poznadu.
Dofaćaju plane i mirčine,
Da ban vidi, je-li ono Luka,
I vodi-li lijepu djevojku.
Kad poznao bane dite Luku,
Al' je junak besjedio bane:
„Veseli se, Knježić kapetane!
„Eto tebi Luke i divojke.“
Al' govori Luka dite mlado:
„Evo t' ljube, Knježić kapetane!“ —

Toga malo pasalo vrimena,
Ali ide turska glava mlada,
I on nosi u ruci teskeru,
Pa je daje on u šake Luki.
Gleda Luka b'jelu knjigu otu,
Al' je dobro čitati neznade,
Već je daje on u šake banu:
„Vidi, bane, što knjiga besjedi!“
Kada bane knjigu razgrnuo,
On je štije, a na nju se smije:
„Oj boga ti, Luka dite mlado!
„Tebi ova knjiga zapovida:
„Zlatin babo na megdan te zove,
„Da ti njemu ideš na megdane.“
Al' govori Knježić kapetane:
„Ti se neboj, Luka dite mlado!
„Ti si za me doveo divojku,
„Ja ću za te poći na megdane,
„Triput jesam na megdanu bio,
„I tri turske odvalio glave;
„Ako bog da, i tu ću četvrtu.
„Pijte vino do sedam danaka,
„A ja junak idem na megdane.
„Mol'te boga, da ja zdravo dodjem,
„Za vas hoću ja platiti vino.
„Ako bog da i sreća junačka,
„Ter bi meni slaba sreća bila,
„Da bi mene Ture pogubilo,
„Onda sami vi platite vino:
„Kako pili, 'nako i plaćajte.“

XV.

Paša Livljanski i Luka, netijak Mijata hajduka.

Sigraju se od Mostara Turci,
Od Mostara i od Lievna grada,
Sigraju se sigre svakojake:
Bacaju se kamena s ramena,
I gone se skoka junačkoga,
Hrvaju se o pleća junačka
Na sred polja pod gorom Prokinjom.
Za to čuo Mijate hajduče,
I još njegov Luka netijače,
Koji no su po gori hodali,
Sve u gori do trinajst godina,
Njih nemože care predobiti.
Al' besjedi Luka svom ujaku:
„Oj ujače, Mijate hajduče!
„Pušti mene, da se sigram s Turci,
„Da povedem do trista junaka,
„Da se sigram sigre svakojake,
„Da ja vidim, ko je bolji junak.“
Al' je njemu Mijat govorio:
„Oj sinovče, Luka netijače!
„Ti neidi Turcim' pod planinu,
„Jere će te prevariti Turci,
„I oni će tebe ufatiti.“
Al' je junak njemu besjedio:
„Oj ujače, Mijate hajduče,

„Ti se neboj, nestaraj se za me,
„Neće mene ufatiti Turci.“
Tu je njega ujak i puštio,
Jere se je mudro izmudrio.
Kada ga je junak odpuštio,
On otide Turcim’ iz planine.
Kada došo do blizu Turaka,
I kad njega ugledali Turci,
Božju im je pomoć nazivao:
„Bog pomogo, Turci od Mostara
„Od Mostara i još od Lijevna!
„Je li testir s vami se sigrati?“ —
„Testir tebi, koliko ti drago!“ —
Junaci se redom obrediše,
Kamena se baciše s ramena,
Dodje reda i Luke hajduka.
Al’ je njemu slaba sreća bila,
Tu će njega prevariti Turci.
Kako se je od zora bacio,
Tri mu puca s kabanice pala,
Spala njemu divan-kabanica.
Kad mu spade divan-kabanica,
Sjatiše se oko njega Turci.
Na njemu je sve zlato i srebro,
I prstenje i drago kamenje.
Odmah njega Turci prepoznaše,
Svezaše mu ruke naopako,
Pa ga vode Livnu kamenomu,
Pa ga daju paši Livnjanskomu:
„Testir tebi, ti pašo Livnjanski!
„Eto tebi tog’ Luke hajduka,
„Kojeg’ niste mogli predobiti;
„A mi smo ga lahko ufatili.“
Pa ga meće paša u tavnicu.
Tavnica je od gvoždja kovana,
U tavnici trava do kolina,
U travi su zmije i gušteri,

A pivaju vile i nevolje.
Tu je Luka trije dana bio.
Kad četvrti pak nastao danak,
Al' se Luki vlaška kaza glava,
Pa je Luka govorio Vlahu:
„Boga tebi, neznana delijo!
„Daj ti meni papir-arte b'jele,
„I dofati pero od labuda,
„Da ja pišem listak knjige bile,
„Da ja pišem svojoj staroj majci.
„Majka će mi odpise poslati,
„Al' će moju odkupiti glavu,
„Al' će reći, da me smaknu Turci,
„Dat' ću tebi trideset dukata.“
Al' je njemu Vlašče besjedilo:
„Nesmim tebi toga dofatiti,
„Jer će Turci odsjeći mi glavu.“
Cvili Luka kano zmija ljuta,
Njega čuje paša od Lijevna,
Kako Luka u tavnici cvili.
Uze paša ključe od mazije,
Da obadje sužnja u tavnici,
I otvori devetera vrata.
Kad otvori on deseta vrata,
Opazi ga u tavnici Luka,
Da je paša k njemu poletio.
On se skače na noge lagane,
Ter poleti on k pašinoj ruci,
Ljubi pašu u desnicu ruku.
Al' je njemu paša besjedio:
„Koja ti je tuga i nevolja,
„Da ti cviliš u tavnici, Luka?“ —
„Vaj boga ti, paša čestitare!
„Dovati mi papir-arte bile
„I lagano pero od labuda,
„Da ja pišem listak knjigu bilu,
„Da je šaljem svojoj staroj majci,

„Majka će mi odpise poslati,
„Al' će moju odkupiti glavu,
„Al' će reći, da me pogubite."
Ali njemu paša govorio:
„Daj ti meni hiljadu cvancika,
„Pa ću tebi oto dobaviti."
Al' je njemu Luka besjedio:
„To 'š dobiti, kano jednu paru."
On se fata rukom u džepove,
Ter izbroji hiljadu cvancika,
Pa ih daje on paši u šake.
Kada paša cvancike primio,
On se fata rukom u džepove,
Ter izvadi papir-arte bile,
I lagano pero od labuda,
I dofaća njemu jošter tinte:
„Piši knjigu, komu tebi drago,
„A šalji je, kamo tebi drago.
On nepiše svojoj staroj majci,
Već je piše u Prorok planinu,
A na ruke ujaku Mijatu:
„Oj ujače, Mijate hajduče!
„Evo tebi listak knjige bile,
„Da ti znadeš, moj dragi ujače!
„U kakvoj sam sada ja nevolji,
„Ti bi moju odkupio glavu.
„U kakvu me nevolju vrgoše!
„Tavnica je od gvoždja kovana,
„Na tavnici desetera vrata,
„U tavnici tratina zelena,
„Na tratini trava do kolina,
„Dje s' igraju zmije i gušteri,
„A pivaju vile i nevolje.
„Daj, ujače, odkupi mi glavu!
Kada junak knjigu napisao,
On je šalje u Prorok planinu,
Pa govori neznanoj deliji:

„Nosi knjigu u Prorok planinu,
„Tu ćeš naći družtvo od hajduka,
„Podaj knjigu Mijatu hajduku.“
Uprav bješe Vlaha uputio,
Dje će taman na njih udariti.
Kada došlo Vlašče u planinu,
Odmah nadje Mijata hajduka,
Božju njemu pomoć nazivao,
Božju njemu pomoć prifatiše;
On se fata rukom u nidarce,
Pa izvadi on Mijatu knjigu.
Dokle Mijat knjigu ugledao,
Grozne suze njega oblijaše,
Knjigu štije, grozne suze lije.
Njega pita njegova družina:
„Harambaša, Mijate hajduče!
„Odkle knjiga, od kojeg’-li grada,
„Što-li tebi knjiga zapovida?“ —
„Ovo knjiga moga netijaka,
„Netijaka mog’ jedinog’ Luke,
„U kakvoj je on sada nevolji.“
Onu štije, drugu ’naku piše,
Pa je piše paši Livljanskomu,
Da mu pušta netijaka Luku;
Ako mu ga on pustiti neće,
On će njemu u sred podne doći,
U sred podne kano u ponoći,
Sve će Lievno njemu popaliti,
Mlado će mu konjem sagaziti,
Staru sabljom glave odsicati,
A on živa pašu ufatiti.
Kada knjiga k Lievnu paši došla,
Knjigu štije, na nju se nesmije,
U nju gleda, mila njemu nije,
Pa on skuplja iktijare Turke,
Da divane, što bi učinili,
Bi-li oni odpustili Luku,

Ali bi ga oni pogubili.
Al' govore iktijari Turci:
„Bolje ti je i puštiti Luku,
„A nepuštaj naše didovine,
„I dovedi njega u čaršiju“.
Tada ode paša u tavnicu,
Pa izvadi iz tavnice Luku,
Pa ga vodi u novu čaršiju,
Pa upire rukom u čaršiju:
„Kupuj, Luka, što je tebi drago.“
Dokle jesu sve kupili Luki,
U štò biše rukom upirao,
Sto dukata potrošili Turci,
Dok su oni opremili Luku.
Kad su oni opremili Luku,
Lipe Luki provode davali,
Koji hoće provoditi Luku
K njegovomu Mijatu hajduku.
Kad je Mijat njega ugledao,
Daleko ga junak ugledao,
Još je bliže njega susretao.
Kada ga je junak susretio,
Na putu se oni poljubili,
Za junačko zdravlje upitali.

XVI.

Otočki ban i Osman Turčin.

Piše knjigu sam otočki bane,
Pa je šalje Livnu kamenomu,
A u Livnu Osmanu Turčinu:
„Oj boga ti, Osmane Turčine!
„Čuo jesam i ljudi mi kažu,
„Da j' u tebe kćerca jedinica,
„Kakve danas pod oblakom nema.
„Evo tebi lipu knjigu pišem,
„Da je, Osme, nikom nesmiš dati,
„Nego ko se primi mene bana,
„Mene bana i moga megdana."
Kada bane knjigu napisao,
On je šalje Osmanu Turčinu.
Dodje knjiga Livnu kamenomu,
A Osmanu mladomu Turčinu.
Knjigu štije Osman Ture mlado,
Knjigu štije, svoju kćer dozivlje.
Piše knjige po svoj carskoj zemlji,
Da bi našo idje megdandžiju,
Koj bi s banom megdan učinio,
I u knjigi Osman je pisao:
„Ako bi s' dje našo megdandžija,
„Dao bih mu Osman Ture mlado
„Od kmetije šesdeset dimova,
„Ko se primi bana i megdana.
„Dao bih mu po vladanja svoga."
Kada junak knjigu napisao,

On je šalje po svoj carskoj zemlji.
Dok je našo mladjahna deliju,
Koji će mu knjigu odnositi,
Daje njemu stotinu dukata,
Da on pije vinca rujenoga.
Ode Ture po svoj carskoj zemlji,
I nenadje nidje megdandžije.
Ono ide po svoj carskoj zemlji,
Sve dukate Ture potrošilo,
A nenadje mlada megdandžije.
On se vrati u selo Zlatinju,
Pak se svrati u selo Zlatinju,
Putom nadje staroga hadžiju,
Na putu je noge prekrstio,
Za pasom mu šest malih pušaka,
A dva noža svitloga oružja,
O ramenu duga granajlija,
A o bedri britka ćorda visi.
Njega pita stari did hadžija:
„Kamo ideš, neznana delijó?“
On se fata rukom u nidarca,
Iz nidara knjigu izvadio,
Pa je daje hadžiji u ruke.
Knjigu štije ostarili hadže,
Knjigu štije a na nju se smije,
Pa doziva sina svoga Muju:
„Hodi amo, moj jedini sine!
„Hodi slušaj, što nam knjiga kaže:
„Bi-l' se mogo naći megdandžija,
„Daje njemu Ture mlado Osme
„Od kmetije šesdeset dimova,
„I daje mu po vladanja svoga.
„Kaži, hoćeš poći na megdane?
„Ako nećeš ti otići, Mujo,
„Ja ću ići 'vako star hadžija.
„A boga ti, mladjan sine Mujo!
„Pristaje se lijepa djevojka,

„Pristaje se ona lica tvoga.
„Kaži, Mujo, hoćeš tamo poći,
„Da ja pišem listak knjigu bilu,
„Da je šaljem Livnu kamenomu,
„A na ruke Osmanu mladjahnu."
Al' je njemu Mujo govorio:
„Hoću, babo, poći na megdane,
„Piši knjigu Osmanu Turčinu."
Piše knjigu i odmah je šalje.
Kad je junak knjigu napravio,
On je daje mladjahnom' deliji
I fata se rukom u džepove,
Ter izvadi dvanajst madžarlija,
Pa ih daje mladjahnoj deliji,
Da se poji vinom i rakijom,
Dokle dodje Livnu kamenomu.
Kada došo Livnu kamenomu,
Predo knjigu Osmanu u šake.
Knjigu štije mladjahni Osmane,
Knjigu štije a na nju se smije.
Sve dan po dan, u tom megdan dodje.
Ali eto staroga hadžije,
I njegova jedinoga Muje,
I eto ti otočkoga bana.
Tu će oni megdan učiniti,
Na Širinju, na polju tisnomu.
Al' ulazi Mujo momče mlado,
On ulazi junak u megdane,
Da će s banom megdan učiniti.
Al' je banu dobra sreća bila,
Pa pogubi Muju momka mlada.
Kad to vidja ostarili hadžo,
Da mu Mujo u megdanu pade,
Odmah hadžo za njega ulidje.
Tute bio Knježić kapetane,
Pa govori otočkomu banu:
„Gospodine i otočki bane!

„Dost' si jedno pogubio Ture;
„Ti nečini s tim starcom megdana,
„Veće pušti Knježić kapetana."
Neće bane njega poslušati,
Veće udje s hadžom u megdane.
Al' je banu slaba sreća bila,
Kad ulišo s hadžom u megdane,
Dokle prvi megdan učinili,
Njemu hadže odvalio glavu.
Kad to čula otočka gospoda,
Ona jesu kavgu zametnula.
Tu se bili tri bijela dana,
Trije dana i još trije noći,
Niko nikog' nadbiti nemore.
Kad četvrti danak osvanuo,
Otočanom sreća priskočila,
Oni Turke delije nadbiše.
Kad to čuo Mile iz Visilje,
On ti fata lijepu djevojku,
Odnese je Mile iz Visilje.
Zaman tol'ke pogiboše glave
I junaci rane zadobiše,
Kada Mile odvede divojku.

XVII.

Bećir aga i mali Radojica.

Mili bože, čuda velikoga!
Jali grmi, jal' se zemlja trese,
Jal' pucaju nazad na lubarde,
Jal' udara more u mramorje?
Niti grmi, nit se zemlja trese,
Nit pucaju nazad na lubarde,
Nit udara more u mramorje.
Ufatio aga Bećir-aga,
Ufatio malog' Radojicu,
Sinoć njega u tavnicu meće.
U tavnici dvadeset sužanja,
Svi u jedno grlo zaplakaše,
I crnoj se zemlji sagibaše:
„Ajme nami, naša mila mati!
„Ko će sada naske izbaviti,
„Kada evo malog' Radojice!“
Al' govori mali Radojica:
„Nebojte se, draga braćo moja!“
Već govori mali Radojica:
„Ja ću junak vami preminuti;
„Vi zovite agu Bećir-agu,
„Da je junak preminuo Rade;
„Kad je njega sinoć ufatio,
„Jer ga nije odmah obisio.“
Kad se sutra pred zoru svanulo,
Al' zavika dvadeset sužanja:
„Boga tebi, aga Bećir-aga!

„Kad si sinoć ufatio Radu,
„Jer ga nisi odmah obisio?
„Noćaske je preminuo Rade,
„Baci njega u zelenu travu,
„Jere nami zasmrdi tavnicu.“
Ali eto age Bećir-age,
I uzimlje ključe od tavnice,
Pa otvora vrata na tavnici,
Pa on pita sužnje u tavnici:
„Koja vam je tuga i nevolja?“
„Al’ ste gladni vi baškota kruha?“ —
„Nismo gladni mi baškota kruha.“ —
„Al’ je vami prokisla tavnica?“ —
„Nije nami prokisla tavnica,
„Jer je ona skoro pokrivana,
„Veće nam je preminuo Rade,
„Ti ga baci u travu zelenu,
„Jere nami zasmrdi tavnicu.“
Uze Radu za bijelu ruku,
Pa ga baci u zelenu travu.
Ide aga kući pjevajući,
Pjevajući, doru igrajući.
Slušala ga njegova gospoja,
Pa govori njegova gospoja:
„Boga tebi, aga Bećir-aga!
„Što si se ti junak poolio?“ —
„Nisam se ja junak poolio,
„Nego mi je preminuo Rade.“ —
„Nije tebi preminuo Rade,
„Nego se je Rade unujnio.
„A ti fataj zmiju primorkinju,
„Pa je meći Radi u nidarca,
„Nebi-li se Rade probudio.“
Pa on fata zmiju primorkinju,
Pa je meće Radi u nidarca;
Al’ je Rade dobar junak bio,
Nit se miče, nit dušicom diše,

Nit se livim nasmijava brkom.
Ide aga kući pjevajući,
Pjevajući, doru igrajući.
Slušala ga njegova gospoja:
„Boga tebi, aga Bećir-aga!
„Koja ti je tuga i nevolja?“ —
„Nije meni tuga ni nevolja,
„Nego mi je preminuo Rade.“ —
„Nije tebi preminuo Rade,
„Nego se je Rade unujnio,
„Ti mu loži vatru na prsima,
„Pa ’š viditi, je-li preminuo.“
On mu loži vatru na prsima;
Al’ je Rade dobar junak bio,
Nit se miče nit dušicom diše,
Nit se livim posmijava brkom.
Ide aga kući pjevajući,
Pjevajući, konja igrajući.
Slušala ga njegova gospoja:
„Boga tebi, aga Bećir-aga!
„Koja ti je tuga i nevolja?“ —
„Nije meni tuga i nevolja,
„Nego mi je preminuo Rade.“ —
„Nije tebi preminuo Rade,
„Nego se je ućutio Rade.
„Ti uzimaj klišta od mazije,
„Vadi Radi dva bijela zuba,
„Pa ’š viditi, je-li preminuo.“
On uzimlje klišta od mazije,
Vadi Radi dva bijela zuba;
Al’ je Rade dobar junak bio,
Nit se miče, nit dušicom diše,
Nit se livim posmijava brkom.
Ide aga kući pjevajući,
Pjevajući, doru igrajući.
Slušala ga njegova gospoja:
„Boga tebi, aga Bećir-aga!

„Boga tebi, aga Bećir-aga!
„Koja ti je tuga i nevolja? —
„Nije meni tuga i nevolja,
„Nego mi je preminuo Rade.“ —
„Nije tebi preminuo Rade,
„Veće se je unujnio Rade;
„Ti usici dvadeset klinaca,
„Udaraj ih Radi pod noktove,
„Pa ’š viditi, je-li preminuo.“
On usiče dvadeset klinaca,
Udara ih Radi pod noktove;
Al’ je Rade dobar junak bio,
Nit se miče, nit dušicom diše,
Nit se livim podsmijava brkom.
Ide aga kući pjevajući,
Pjevajući, doru igrajući.
Njega sluša njegova, gospoja:
„Boga tebi, aga Bećir-aga!
„Koja ti je tuga i nevolja?“ —
„Nije meni tuga i nevolja
„Nego mi je Rade preminuo.“ —
„Nije tebi preminuo Rade,
„Nego je se ućutio Rade.
„Piši knjige na četiri strane,
„Nek se kupe lijepe djevojke,
„Lipe bule i lipe Vlahinje,
„I ostale joštere Kranjice,
„Medju njima Ajkunu djevojku,
„Za kojom je Rade ašikovo,
„Pa će kolo igrat’ oko Rade,
„I Radi će noge zaplićati,
„Nebi-li se kuja probudila.“
Skupile se lijepe djevojke,
Lipe bule i lipe Vlahinje,
I joštere okolne Kranjice,
I Radina Ajkuna djevojka.
Oko Rade baš igraju kolo,

I kod kola agina gospoja,
Pa govori aginica mlada:
„Boga vami, lijepe djevojke!
„Uzgrnite koše povisoko,
„Povisoko do svilena pasa,
„Oko Rade golokrake skač'te,
„I vi Radi noge zaplićite,
„Nebi-li se kuja probudila.“
Al' se Radi livi brk nasmija,
Kad ugleda Ajkunu divojku,
Da oko njeg' golokraka skače.
Iz kola ga nitko nevidio,
Nego jedna Ajkuna divojka,
Dje se njemu livi brk nasmija.
Pa uzimlje rubac iza vrata,
Pa pokriva njega po očima,
Pa govori aginici mladoj:
„Vi nemuč'te više mrtva tila,
„Evo vidiš, da je preminuo,“
Uzmu Radu za bijelu ruku,
Baciše ga u duboko more.
Al, je Rade dobar plivač bio,
On prepliva sve duboko more,
I moru je na brine izišo.
Tu je svoje noge prekrstio,
Pa je onda Rade govorio:
„Mili bože, ozdravi mi tilo!
„Ovi moji prerijedki zubi
„Da povade kline iz nokata!“
Mili bog mu ozdravio tilo,
I njegovi prerijedki zubi
Povadiše kline iz nokata.
Pa se skače na noge lagane,
Pa on ide Senju kamenomu,
Pa pokupi po Senju junake,
Koji junak voli u boj ići
Neg kod kuće rujno piti vino,

A neupazi ni otca ni majke.
Pa 'nda ode u goricu crnu,
Pa pokupi po gori hajduke,
Pa on ide pred agine dvore.
Stade aga večer večerati,
Al' govori njegova gospoja:
„Neka, neka, milom' bogu fala!
„Večeras ću s mirom večerati,
„Kada nema malog' Radojice.“
Ona misli, da niko nečuje,
Al' to Rade i sluša i gleda.
Uze Rade ključe od tavnice,
Pa on pušća sužnje iz tavnice:
„Ajte, sužnji, kuda koji znade!
„A ja idem agi na pravicu.“
Kada dodje agi Bećir-agi,
On s' udara rukom po kolinu.
Kako se j' od zora udario,
Na kolinu čakšire mu pukle.
Al' govori mali Radojica:
„Ti se neboj, aga Bećir-aga!
„Tebi ništa učiniti neću,
„Nego hoću ja tvojoj gospoji.“
On uzimlje klišta od mazije,
Pa joj vadi dva bijela zuba,
Pa je onda njojzi govorio:
„Boli-li te, draga gospe moja?“ —
„Boli, Rade, preboliti neću.“
Al' je njojzi Rade govorio:
„Neka, neka, i mene je tako!“
On joj loži vatru na prsima,
Pa je njojzi govorio Rade:
„Boli-li te, gospe moja draga?“ —
„Boli, Rade, preboliti neću.“ —
„Neka, neka, i mene je tako.“
On usiče dvadeset klinaca,
Pa udara njojzi pod noktove:

„Boli-li te, draga moja gospe?“ —
„Boli, Rade, preboliti neću.“ —
„Neka, neka, i mene je tako.“
Njojzi Rade dojke prorizao,
Kroz dojke joj ruke provlačio:
„Boli-li te, draga moja gospe“—
„Boli, Rade, preboliti neću.“
Kad to vidi aga Bećir-aga,
Što mu Rade od ljube uradi,
On ti Radu na megdan poziva:
„Ajde meni, Rade, na megdane!“
To je Rade jedva dočekao,
Njemu Rade na megdane podje.
Tiho njemu Rade besjedio:
„Oj boga ti, aga Bećir-aga!
„Kako hoćeš megdan počimati?
„Al' na sablju, al' pleća junačka?“
A njemu je aga govorio:
„Ja nečinim na sablju megdana,
„Nego hoću o pleća junačka,
„Ko povali, neka odmah kolje.“
Oto Rade jedva dočekao,
Ćapiše se o pleća junačka.
Al' je Rade dite vrlo mudar,
Pa prevari i agu zavali,
I on agi odsiječe glavu.
Pa govori on svojoj družbini:
„Ajte, braćo, da pijemo vince!
„Kad ja jesam agu pogubio,
„Ja ću za vas sve platiti vino.“

XVIII.

Golotinja Use.

Tursko momče dobra konja hrani,
Hrani njega sedam godinica,
Niti vidja sunca nit mjeseca,
Van da Usu mlada u podrumu,
Jal' njegovu ostarilu majku.
Ali Use vrlo opotrebi,
Nestalo mu ječma u hambaru,
A nestalo u kesi novaca,
On nemade za što hranit' konja.
I još mu je muka dodijala,
Jer se junak oženio nije,
A vrlo mu odilo propalo,
Na njem ništa od odiće nema,
Neg' na noguh šajakli tozluci,
Njemu prsti kroz njih propadali;
I na njemu zelena dolama,
I kroz nju mu ramena propala;
Na glavi mu fez kapa crljena,
I kroz njeg' mu perčin provirio.
Pa dozivlje svoju staru majku:
„Što ću sada, moja stara majko?
„Ja sam vrlo baš opotrebio,
„Ja ću prodat' svoga dobrog' konja."
Onda mu je govorila majka:
„Vodi konja u nove čaršije,
„Cini konja stotinu dukata."
Jedva Use toga dočekao,

Vodi konja u nove čaršije,
K njemu ide jedan stari Dedo:
„Davorito, Golotinjo Use!
„Što ti ciniš dobra doru svoga?“ —
„Cinim njega stotinu dukata.“ —
„Nebudali, moje dite drago!
„Evo tebi pedeset dukata.“
Na to dite ništa i negleda,
Van sve voda konja po čaršiji.
Jopet njemu Dedo govorio:
„Use sine, moje dite drago!
„Ako ti je konjic na prodaju,
„Evo tebi šesdeset dukata.
„Još ako se moreš pouzdati,
„Da je konjic dobar na obdulju,
„Kršan jesam šićar upazio:
„Sina ženi paša Radoslija,
„Sina ženi a dva ti suneti,
„Na obdulju meće robinjicu,
„Uz robinju stotinu dukata.“
Dalje Use ništa i nesluša,
Krenu konja svom' bijelom' dvoru.
Al' u Use velika potreba,
Bos je konjic u sve četri noge,
On ga nema za što podkovati.
Govori mu ostarila majka:
„Dobar ti je tebi nalbadžija,
„Na vjeru će t' konja podkovati.“
„Na obdulji bit' će trista konja,
„Bedevija crnog' Arapine.
„Dje god bude bila ta obdulja,
„Nijedan joj konj uteko nije.
„Ako sivi tvoj uteče dore,
„Ti 'š dobiti tanahnu robinju,
„Uz robinju stotinu dukata.“ —
Svi s' vodaju konji na obdulji,
Al' nevoda Use Golotinja,

Van on voda konja po ordiji.
Traže Turci, ko će trkat konje,
Al' netraži Use Golotinja.
Zavedoše konje na obdulju,
Uprav, brate, četrdest urih
I četiri joštere daljine,
Zavedoše trista dobrih konja,
A sve Use sam svojega voda.
Kad su lipo konje usporedili,
Potekoše preko polja ravna,
Najstrag Use na svojem doratu.
Kad su bili u trećemu satu,
Use nešto provrgao za se.
Kad su bili u petome satu,
Dostigo je brzu bedeviju.
Al' mu veli crni Arapine:
„Davorito, Golotinjo Use!
„Kako moreš konju kindisati,
„Kad je tebi dorat obosio,
„Obosio u sve četri noge?"
Milostan se Use dogodio,
Pa on sjao s svoga dobrog' konja.
Dok sve četri digo konju noge,
Arap se je daleko odmako.
Al' ošinu Use Golotinja,
Dotle konja ni dodio nije.
Kad je bio u devetoj uri,
On Arapa jope dostignuo,
Jednom šika crnog' Arapinu,
Jednom njega, dvaput bedeviju,
Pa ga metnu od zada za ledja,
I ošinu doru na robinju.
Kad doćero do robinje mlade,
Sjao s konja Golotinja Use,
Na njeg' baca staru biljetinu,
Jer je njemu žao svoga dore.
Kad doleti crni Arapine,

A na svojoj brzoj bedeviji,
On izvadi puške iz obluka,
Pa on ubi dorata Usina.
Pade konjic u travu zelenu,
A po njemu Use Golotinja.
Jedva njega tu obeseliše,
Arapini ruke savezaše,
I dadoše Usi bedeviju,
Dadoše mu tanahnu robinju,
Uz robinju stotinu dukata.
On otide svom' bijelom' dvoru,
I odvede tanahnu robinju,
I s njome je porod izrodio,
Jednog' sina i četiri kćeri.

XIX.

Jure od Jančaka i Mustajbeg.

Kad je bio od Jančaka Jure,
On je bio od deset godina,
Počeo je junak vojevati,
Na sablje se s junacima sići.
Oglasi se na glasu Juriša,
Pa on ide junak u birtiju,
U birtiji do trijest junaka,
Te počeše rujno piti vino.
Kad se oni ponapili vina,
Zakalaše junaci se klesti:
Neki s' kune svojom desnom rukom,
Neki pako u selu djevojkom,
A neki se ostarilom majkom,
Neki svojim dobrim konjem dorom,
Ali nema kukavi Juriša,
Već van da bi svojom desnom rukom.
Tu se Jure malo ponaljuti,
Pa on ode svojoj staroj majci.
Besjedi mu ostarila majka:
„Što se jesi, dite, naljutilo?"
Al' je Jure majci govorio:
„Kad mi jošter roda nenarodi,
„Što s' i mene jedinoga Juru?"
A njemu je majka govorila:
„Dosta sam ti roda narodila,
„Rodila sam tebi devet braće,
„I rodila sestricu jedinu,

„I sve devet braće oženila,
„Pa je došo turski Mustajbeže,
„Pa pogubi tvoje devet braće,
„I pogubi starca babu tvoga,
„I odvede do devet snašica,
„I odvede sestricu jedinu.
„Ako, Jure, nevirueš majci,
„I tebe bi bio pogubio,
„Al' si bio, Jure, ponejačak,
„Veće te je konjem sagazio,
„Eto s' znade na livom obrazu
„Konjska ploča i osam čavala.
„Ti uzimaj sjajno ogledalo,
„Pa ti vidi bilo lišce svoje,
„Virovat' ćeš, što ti majka kaže."
On uzimlje bilo ogledalo,
Pa ogleda svoje bilo lice:
Sve istina, što mu majka kaže.
On govori svojoj staroj majci:
„Kuvaj meni lahke brašnenice."
Pa govori Milovanu slugi:
„Ti mi ajde u tople podrume,
„Pa ti sedlaj dobre konje naše,
„Meni sedlaj ti konja trećaka,
„Sebi sedlaj ti konja petaka."
Dokle Mile konje naredio,
U tom majka spremi brašnenicu.
Oni jašu svoje dobre konje,
Pa ga idu niz to polje ravno,
Koga godic na putu sretaju,
Za Mustaf'ne dvore upitaju,
Niko njemu za to kazat nezna,
A dje jesu dvori Mustafini.
Predje Jure preko tri štacije.
Kad četvrtu nastupi štaciju,
Al' s' ugleda na sred polja ravna,
Na vodici devet djevojaka,

Dje bijelo one b'jele platno,
K njima Jure konja nakrenuo.
To nebilo devet djevojaka,
Već Jurinih do devet snašica,
Božju pomoć on njima naziva,
I dobro ih poznati nemore,
Već ih pita za Mustaf'nu kulu.
Najstarija snaha govorila:
„Što će tebi dvori Mustafini?
„Jesi-li ti od Jančaka Jure?“ —
„A ja jesam od Jančaka Jure.“ —
„Ti neidi Mustafi na noge,
„Jer j' otišo on podkivat' konje
„Zlatnim' pločam' i srebrnim' čavlim',
„Da je čuo, da si ponarasto,
„Da će i tebe ići pogubiti,
„Da će vaše zatrti kolino.“
Jure muči, ništa nedivani.
Jopet ona njemu besjedila:
„Lahko 'š poznat' kulu Mustafinu:
„Oko kule krvca prolivena,
„Oko krvce avlija zidana,
„Na avliji dva šiljbota mlada,
„Šiljbotaju na avlijskih vratih,
„Po avliji čoha prostirata.“
Kada Jure riči razumio,
Goni konja kako godic more,
Pa on leti do aginih dvora.
Taman Jure dvorim udario,
I dojao konja do avlije,
Na avliji dva šiljbota mlada,
Al' je Jure njima besjedio:
„Otvor'te mi, dva šiljbota mlada!
„Da urenem konja u avliju.“
Neće Juri oni da otvore.
On se na svom zatrka trećaku,
Pa preskoči baš preko avlije,

I otvori Mili slugi vrata,
Udje junak u avliju Mile.
Kada ušo od Jančaka Jure,
On poteže svoju britku ćordu,
Te pogubi dva šiljbota mlada,
A govori Mili virnoj slugi:
„Oj ti Mile, virna slugo moja!
„Ti mi ajde, Mile, u birtiju,
„Pa uzimaj liba bijeloga,
„I uzimaj vinca i rakije,
„I debela ovnujskoga mesa,
„Pa hoćemo obed 'bedovati,
„Jere jesam junak izgladnio;
„A ja idem gore na čardake,
„Nebi-l' našo milu selu svoju,
„Sa mnom hoće obed 'bedovati,
„Ona će mi za Mustafu kazat'."
Podje junak Jure na čardake,
Kad on došo gore na čardake,
Sjedi sele na zlatnome stocu,
Ona plete baš begu čarape.
S njom se junak Jure poljubio.
Idje junak Mustajbegovici.
Kad on došo Mustajbegovici,
Ona leži na mekih dušecih.
Kako ju je čizmom udario,
Tri joj lebra odmah on izbio.
Pa on ide dolje niz kuline,
I savede sestricu jedinu.
Ali Mile ono već kupio,
Staše oni obed 'bedovati.
Ali eto bega iz podruma,
I on nosi nadžake u ruci.
Odmah beže Jurišu poznade,
Udara ga nadžakom u ledja.
Kako ga je lahko udarao,
Košulju mu u meso uganjo.
Muči Jure, ništa nedivani.

Jopet beže Juru udarao,
I košulju u meso uganjo,
Jure muči, ništa negovori,
Veće s selom obed obeduje.
Beg treći put na Juru zamahnu,
Al' govori od Jančaka Jure:
„Oj boga ti, beže Mustajbeže!
„Al' se šališ, al' za zbilja tučeš?"
A beže je Juri besjedio:
„Nešalim se, neg' za zbilja tučem."
A Jure je begu govorio:
„Spremaj mi se, beže, na megdane,
„Ja ću povest' sestricu jedinu,
„Ti povedi svoju begovicu,
„Ko nadjača, nek mu obe budu,
„Mile mi je sluga neoženjen,
„S tvojom ću ga ljubom oženiti."
Beg mu muči, ništa nedivani,
Nije druga neg' na megdan poći,
U avliji megdan učiniti.
Kada Jure obed obeduje,
On je ćordom megdan odmirio,
Iz megdana on bega dozivo:
„Hodi, beže, meni na megdane!"
Njemu beže na megdane podje.
Al' je Jure begu govorio:
„Kako ćemo megdan učiniti?
„Al' na sablje ali na barjake,
„Al' hoćemo o pleća junačka?"
Al' je beže Juri besjedio:
„Na sablje ću megdan učiniti."
Kako j' beže vrlo zamahnuo
I Jure ga ćordom dočekao,
Beže svoju odmah prebi ćordu.
Bace oni ćorde u tratinu,
Ćapiše se o pleća junačka.
Al' je sele Juri besjedila:

„O Juriša, draži od očiju,
„Prekini mu kaiš od čakšira,
„Vrlo će ga stegnuti čakšire,
„Netreba mu drugih bukagija.“
Kada Jure riči razumio,
On prekinu kaiš u čakšira,
Ali bega stegnuše čakšire,
Tako se je begu učinilo,
Ko da s' na njem troje bukagije.
Pade beže u zelenu travu,
Po njem pada nejačak Juriša,
Pa je Jure seli besjedio:
„O sestrice, draža od očiju!
“Hoćemo-li njega pogubiti?“
Al' je sele Juri besjedila:
„O Juriša, draži od očiju!
„Nemoj mi ti bega pogubiti,
„Već crne mu ti izkopaj oči,
„Odpravi ga u goru zelenu,
„Neka lupa od jele do jele,
„Kano čela od cvita do cvita.
„Ti pokupi do devet snašica,
„Pa ajdemo svojoj staroj majci.
„Kad te ugleda tvoja stara majka,
„Da ti vodiš do devet snašica,
„Vrlo će se ona obeselit',
„I da vodiš sestricu jedinu,
„Činit' će se, da je sunce žarko.“

XX.

Milovan čoban i Turci Janjičari.

Ovce pase Milovan čobane,
S njim poredi Milojka čobanka.
U Milojke dvista trista ovce,
A u Mile nešto i poviše.
Kud god jave, onuda projave,
Nit' poznadu žita, ni livade.
Veće caru tužba dodijala,
Od mladjahnih Turak' Janjičara,
Da je taki Milovan čobane.
On pošalje trideset Turaka,
Da ufate Milovan čobana,
Da ga vode caru na pravicu.
Kad to čuli Turci Janjičari,
Oni odu da dovedu Milu.
Kad vidio Milovan čobane,
Da mu ide trideset Turaka,
On govori Milojki čobanki:
„Oj Milojko, ti draga čobanko!
„Evo tebi male moje puške,
„I evo ti i moje svirale,
„Pa ti čuvaj ovo naše blago;
„A ja idem u goru zelenu,
„Eto po me Turak' Janjičara,
„Tebi ništa učiniti neće.“
Kada Mile riči izustio,

On ti bježi u goru zelenu.
Ali eto Turak' Janjičara,
Pa besjede Milojki čobanki:
„Oj Milice, draga čobanice!
„Dje je tebi Milovan čobane?“
Al' je ona njima besjedila:
„Nebudal'te, Turci Janjičari!
„Nema meni Mile čobanina
„Već imade tri bijela dana,
„Otišo je u goru zelenu,
„Meni Mile nikad natrag nije,
„Bog mu znade, što će od njeg' biti.“ —
Mudro njega prevariše Turci:
„Hodi amo, Milovan čobane!
„Tebi tvrdu vjeru zadajemo,
„Da ti ništa učinit nećemo;
„Nas je poslo care gospodine,
„Da mu šalješ brava za pečenje.“
Al' izadje Milovan čobane,
Sjatiše se oko njega Turci,
Svezaše mu ruke naopako,
Pa ga vode caru gospodinu.
Al' govori care gospodine:
„Boga tebi, Milovan čobane!
„Je-l' istina, što ljudi divane?“ —
„Sve j' istina, što ljudi divane.“
Al' govori care gospodine:
„Kakvom ću te smrtjom umoriti?
„Ali voliš, da te vodom šurim,
„Ali voliš, da te konjem gazim,
„Ali voliš, da te vatrom gorim?“
A njemu je Mile besjedio:
„Nisam pivac, da me vodom šuriš,
„Nisam kurva, da me konjem gaziš,
„Nisam prasac, da me vatrom goriš,
„Nego junak od dobrih junaka.
„Veće daj mi staru kljusetinu,

„I daj meni tupu sabljetinu,
„A izvedi šest stotin' Turaka,
„Meni sveži ruke naopako,
„Pa ti mene pušti medju Turke,
„Pa ti gledaj, kako mene siku.
Car izvede šest stotin Turaka,
Njemu dade staru kljusetinu,
I dade mu tupu sabljetinu,
I sveza mu ruke naopako,
Pa ga vodi medju svoje Turke.
Al' je njemu dobra sreća bila,
On uteče u goru zelenu,
Pa doziva tri bijele vile:
„Hod'te vile, hod'te posestrime!“
Prva vila konja pomladila,
Druga vila sablju naoštrila,
Treća vila ruke odrišila.
Dokle se je junak okrenuo,
Dvi stotine Turaka srušio,
A dvista ih na vodicu nagno,
Dvista goni caru na večeru.
Kad vidio care gospodine,
Što uradi Milovan čobane,
A on cipa stoce i lopare,
Od njih vari Turcima večeru.

XXI.

Dva brata.

Hrani majka dva nejaka sina,
Dohrani jih do trijest godina.
Al' se stala braća spominjati,
Pa govori mladji starijemu:
„Hodi, brate, da se oženimo!
„Majka nam je vrlo ostarila,
„Nemore nam hladne nosit' vode,
„Nit nam more siguravat jela,
„Na odžaku vatre naložiti."
Al' govori stariji mladjemu:
„Hodi, brate, da se neženimo!
„Tudje će nas kćeri zavaditi,
„Našu staru majku razcviliti,
„Našu b'jelu kulu razidati,
„I naše će njive razcipati,
„Izpred dvora trnje posaditi,
„Da brat bratu na divane neide."
Na to mladji ništa nebadira,
Neg' on ide u tople podrume,
Sebi sedla on dobra konjika,
Za se ide on tražit' ljubovce.
I on ide u selo djevojci,
Pa izprosi on sebi djevojku,
Izprosio i prstenovao,
Pa on ide svojoj staroj majci:
„Oj starice, moja stara majko!
„Za se jesam ljubu izprosio,

„Za se ljubu, a za te snašicu,
„Kupi, majko, kićene svatove,
„Da idemo po moju djevojku.“
Mati kupi kićene svatove,
Od stotine više ni jednoga,
Od stotine manje ni jednoga,
Pa on ide junak po djevojku.
Zdravo mati svate odpremila,
Zdravo svate jope dočekala.
Kada bila doba do spavanja,
Idu svati tihi san boravit’.
Kada bilo noći po ponoći,
Al’ govori dragi svojoj dragoj:
„Hodi, draga, da t’ obljubim lišce!“
Al’ je ona njemu besjedila:
„Nedam, dragi, ni viditi lišca,
„Dok nevidim krvi do kolina,
„Do kolina, tvoga brata glave,
„Tvoga brata a moga divera.“
Jopet na to ništa nebadira,
Veće svojoj on govori dragoj:
„Hodi, draga, da t’ obljubim lišce!“
A ona je njemu govorila:
„Nedam tebi ni viditi lišca.
„Dok nevidim krvi do kolina,
„Do kolina, tvoga brata glave,
„Tvoga brata, a divera moga.“
On je junak njojzi besjedio:
„Kako b’ bratu ja odsiko glavu?“
A ona je njemu govorila:
„Lahko ’š bratu ti odsići glavu;
„Ti pripaši svoju britku ćordu,
„Pak ti ajde svom’ jedinom’ bratu.
„Ako njega nadješ na spavajuć,
„Rusu njemu ti odsici glavu;
„Ako-li ga ti nadješ kod majke,
„Nemoreš mu odsijeći glave.“

On pripasa svoju britku ćordu,
Pak salazi on junak niz kulu.
Kad on sašo u prvu odaju,
Al' se bratac razgovara s majkom,
Nemore mu da odsiče glave,
Poreza se po desnici ruci,
Pa on ide jope dragoj svojoj,
Pa besjedi junak svojoj dragoj:
„Vidiš, da sam bratu odsiko glavu,
„I sebe sam ja okrvavio."
Ona njemu jope govorila:
„Nedam tebi ni viditi lišca,
„Dok nevidim tu bratove glave."
Kada junak riči razumio,
Uze kuju za bijelu ruku,
Izvodi je on iz kule svoje,
Pa 'nda njojzi on odsiče glavu,
I on ide svojoj staroj majci:
„Oj starice, moja majko stara!
„Sinoć jesi mene oženila,
„Jutros ljubi odsijekoh glavu." —
„Zašto, sinko, da bi te nebilo!" —
„Nepitaj me, moja majko stara!
„Ćide, da svog' ja pogubim brata,
„Da njegovu odsiječem glavu."
Kašnje majka oba oženila,
Do smrti su dohranili majku,
I u crnu zemlju sahranili.

XXII.

Zagorka djevojka i Ture.

Platno b'jeli Zagorka divojka,
Platno b'jeli na vodici hladnoj,
Kroz nidarca dojke izvadila,
Povisoko košu uzgrnula,
Povisoko do svilena pasa.
Od tud jaše Ture silovito,
Ono jaše gradu bijelomu,
Pa pitalo Zagorku divojku:
„Što s' visoko košu uzgrnula,
„Povisoko do svilena pasa,
„Kroz nidarca dojke izvadila?“ —
„Jer je nebih visoko dignula,
„Kroz nidarca dojke izvadila,
„Kad s' nebojim nikakva junaka?“
Tad se Ture nazad povratilo,
Za divojkom konja zaigralo,
Pred njim bježi Zagorka divojka.
Ona riže jednu krpu platna,
Pa ga baca u zelenu travu,
Nebi-li se Ture zabavilo.
Al' to Ture na to i negleda.
Kad se Ture bliže približalo,
Ona riže drugu krpu platna,
Pa ga baca u zelenu travu,
Nebi-li se Ture zabavilo.
Na to Ture ništa ni negleda.
Kad se Ture bliže približalo,

Ona riže treću krpu platna,
Pa ga baca u zelenu travu,
Nebi-li se Ture zabavilo.
Ali Ture na to i negleda.
Kad se Ture bliže približalo,
Ona driši gerdan izpod vrata,
Na kojem je do trista dukata,
Pa ga baca u zelenu travu,
Na to Ture ništa i negleda.
Kad dojaho k Zagorki divojki,
On je uze za bijelu ruku,
Pa je meće k sebi na dorina,
Pa 'nda idu preko vode hladne.
Čizme s' Turi vode napunile,
Pa on veli Zagorki divojki:
„Prifat' der mi dobra doru moga,
„Prifat der mi kapu bukagriju,
„Prifat' der mi dobru ćordu moju,
„I prifati moju granajliju!“
Tad se Ture mrvu zabavilo,
Dok izlija vodu iz čizama.
Kad se Ture nazad okrenulo,
Odmašila Zagorka divojka.
Skočilo se na noge lagane,
Pa on viče Zagorki divojki:
„Bora tebi, Zagorko divojko!
„Daj der meni dobra doru moga.“ —
„Nedam tebi dobra dore tvoga,
„Ja ću doru babi darovati,
„Nek se jaše, neka se pojaše.“
Al' ga viče Ture silovito:
„Bora tebi, Zagorka divojko!
„Daj der meni dobru ćordu moju,
„Koja krije konja i junaka.“ —
„Nedam tebi dobre ćorde tvoje,
„Koja krije konja i junaka,
„To ću dati svom' najmladjem' bratu,

„Neka nosi, neka se ponosi:
„„Ovo j' meni moja seka dala.““
Al' ga viče Ture silovito:
„Bora tebi, Zagorka divojko!
„Daj ti meni moju granajliju,
„Koja krije konja i junaka.“ —
„Nedam tebi tvoje granajlije,
„Koja krije konja i junaka,
„To ću dati svom' starijem' bratu,
„Neka nosi, neka se ponosi:
„„Ovo mi je sele zadobila,
„„Bijeleći na vodici platno.“
Al' ga viče Ture silovito:
„Bora tebi, Zagorko divojko!
„Daj mi makar kapu bukagriju.“ —
„Nedam tebi kape bukagrije,
„Nju ću dati svom' milomu dragom',
„Neka nosi, neka se ponosi:
„„Ovo mi je draga zadobila,
„„Bijeleći na vodici platno.“ —
Ode Ture kući kukajući,
A djevojka kući pivajući,
Pivajući, doru igrajući,
Ture ide niz to polje ravno,
Vijajući kano mrki vuče. —
Ko će bolje, rodilo mu polje,
Ko će više, neka perom piše,
Rodila mu šenica b'jelica,
Oko kuće klenje i jasenje,
A u kući zdravlje i veselje!

XXIII.

Od koga je rat postao?

Od koga je najpri rat postao? —
Od carice i njezıne kćerce.
Dala kćercu za Turskoga cara,
Pasala je godinica dana
Svoje kćerce da nije vidila,
Nit' vidila, nit' što od nje čula;
A imala dva sina jedina,
Jedno Milan a drugo je Ivan,
Pak je ona njima besjedila:
„Ajte, sinci, pa vid'te sestricu!“
Osedlaše svoje dobre konje.
Lipo ih je care svitovao:
„Dje sretite staro i nejako,
„Vi se njemu uklonite s puta;
„Dje sretite mladu žensku glavu,
„Božju njojzi pomoć nazivajte.“
A carica njih je svitovala:
„Dje sretite staro i nejako,
„Na suho mu vi obrijte bradu;
„Dje sretite lipu žensku glavu,
„Ljubite je ka' i svoju ljubu.“
Siguraše dobre svoje konje,
I odoše putom do sestrice.
Nećidoše otca poslušati,
Neg' carice mile svoje majke:
Dje god sreti staro i nejako,
Na suho mu oni obrij bradu;

A dje sreti lipu žensku glavu,
Oni ljubi ka' i svoju ljubu.
Kad dodjoše do sestre jedine,
I unutra konje uvedoše,
I u kulu s sestrom ulidjoše,
Al' pitaju dva brata rodjena:
„Oj sestrice, dje je nami zete?“
Lipo ona njima odgovara:
„Otišo je lagan lov loviti.“
Tute oni trije dana bili,
Al' im cara neima iz lova.
Al' ugleda stariji Milane,
On ugleda svoga zeta kapu,
Pa je meće on na svoju glavu,
Pa pogleda uza se niza se,
Je-l' mu kapa lišcu pristajala.
Kad vidio, da pristaje lišcu,
On besjedi sestrici jedinoj:
„Hoće-l' zet mi kapu pokloniti,
„Kad je momu lišcu pristanula?“
Ali ona njemu odgovara:
„To ti neznam, dokle on nedodje.“
Malo tomu postajalo vrime,
Al' ugleda zetovu sestricu,
Da je njeg'vu lišcu pristajala;
On je onda za sebe prosio.
Na to mu se sele razljutila,
Pak je onda braću zasužnjila,
Zatvara ih s deveteri vrati.
U te mire i care iz lova,
Onda njemu ljuba besjedila:
„Bolji sam ja lovak ulovila,
„Ja u kuli na stocu sjedeći,
„Nego-li ti po planini iduć.“
Na to se je care naljutio:
„Kako bi ti lov lovila bolji,
„Lov lovila na stocu sjedeći,

„Nego-li ja po planini iduć?“
Onda ona njemu besjedila:
„Ajde amo, care, pa ’š viditi!“
Kad je cara k tavnici dovela,
Njih je care odmah prepoznao,
Odmah pozna Milu i Ivana.
Nasrnula sestrica jedina
Njima crne oči izkopati,
Pa ih slipe k majki opremiti.
Žao caru njim izkopat’ oči.
Ivanu je izkopao oči,
Milanu se žao kopat’ čini,
Jere mu je sestri priličio.
Nasrnula sestrica jedina,
Da i njemu car izkopa oči.
I Milanu car izkopa oči,
Metnu braću na dobre konjice,
U rubac im oči zavezala,
Za milošću majki odpremila.
Kada bili blizu do dvorova,
Njih daleko opazila majka,
A bliže je pred njih izletila,
I Milana pita starijega:
„O Milane, moj jedini sine!
„Što ti nosiš majki za milošću?“
On se fati rukom u pojase,
Pa izvadi oči iza pasa,
I daje ih za milošću majci,
Ona pade mrtva na zemljicu.
Niko majke utišit’ nemore,
Nego samo jedan stari starče,
A on će je starac utišiti:
„Muč’, neplači, carice gospojo,
„Ja sam imo do osam sinova,
„Sve sam osam starac oženio,
„I osmero imo unučadi,
„Pak su došli pasoglavi Turci,

„Pak pojeli do osam sinova,
„I pojeli do osam snašica,
„I osmero jošter unučadi.“
Onda se je jadna utišila. —
Piše knjigu car na četri strane,
Da se kupi sva siljena vojska,
Da će s zetom megdan učiniti.
Onda piše svomu zetu knjigu,
Da on kupi silnu svoju vojsku,
Da će oni megdan učiniti.
Više zet mu sakupio vojske. —
On pred vojskom Knježić oberstara
I s njijeme Senjanin Ivana.
Al' govori Knježić oberstare:
„O Ivane, moje dite drago!
„Kako ćemo rat mi ratovati?
„U Turaka više ima vojske.“
Al' je Ive njemu besjedio:
„Ti se neboj, Knježić oberstare!
„Kupuj meni ti tursko odilo,
„Pa ja idem baš u tursku vojsku,
„Ja ću čuti, što Turci divane.“
Kupuje mu on tursko odilo,
Kad mu kupi on tursko odilo,
Ode Ive medju tursku vojsku,
Pa on sluša, što Turci divane.
Al' govori silna turska vojska:
„Sutra ćemo na njih udariti,
„I njihovu vojsku pogubiti,
„Kaurskoga cara ufatiti,
„Pa ćemo ga njeg'vu zetu dati.“
Kad ču Ive, što Turci divane,
On ti ide Knježić oberstaru,
Sve istinu on njemu kazuje.
Prepade se Knježić oberstare,
Al' je njega Ive sigurio:
„Neboj mi se, Knježić oberstare!

„Ako ćeš ti mene poslušati,
„Vrlo će nam danas dobro biti.
„Kad ozvoni zvono pozdrav gospi,
„Onda ćemo udarit' na Turke,
„Sve ih živom vatrom popaliti,
„Živa ćemo cara ufatiti,
„Živa njega na kolac nabiti,
„Pa ga peći tri bijela dana,
„Pa ćemo ga poslat' Carigradu,
„Baš njegovoj za milošću ljubi."
Tu će oni Ivu poslušati:
Kad ozvoni zvono pozdrav gospi,
S slogom oni na njih udariše,
Naglom vatrom Turke popališe,
Jer su taman stali večerati.
Taman Turci posrkali juhu,
A Kauri pojedoše meso.
Turskog' cara živa ufatili,
I živa ga na kolac nabili,
Pa ga pekli tri bijela dana,
Ljubi mu ga za milošću daše.
Tada bilo, sad se spominjalo.

XXIV.

Maričić Mijat i Vila.

Bol boluje Maričić Mijate,
U visini u Prolog planini,
Nit' ko ide, nit' za zdravlje pita,
Nego tica jedan crn gavrane,
On je k njemu često dolazio,
I u kljunu lijek donosio.
Al' govori Maričić Mijate:
„Boga tebi, tico crn gavrane!
„Ti ga ajde k onom' sinjem' moru,
„Pa ti sjedaj na studene stine,
„Pa tu slušaj tri bijela dana,
„Žali-l' iko Miju Maričića.“
On odlazi k onom' sinjem moru,
Pa on sjeda na studene stine,
Pa on sluša tri bijela dana,
Kako žale Miju Maričića:
Majka žali, nikad neprestaje,
A ljubovca, kad joj na um pane,
A sestrica jutrom i večerom.
Kada prošla tri bijela dana,
Al' se krenu tica crn gavrane,
Pa on ode u Prolog planinu.
Dok je došo u Prolog planinu,
Krvavom je pinjom zapinjio,
A svojim' se krilim' podpregnuo,
I našao Miju Maričića:
„Boga tebi, Mijo Maričiću!

„Majka žali, nikad neprestaje,
„A ljubovca, kad joj na um pane,
„A sestrica jutrom i večerom.“
Al' govori Mijo Maričiću:
„Ja ti imam svog' dobrog' konjika,
„Neznam kom' bi njega ostavio.
„Da bih njega majci ostavio,
„Mati mi je jako ostarila,
„Često bi ga na trge gonila,
„U jeftinu cinu ucinila,
„Ljudi bi mi doru ustriljali.“
To slušala vila iz planine,
Pa govori Miji Maričiću:
„Boga tebi, Mijo Maričiću!
„Ti daj meni svog' dobrog' dorina,
„Ja ću tebe u grob sahraniti,
„I na grobu crkvu uzidati,
„Oko crkve klupe pograditi,
„Oko klupa šljive posaditi,
„Oko šljiva vodu navoditi,
„Ko je trudan, neka odpočiva,
„Ko je gladan, neka jede šljiva,
„Ko je žedan, neka pije vode,
„Ko j' bolestan, nek' se bogu moli
„Sve za dušu Mije Maričića.
„Ako lažem, ujeli me vuci
„Pred džamijom, dje klanjaju Turci!“

XXV.

Karletić Jovan i gospoja Miletićka.

Ženi majka Karletić Jovana,
Od svaklen ga ćila ženit' majka,
Al' nemore njega da oženi.
Nego jedna Miletić gospoja,
I u nje je kćerca jedinica
Po imenu rodjena Anica,
Otu b' rada Karletić Jovane,
Ali neće za njega da podje.
Tužio se Karletić Jovane:
„Nemogu je prevariti, nane!“ —
A njemu je majka govorila:
„Lahko ćeš je prevariti, sine!
„Gradi lagun na vodici hladnoj,
„Tu će doći mladjahne divojke,
„I doći će mlade udovice,
„I još s njima Miletić' Anica,
„Onda ćeš je prevariti, sine!“
Jovan gradi lagun na vodici,
Ali eto mladih divojaka,
I za njima mladih udovica;
Ali nema Miletić' Anice.
„Nemogu je prevariti, nane!“ —
„Lahko ćeš je prevariti, sine!
„Ti se čini, da si preminuo,
„Tu će doći mladjahne divojke

„I za njima mlade udovice,
„I s njima će Miletić' Anica;
„Onda ćeš je prevariti, sine!“
Leže Jovan u ložnicu mehku,
Učini se, da je preminuo.
Ali eto mladih udovica,
I za njima mladih divojaka,
S njima dodje Miletić' Anica,
Prvom nogom na prag koračila,
A drugom je natrag postupila,
Pa ti bježi ona svomu dvoru,
Pa govori svojoj staroj majci:
„Aj starice, stara moja majko!
„Noge su mu, konda b' poskočio,
„A ruke mu, konda b' ogrlio,
„A lišce mu, konda b' obljubio!“ —
„Nemogu je prevariti, nane!“ —
„Lahko ćeš je prevariti, sine!
„Goji kosu četri godinice,
„Pa je pleti junak o četvero,
„Pa ti ajde u goru zelenu,
„Pa usici gusle javorove.“
Goji kosu četri godinice,
Pa je junak plete o četvero,
I on ode u goru zelenu,
Pa on siče gusle javorove.
Kad napravi gusle javorove,
On oblači prosjačko odilo,
Načini se slipica divojka.
Pa on ide pred Anine dvore,
Pa on gudi od jutra do mraka:
Prvo gudi, da mu kruha dadu,
Drugo gudi, da m' večeru dadu,
Treće gudi, da mu konak dadu,
Stade cvilit' slipica divojka,
I tišit je Miletić' gospoja:
„Muč', necvili, slipico divojko!

„Sa mnom hoćeš večer večerati,
„A s Anicom konak konačiti."
Utiši se slipica divojka.
Kada dodje doba od večere,
S njima ona večer večerala.
Kada oni večer večerali,
Sviću žeže Miletić gospoja,
I vodi ih u devet odaja,
Pa zatvori devetera vrata.
Al' govori slipica divojka:
„Trn' de sviću, Anico divojko!
„Mrzko mi se pred tobom svlačiti."
Trne sviću Anica divojka,
I svlači se slipica divojka.
Kada bilo noći po ponoći,
Junak joj je lišce obljubio.
Kada svanu i ogranu sunce,
Ali nema Miletić' gospoje,
Da otvara slipicu divojku,
Al' s' izvlači slipica divojka,
Izvlači se ona kroz pendžere,
Pa zapiva tanko glasovito:
„Neka, neka, milom' bogu fala!
„Kad prevarih Miletić' gospoju."
Malo za tim postajalo vrime,
Piše knjigu Miletić' gospoja,
Baš na ruke Karletić Jovanu:
„Kupi svate, ajde po divojku!"
A junak je njojzi odpisao:
„Kad sam prosio, nisi mi je dala,
„Sada mi je na odmete daješ."
Jope piše Miletić' gospoja,
Baš na ruke Karletić Jovanu:
„Kupi svate, ajde po Anicu,
„Anica je čedo porodila."
Malo čedo mužka glava bila.

XXVI.

Kaurin Radko i ljuba mu Vidosava.

Salać grade Salaćani Turci,
U Salaću kamenu tamnicu,
U tamnici devetera vrata,
Zatvaraju kaurina Radka,
I njegova do dva netijaka.
Tavni Radko devet godin' dana,
Kad deseta nastala godina,
Knjigu piše ostarila majka,
Pa je šalje ka Salaću gradu,
A na ruke svomu sinku Radku:
„Jere tavniš, jer se neodkupiš?“
Odpisuje svojoj staroj majci:
„Nemogu se odkupiti, majko!
„Turci neće para ni dinara,
„Nego išću dva konja petaka,
„I dva sedla od čistoga srebra,
„I dvi uzde od suhoga zlata,
„Dva kilima od zelene svile,
„Klobuk kapu i bijelo perje,
„Što no krije konja i junaka
„Od ugrije svetoga Ilije.
„Osim toga, moja mila majko!
„Osim toga Vidosavu ljubu.
„Sve bih lahko srcu pregorio,
„Sve bih lahko srcu odolio,
„Al' nemogu Vidosave ljube,
„Već ću ujtro glavu izgubiti.“

Knjiga došla ostariloj majci,
Knjigu štije, grozne suze lije,
Al' govori Vidosava ljuba:
„Vaj starice, moja stara majko!
„Odkle knjiga, od kojeg'-li grada,
„Koja-li su tri u njojzi jada?“ —
„Vidosavo, draga snaho moja!
„Evo knjiga od Salaća grada,
„Od mog' sinka, od tvog' starešine,
„Da s' nikako odkupit nemore,
„Turci neće para ni dinara,
„Oni išću dva konja petaka,
„I dva sedla od čistoga srebra,
„I dvi uzde od suhoga zlata,
„Dva kilima od zelene svile,
„Klobuk kapu i bijelo perje,
„Što no krije konja i junaka
„Od ugrije svetoga Ilije,
„Osim toga Vidosavu ljubu.“
Kad to čula Vidosava ljuba,
Tad govori Bilaberi slugi:
„Bilabere, draga slugo moja!
„Ti mi ajde u tople podrume,
„Sedlaj meni konja prepelicu,
„Sebi sedlaj konja lastavicu,
„A ja idem u gornje čardake.“
Meće na se sve mužko odilo,
Dvije dojke medju dvije toke,
Klobuk kapu i bijelo perje,
Što no krije konja i junaka
Od ugrije svetoga Ilije.
Oni jezde preko polja ravna
Kano zvizda preko neba sjajna.
Kada došli pri Salaću gradu,
Prid Salaćom Salaćani Turci,
Igraju se igre svakojake,
Bacaju se kamena s ramena,

Uskaču se skoka junačkoga:
„Salam aleć, Salaćani Turci! —
„ 'Leć musalam, neznana delijo! —
„Nisam vami neznana delija,
„Već sam vami paša od Mostara.
„Kamo vami paša od Salaća?
„Zovite ga meni na divane.“ —
„Salamaleć, paša od Salaća! —
„'Leć musalam, neznana delijo! —
„Nisam tebi neznana delija,
„Već sam tebi paša od Mostara.
„Jal' ti moje knjige nedohode,
„Jal' za moje knjige ti nemariš,
„Da mi puštiš Kaurina Radka
„I njegova do dva netijaka.“
Srdito mu paša odgovara:
„Meni tvoje knjige nedohode,
„A za tvoje i nemarim knjige,
„Nit' ti puštam Kaurina Radka,
„Ni njegova do dva netijaka.“
Kad to čula Vidosava ljuba,
Desnom rukom pašu udarila,
Tri mu zuba u krvi izplivala;
Nogom lupi o vrata tamnice,
Istavila devetera vrata,
Izvadila Kaurina Radka
I njegova do dva netijaka,
S njima ode poljem uz natrage.
Kada bili na sred polja ravna,
Al' govori Vidosava ljuba:
„Bora tebi, Kaurine Radko!
„Poznaš konja i svoje odilo?“ —
„Poznam borme, paša gospodine!
„Kaži pravo, tako bio zdravo,
„Kad si moje dvore porobio?
„Što m' uradi od starice majke,
„Što-l' od moje Vidosave ljube,

„Što-l' od moje Bilabere sluge?“ —
„Kada pitaš, kazat' ću ti pravo:
„U dvor sam ti oganj napuštao,
„Majku sam ti s konji sagazio,
„Bilaberi glavu odsikao,
„Vidosavu u dvoru obljubio.“
Kad to čuo Kaurine Radko,
On mi pada u zelenu travu,
Cvili, plače kano malo dite.
Milostivna Vidosava ljuba,
Ona tiši Kaurina Radka:
„Nije ovo paša od Mostara,
„Već je ovo Vidosava ljuba.
„Ljubi, Rade, koliko ti drago,
„Radi, Rade, što je tebi drago!“

XXVII.

Osman Alajbeg.

Kad se ženi Osman Alajbeže,
Sam beg sebi prosio divojku,
I sam sebi svate pokupio,
I sam sebi u svatove podje
Od Lijevna Kninu bijelomu.
Zdravo svati došli do divojke,
I zdravo se natrag povratili.
Kad su bili na sred polja ravna,
Adet taki bio u Turaka,
Djuvegija na muštuluk majci.
Beg poćera kosata alata,
I goni ga k Livnu bijelomu,
Doćera ga gradu na kapiju,
Dofati ga nogom i ostrogom
Na kapiji od bijela grada,
Dobar njemu na kukove pade,
I kaldrmom kroz grad poletio.
Kako leti pomaman alate,
Iz kaldrme mermer izvaljuje,
Oko puta prošće obaljuje.
Gledaju ga s pendžera divojke,
Zlate Ajku s pendžera doziva:
„O Ajkuno, draga drugo moja:
„Vid' de, draga, našeg' Alajbega,
„I pod njime pomamna alata,
„Od kako je Livno postanulo,
„'Vaki junak nije dolazio,

„Ni kroz njega konja progonio,
„Ka' je danas Osman Alajbeže."
Beg doćera do kule alata,
U avliju konja ugonio;
Kad doćera na poli avlije,
On poteže kratke dževerdane,
Pukoše mu do dva dževerdana,
Odpukoše na kuli mužari,
Drmnuše mu avlijnske lubarde:
To j' muštuluk Osman Alajbega.
Iz kule mu izletila majka,
Iznese mu bośćaluk haljine,
Sve od svile gaće i košulju,
I tu mati sina darovati.
Alajbeg se natrag povratio,
Na po grada svatove sretio,
I kroz grad se s njima povratio,
Uvede ih u svoju avliju.
Kad beg bio na poli avlije,
On odside kosata alata,
Na unkeš mu kajas nametnuo,
Odbi konja uz avliju bilu,
Sam se alat po avliji voda.
Beg poleti djogi i divojci,
Ufatio djogu pod Zlatijom,
Vodi konja kuli do mostova.
Kad doveo pod kulske mostove,
Ustavio pelivan djogata,
Fata Zlatu za bijelu ruku,
Da će lipu sa konja skinuti.
Al' dopade careva delija,
Mlad delija carev pašalija,
U ruci mu katal ferman bili,
I dade ga Osman Alajbegu.
Kad beg vidja careva fermana,
Lipu vrati na djogata Zlatu,
Carski ferman beže otvorio,

Pa on štije careva fermana,
Što car begu u fermanu piše:
„Sin posinak, Osman Alajbeže!
„U kom satu katal ferman primiš,
„U tom jaši dobra konja svoga,
„Brže kupi Bosnu plemenitu,
„Ništa manje neg' trijest hiljada,
„I vodi je kamenu Otinu,
„Pod Otina i pod Kamenicu,
„Jer je meni muka dodijala
„Od sve sedam baš nimačkih kralja,
„Sve sedam je udarilo na me,
„Pa tri biju kamena Otina,
„A četiri bilu Kamenicu,
„I oba mi osvojili grada,
„Brže s Bosnom da si kod Otina!"
Sve Alajbeg katal ferman štije,
Ferman gleda, a Zlatu pogleda.
Lipa znala ilum proučiti,
Knjigu štila u bega gledala.
Kad beg ferman dobro proučio,
Onda Zlatu sa konja snimio,
I nosi je uz kulske mostove,
Lipu Zlatu na desnoj mišici,
Iznese je na vrh kule bile,
I vrže je u gornje čardake,
Lipu Zlatu pod srču pendžera.
A beg ode natrag iz odaje,
Ide beže niz kulu kamenu,
Neći s Zlatom divaniti riči,
Van on dodje na ognjište majci,
Pa je staroj majci govorio:
„O starice, mila moja majko!
„Svituj mene, što ću učiniti?
„Evo meni katal ferman dodje

„Od našega cara čestitoga:
„U kom satu katal ferman primim,
„Da pokupim Bosnu plemenitu,
„Ništa manje van trijest hiljada,
„Da je vodim kamenu Otinu,
„Pod Otina i pod Kamenicu,
„Jer da mu je muka dodijala
„Baš od sedam tih nimačkih kralja,
„Da su kralji na njeg' udarili,
„I tri biju kamena Otina,
„A četiri bilu Kamenicu,
„I oba mu osvojili grada.
„Sad me svituj, mila moja majko!
„Hoću-l' poći al' ću prenoćiti."
Mati, veli, sinu govorila:
„Alajbeže, moje dite drago!
„Ako 'š svoje poslušati majke,
„Neostavljaj neljubljene Zlate,
„Noć prenoći, moreš podraniti,
„I lahko ćeš Bosnu pokupiti."
Tu je beže poslušao majke,
I on ide u svøju avliju,
U avliju tad medju svatove.
Šenluk čine svati po avliji,
Beg ih vodi u kulu kamenu,
I s svatovi sjede večerati.
Kad svatovi večer večerali,
Po večeri jaciju klanjali.
Tad podjoše oni u ložnicu,
Povedoše bega i Zlatiju,
Savedoše u avlat-odaju,
Pak ti begu stolac podmakoše,
Beže side na stoca poslonca.
K njemu pridje Zlatija divojka,
I razpravlja Osman Alajbega:
S nogu skida čizme i kalčine,
Razpasuje kovče na čakširah,

Odriši mu učkur od čakšira,
S njega skide crljene čakšire,
Povadi mu puške iza pasa,
I odpasa mukadin od pasa,
Odape mu srmali svilaje,
S njega skide toke i dolamu,
Paka svuče puca i ječermu,
I skide mu jelek anterije,
Od glave mu odmotava pošu,
Skide s glave fesa stambulskoga.
Kad je Zlate bega razpravila,
Na njem ništa nije ostavila,
Van od svile gaće i košulju.
Beg se diže, lipa Zlata side,
Beg Zlatiju lipo razpravio:
S nogu skida krzi jemelije,
Pak on svlači mekane čarape,
Odpasa još srmali kolana,
Na kojem su dvi ploče od zlata,
Sa nje skida sadu anteriju,
Od vrata joj odape gerdane,
S lipe Zlate sedam gerdanova:
Dva joj bila od bisera bila,
Dva gerdana crljenog' merdžana,
Dva gerdana karanfila crna,
Gerdan jedan od žutih cekina.
Iz ušiju izvadi mendjuše,
A s ruku joj skida belenzuke,
A sa glave fesa stambulskoga.
Kad beg lipu razpravio Zlatu,
Na njoj ništa nije ostavio,
Van na Zlati sitnu sačmaliju,
Koja no je zlatom nasačmata,
A od pasá svilom ušipkata,
Pod košuljom gaće od musura,
Do kolina kunom podstavite.
Kad beg tako razpravi divojku,

Leže beže na mehka dušeka,
I kod njega lijepa Zlatija,
Pokriše ih svilenim jorganom,
Pa odoše kumi i diveri,
Odajina zatvoriše vrata.
Kod njih gori vidilica svića,
Skupa leži beže i Zlatija,
Skupa leže već kako im drago.
Dok je prvi pivac zapivao,
San Zlatiju lipu prevario.
Alajbeg se na noge skočio,
Kako j' prvi pivac zapivao.
Budi Zlatu tu svoju gospoju:
„Ustaj, Zlate, bilogrla ljubo!
„Podaji mi vojničke haljine.“
Zlate skoči, konda neležaše,
I otvara sandukli sepeta,
Vadi begu vojničke haljine:
Sve od svile gaće i košulju,
Izvadi mu meneviž čakšire
Od velike čohe venedičke,
Na čakširah kovče djimišlije,
Od djumiša pa su pozlatite.
Krajem kovča rešma opletena,
A na rešmi od srme sindžiri,
Na sindžirih na alku taliri,
Pa mu vadi mekane kalčine,
Na kalčine čižme do kolina.
Vadi Zlate, beg oblači na se.
Izvadi mu jelek anteriju;
I izvadi puca i ječermu,
I izvadi toke i dolamu,
Vadi Zlate, beg oblači na se.
Izvadi mu bile podpošaje,
I izvadi mukadina pasa,
I izvadi dva para pušaka,
Dvi danice i dva dževerdana,

Danice mu zlatom okovane,
Dževerdani srebrom navezeni,
I izvadi jatagana kriva,
Uši su mu od filjeva zuba,
A krnje mu od zlata limovi:
Vadi Zlata, a beg meće na se.
Izvadi mu srmali svilaje,
I izvadi dugnali malvutu,
Pak izvadi fesa stambulskoga,
Na kome je devet čelenaka,
Svaka mu je od devet direka,
I deveto krilo pozlaćeno,
Koje no je na burmu skovato,
Pa se krilo na čekrk okreće,
I udara o čelenke zlatne,
Stoji jeka zlatnih čelenaka,
Stoji cika krila pozlaćena.
Izvadi mu stambuliju pošu,
Vadi Zlate, a beg meće na se.
Kad se beže dobro opravio,
Dug samurli ćurak ogrnuo,
I brijetku ćordu pripasao,
Dug bojali čibuk zapalio,
Pa on šeće po svojoj odaji,
Riči s svojom nedivani Zlatom.
Gleda njega Zlatija gospoja,
Gleda lipa i uzdiše jako,
Kako šeće Osman Alajbeže,
Kako šeće, kako-l' plećma kreće,
A s Zlatijom da divani neće.
Beg odaji otvorio vrata,
I on ide niz kulu kamenu,
Neći s Zlatom riči divaniti.
Kad beg sadje u svoju avliju,
Grlom viknu ko kad jelen riknu:
„Aj na noge, Selim barjaktaru!
„Brže diži trideset delija,

„I mojijeh sve sedam nefera,
„Neostavi hodobaše Tale!“
I seizu govorio svomu:
„Brže moga siguraj dorata!“
Dokle Selim dignuo delije,
I delije konje napravile,
I seiz mu doru sigurao,
I izveo na avliju bilu,
U to doba Osman Alajbeže,
I poside na dorata svoga,
Izadje mu ostarila majka,
I Zlatija prikladna gospoja,
One prate Osman Alajbega,
Lipa Zlata baš do kulskih vrata,
Stara mati do polak avlije.
Beg do vrata doćera dorata,
I natrag ga kroz avliju vrati,
Pa on veli svojoj staroj majki:
„O starice, mila majko moja!
„Ja odlazim na carevu vojsku,
„Eto tebi kule i avlije,
„Izpod kule trista kmeta mojih,
„Svakog' moreš s pendžera zovnuti,
„Koji će ti izmet učiniti.
„I nek da znaš, mila moja majko!
„Dok mi čuješ na ramenu glavu,
„Tebi dalje puta nije, majko,
„Daljeg' puta od avlijnskih vrata.
„I čuješ-li, ti Zlatijo ljubo!
„Dok mi čuješ na ramenu glavu,
„Ti ovoga Osman Alajbega,
„Puta t' nije iz kule kamene
„Dalje, Zlate, od kulskog' pendžera.“
I materi onda govorio:
„Alali mi, mila moja majko!
„Sad alali, što si me rodila,
„I nejaka mlikom zadojila,

„I do konja dobra dohranila.“
Onda mati sinu govorila:
„Alal usum, dite moje drago!
„Ajde sine u sto dobrih časa,
„Dušmanin ti pod nogama bio
„Ka’ tvom’ dori čavli pod pločami,
„Sikla tebi na megdanu ćorda,
„A dobar ti primicao dore,
„Ni desna ti nesustala ruka,
„I sad ajde u sto dobrih časa!“
To mu reče. Od nje beg poteče,
Iz avlije izćera dorina,
Pa kroz Livno konja proćerao,
Pred njim goni Selim barjaktare,
Pred njim goni kosata alata,
I on nosi od rata barjaka,
I za begom trideset delija,
I begovih sve sedam nefera,
Za neferi hodobaša Tale.
Ode beže niz Bosnu ponosnu,
Kupi vojsku sve do Sarajeva:
Dje je devet, polazi sve devet,
A dje jedan, tu ide i jedan.
Kad je došo šeher Sarajevu,
I silnu je vojsku sakupio,
Pa je vojsku na pero uzeo,
Koliko je vojske sakupio,
Ima Bosne trideset hiljada.
Tu s njom bio tri bijela dana,
Dok je malo vojska počinula,
I diže je Osman Alajbeže,
Vodi vojsku kamenu Otinu,
Pod Otina i pod Kamenicu,
Sve dan po dan on k Otinu dodje.
Kad došao na polje široko,
Pod Otinom pod bijelim gradom,
Al’ sve polje vojska pritisnula,

Izašlo je trideset vezira,
Svak izveo po trijest hiljada,
Car izveo, ni broja se nezna.
Na sred polja šator razapeo,
Pod šatorom care sjedi tute,
S njime sjedi trideset vezira
I ostale paše i zabiti.
Kad Alajbeg čador ugledao,
Onda j' svoju vojsku sakupio,
Pa je beže vojski govorio:
„Čuješ mene, Bosno plemenita!
„Vidite-li na sred polja ravna,
„Ono j' šator Murat Sulejmana,
„A našega cara velikoga.
„Sad konjika po dva naporedo,
„A vi, pišci, po tri naporedo,
„Dva pivajte, a dva odpivajte,
„Dva pucajte, a dva nabijajte
„Kraj šatora Murat Sulejmana.
„Dok je moje na ramenu glave,
„Nebojte se gladi ni golote,
„Car će dati, jer imade odklen."
Bosna njega lipo poslušala:
Staš' konjika po dva naporedo,
A pišaka po tri naporedo.
Napred beže poćero dorata,
Pred njime je Selim barjaktaru,
Za njim Bosne trideset hiljada.
Vodi vojsku carevu čadoru,
I provede vojsku kraj čadora.
Rahat Bosna, više se nemore:
Dva pivaju, a dva odpivaju,
Dva pucaju, a dva nabijaju.
Gleda care izpod svog' čadora,
Pa velide Murat Sulejmane:
„Čujete-li, paše i veziri!
„Što vas sadje u polje široko,

„Svaki svede trideset hiljada,
„Al' nikakva nebi rahat vojska,
„Ka' j' ovoga Osman Alajbega.“
Beg izvede sad na polje vojsku,
I svu vrže vojsku u paradu,
Pa je svojoj Bosni govorio:
„Sad mi s mirom u paradi stojte,
„A ja idem caru čestitomu
„Raport dati i tain iskati.“
Bosna njega lipo poslušala,
I sve s mirom u paradi stala.
Beg okrenu carevu čadoru,
Sobom neći nikoga uzeti
Van Selima, svoga barjaktara,
Pred njim nosi od rata barjaka.
Doćeraše konje do čadora,
Kod čadora konje odsidoše,
Selim barjak u zemlju udrio
Pred čadorom cara gospodina.
A Alajbeg doru odsidnuo,
Selim mu je konja prifatio,
Oba konja kraj barjaka voda,
A beg caru pod čador otidje,
Pod čizmama i pod ostrogama,
Pod kalpakom i pod britkom ćordom,
Raport dade caru gospodinu,
Da je sveo trideset hiljada,
I da vojski care tain dade.
Al' car, veli, njemu govorio,
Kod sebe mu misto namistio:
„Dela, dite, sjedi kod meneka,
„U mene je dosta teftedara,
„Koji će ti tain podiliti,
„I svu Bosnu u red postaviti.“
Al' velide Osman Alajbeže:
„Čuješ-li me, care gospodine!
„Kad sam sio na dorata svoga,

„Ja sam namah bogu viru dao,
„Da taina niko dilit neće
„Osim mene i moje desnice.“
Car mu dade devet teftedara,
I taina koliko je triba:
Na junaka po tri oke mesa,
I četiri hleba bijeloga,
Svakom' konju devet oka ječma,
Sve odilo, što je vojski triba.
Kad sve diže Osman Alajbeže,
I on ide Bosni plemenitoj,
Pa je Bosnu bio podmirio,
I svu lipo vojsku zaodio,
I tain joj pravo podilio,
I Bosni je beže govorio:
„Čuješ mene, Bosno plemenita!
„Da kom' nisam krivo učinio,
„I taina njemu malo dao?
„Ako j' komu krivo učinjeno,
„Nek izadje pa nek mi se javi,
„Imam oklen, ja ću izpraviti.“
Al' mu Bosna sva u grlo viknu:
„Neka, neka, milom' bogu falu,
„I našemu Osman Alajbegu!
„Mi imamo dobra gospodara,
„Svakomu je pravo učinio.“
Tad beg vojsku u tabor metnuo,
Pa on uze Selim barjaktara,
I on ide carevu čadoru.
Do čadora konje doćeraše,
Selim barjak udri u tratinu
Kod čadora cara gospodina,
A pod begom konja prifatio.
Beg odside vilena dorata,
Pa on ide caru pod čadora.
Al' kad došo pod čador bijeli,
S nogu snima čizme i kalčine,

Odpasuje svoju britku ćordu,
S glave skida kalpak i čelenke,
Beg pred carom na kolina pade,
Na kolinih temena činio.
Kad to vidja care gospodine,
Car se diže, pa begu velide:
„Aj na noge, dite Alajbeže!
„Sjedi, dite, ovde kod meneka.“
Care sjede, i beže do njega,
Eglen divan, al' za dugo nisu.
Onda care begu govorio,
I uzimlje muhur-prsten s ruke,
Pa ga daje Osman Alajbegu:
„Na ti, dite, muhur-prsten s ruke,
„Uzmi vojske, koliko ti drago,
„I ti 'š biti serašćer pred vojskom,
„Pa mi ćeraj kralje iz Otina,
„Iz Otina i iz Kamenice.“
Kad to čuo Osman Alajbeže,
Beg, velide, caru govorio:
„Car anife, svetačko kolino!
„Grihota i gledati u te,
„A kamo-li s tobom divaniti.
„Nečudim se čudu velikomu,
„Što je tvoja pob'jelila brada,
„Van što tı je maloumna glava.
„Evo u tebe trideset vezira,
„Svi stariji, a svi pametniji,
„Pa im podaj muhur-prsten s ruke,
„Komu dadeš, nek serašćer bude,
„Ja mlad jesam od dvacst godina,
„Kako bi mi mogo dati vojsku?“
Al' mu, veli, care govorio:
„Sin, posinak, Osman Alajbeže!
„Brže uzmi muhur-prsten s ruke,
„A i vojske, koliko ti drago,
„Ti ćeš biti serašćer pred vojskom,

„Te mi ćeraj kralje iz Otina,
„Iz Otina i iz Kamenice.“
Kad to čuo Osman Alajbeže,
Muhur-prsten carski on uzeo,
I car mu ga na prst nataknuo,
I on, veli, caru govorio:
„Sad mi podaj Ćor vezira starog’,
„Ćor vezira sa Anadolije,
„I podaj mi Asan-pašu, care,
„Asan-pašu izpod Rašpe ravne,
„Pa ujutro, kada svane dane,
„Ti izidji pred šatora svoga,
„Uzmi, care, durbin od biljura,
„Pa ga gledaj kamenu Otinu,
„Pa ’š viditi, što ć’ od mene biti
„I od sedam svih nimačkih kralja.
To mu reče, od cara skočio,
I beg ode Bosni plemenitoj,
Dobro svoju sigurao vojsku,
I Ćor vezir svoju sigurao,
Asan-paša trideset hiljada.
Kad su sva tri vojsku sigurali,
Pa za noći pod Otin izveli,
Čim je begu zora zabilila,
On na Otin silom udario.
Dočekali kralji iz Otina:
Brani njega iz Beča cesare,
S druge strane Mosković Mihajlo,
S treće strane baš prajiski kralju,
Brane grada od jutra do mraka,
Al’ je na grad Ture navalilo,
Ka’ i slipo da odstupi neće.
Grlom viče Moskoviću kralju:
„Jesi-l’, Ture, pamet izgubilo
„Ali si se danas pomamilo?
„Znaš, da grada osvojiti nećeš,
„Dok je mene moskovskoga kralja.“

Al' velide Osman Alajbeže:
„Dok je moje na ramenu glave,
„I u cara trideset vezira,
„I u svakog' trijest hiljad' vojske,
„Doklen jedan potiče vojnika,
„Znaš, da grada odstupiti neću."
Vavik bije, nikad neprestaje,
Tavna noćca vatru ustavila.
Iz Otina digoše se kralji,
Pa odoše čak na Kamenicu.
Sastalo se tu sve sedam kralja,
Digoše se i iz Kamenice,
Vode vojsku preko polja ravna,
I dodjoše k Tisi vodi hladnoj.
Na Tisu su kerep nametnuli,
Na kerepu Tisu preplovili,
Taman prešli preko Tise hladne,
I na polje u logor panuli,
Eto zore i bijela dana.
Podranio Osman Alajbeže,
I na Otin juriš učinio,
Kad al' nije u Otinu kralja.
Od Otina ide Kamenici,
Kad ih nije ni u Kamenici.
On ih goni preko polja ravna,
I kad došo k Tisi vodi hladnoj,
On na polju ugledao kralje,
Pa na Tisu kerep naturnuo,
Pa na kerep on navede vojsku.
Najprij' predje Osman Alajbeže,
S svoje Bosne trideset hiljada,
Da ni čoek mu nije pofalio.
Kad je Bosnu svu prevezo bio,
Kerep vrati Ćor veziri starom'.
A kad kerep do vezira dodje,
Razbi vezir pod kerepom ladje,
Kerep turnu on niz Tisu hladnu,

Vezir natrag povratio vojsku,
A Alajbeg kod Tise ostade,
Tada beže Bosni govorio:
„Bora tebi, Bosno plemenita!
„Mi što ćemo sada učiniti?
„Hoćemo-li u Tisu skočiti,
„I u Tisi mi se pogušiti,
„Sami svoje ubilice biti?
„Ali ćemo juriš učiniti,
„I na sedam kralja udariti?“
Onda njemu Bosna govorila:
„Gospodine, Osman Alajbeže!
„Mi volimo juriš učiniti,
„I na sedam kralja udariti,
„I junački, dragi, izginuti,
„Neg' u Tisi mi se pogušiti,
„Sami svoje ubilice biti.“
Kad to čuo Osman Alajbeže,
Lipo im je dovu proučio,
I na sedam kralja udario.
Samo s' malo kralji rastupili,
Dok medju njih upadoše Turci,
Ono Bosne trideset hiljada,
Kano janjci medju bile ovce,
I svi ligom pogubiše glave,
Sam ostade Osman Alajbeže,
I bega ti živa ufatiše,
I kraljima njega predadoše.
Svi ga ćili pogubiti kralji,
Al' nedade od Beča cesare,
Jer je cesar srca milostiva,
Pa je junak kraljim' govorio:
„Zašto bismo bega pogubili,
„Kad je pravi junak na megdanu,
„Jere njega nebi odsudili?“
Tu sudiše Osman Alajbega,
Da on služi ono sedam kralja,

Svakog' kralja tri godine dana,
Ama najstrag bečkoga cesara.
Što sudiše ono učiniše,
I odoše svaki svom domu,
Svaki svoju odvedoše vojsku.
Bega vodi od Rusije kralju,
Njega služi tri godine dana,
Pa sve redom do bečkog' cesara.
Kad sve bio izslužio kralje,
Najstrag došo k bečkomu casaru.
Al' je beže vrlo ohrdjao,
Nebi ga se vrana nakljuvala,
Vrlo mu se brada uzkušljala.
Al' kad ga je cesar dočekao,
Lipo bega u red postavio.
Vrgo bega u jednu odaju,
I dao mu dobre izmećare,
Da mu dvore Osman Alajbega,
Primako mu mesa i pogače,
I za dosta vina i rakije.
Tako bega tri pune godine.
Kada prošle tri godine dana,
Cesar begu pokroji odilo,
Sve kakvo je baš na njemu bilo,
Kada su ga ufatili kralji,
I 'nako mu nabavi oružje,
I dade mu vilena dorata,
Još boljega neg' je njegov bio,
I dade mu dvi svoje katane,
Pa da prate Osman Alajbega,
Sve od Beča do Zagreba grada,
Do onoga Mamul generala.
I general bega opravio
Od Zagreba k Slunju kamenomu
Do onoga Jović generala.
Jović šalje Osman Alajbega
Ču-l' na Drežnik u tursku krajinu,

Predade ga Fatkić Useinu.
Ode beže kroz tursku krajinu,
Al' neide k Livnu kamenomu,
Van on ide šeher Sarajevu
Pobri svomu Vaiz Useinu.
A kad dodje pobratimu svomu,
Lipo ga je pobre dočekao,
U podrum mu uveo dorata,
Pobratima u kulu tanahnu,
I sjedoše za sofru gotovu,
Eglen divan, hladno piju vino.
Tad velide Vaiz Useine:
„Pobratime, Osman Alajbeže!
„Kud si sada s dorom naumio?“
Al' mu veli Osman Alajbeže:
„Uprav idem caru čestitomu,
„Molit' ću se caru kod kolina,
„Da pogubi Ćor vezira starog',
„Asan-pašu izpod Rašpe ravne.“
Al' mu, veli, pobro govorio:
„Čuješ, pobro, Osman Alajbeže!
„Ti da s' vila, pa da imaš krila,
„Nebi tako došo do Stambula,
„Jer su za te već čuli veziri,
„Na sve strane postavili straže,
„I u klance busije metnuli,
„Nebi-li te kako ufatili.
„Van čuješ-li, sladak pobratime!
„Svuci s sebe ti svoje odilo,
„I ostavi kod mene dorata.
„Evo u mene sužanjskih haljina,
„Pa obuci na se, pobratime,
„Pa ti ajde od grada do grada,
„Doklen dodješ do Stambula bila.
„Ako tako nepronešeš glave,
„I nedodješ caru čestitomu,
„Drugčije je pronijeti nećeš.“

Posluša ga Osman Alajbeže,
S sebe svlači on svoje odilo,
A oblači sužanjske haljine:
On obuče modre pantalone,
I nimačke obu čizmetine,
Pa zagrnu sinju kabanicu,
A na glavu staru škrljačinu.
I on ode od grada do grada,
Taman dodje do Stambula grada,
A do dvora cara gospodina.
U dvor udje Osman Alajbeže,
U odaju cara čestitoga,
Salam nazva, caru govorio:
„Salam aleć, čestit padišaha!
„Dajde daruj sužnja nevoljnika,
„Čudo jesam dužan dugovanja,
„I moja je ucinita glava,
„Više, care, od trista dukata!“
Onda njemu care govorio:
„Sjedi malo, sužnju nevoljniče!
„Pa ćeš meni pravo kazivati,
„Kod koga si bio u sužanjstvu,
„Al' kod bana, al' kod kralja koga.“
Sjede sužanj, pa caru kaziva.
Al' sve njemu po istini kaže:
„Znaš-li, care, čestih padišaha!
„Kad nimački udariše kralji,
„Osvojiše kamena Otina,
„I još tvoju bilu Kamenicu,
„Onda sam ti u sužanjstvo pao.
„Kad j' Alajbeg Otin osvojio,
„Iz Otina kralje izćerao,
„Ja sam onda u sužanjstvo pao,
„I dvorio sve sedam kraljeva,
„Svakog' kralja tri godine dana,
„Najstrag bio kod bečkog' cesara,
„Cesar me je lipo opravio. —

„I znadeš-li, care gospodine!
„Kad mi dade Ćor vezira starog',
„Asan-pašu izpod Rašpe ravne,
„Meni dade muhur-prsten s ruke,
„I da budem serašćer pred vojskom,
„I da ćeram kralje iz Otina,
„Iz Otina i iz Kamenice.
„Ja sam tebe dobro poslušao,
„Iz Otina kralje izćerao,
„Iz Otina i iz Kamenice,
„Preko Tise vode prećerao,
„Ja na Tisu kerep nametnuo,
„I kerepom Tisu prebrodio,
„I svu Bosnu preko nje preveo.
„Kerep vratim Ćor veziru starom,
„On pod njime porazbija ladje,
„I niz Tisu kerep otisnuo,
„A ja s Bosnom na kralje udrio,
„On se tebi natrag povratio.
„Ja sam butum Bosnu pogubio,
„Da od Bosne trideset hiljada
„Sve je meni ligom izginulo.
„Mene kralji živa ufatili,
„Ćili su me namah pogubiti,
„Al' nedade od Beča cesare,
„Van me cesar dade odsuditi.
„Odsudiše svi nimački kralji,
„Svakog' da tri služim godinice.
„Nije šala, care gospodine,
„Nije šala ni trijest nedilja,
„Kamo-l' dvaest i jedna godina,
„Da sam vavik u sužanjstvu bio.
„Evo me je cesar sad pustio."
Veli, care sužnju govorio:
„Muči, sužnju, nemoj budaliti!
„Kad j' Alajbeg Tisu prebrodio,
„S njim je prešo Ćor stari vezire,

„I Asan-paša izpod Rašpe ravne,
„I na sedam udarili kralja,
„I onda ih kralji poćerali
„Vezir s pašom Tisu prebrodio,
„Alaj-bega kerep nezapade,
„Na Tisu ga kralji naćerali
„Sa svom Bosnom trideset hiljada,
„U Tisi se butum pogušili.“
Kad to čuo Osman Alajbeže,
Što mu veli care gospodine,
On izvadi muhur-prsten carski,
Pa, velide, caru govorio:
„Sad viruješ Ćor veziru starom',
„Al' viruješ tom' prstenu sada?
„Ko m' je prsten na prst natakao,
„Ko-li me je s vojskom opravio?“
Kad car vidja muhur-prsten s ruke,
On se skoči na noge lagane:
„Dite moje, Osman Alajbeže!
„Išći blago, koje tebi drago,
„Car će tebe dobro darovati,
„Bit' ćeš vezir prvi kod meneka,
„Ja ću tebi načiniti dvore
„Pokraj sebe, kano i u sebe.“
Al' mu veli Osman Alajbeže:
„Tebi fala, care gospodine!
„Na vezirstvu i na dvorih tvojih.
„Van ako ćeš mene poslušati,
„Daj mi, care, tvoju vladaniju,
„Više neću, neg' petnaest dana,
„I svojim me ti opaši pasom,
„Da kog', care, ja pogubim junak,
„Baš da si ga i ti pogubio.“
Što Alajbeg od cara pitao,
Namah njemu care poklonio.
Kad mu dade care vladaniju,
Tad beg kupi trideset vezira,

I careve paše i zabite.
Kada ih je bio sakupio,
On namače careve dželate,
I izsiče velike vezire,
Pogubio trideset vezira,
I četrest paša pogubio,
I šesdeset bega i zabita. —
Onda ide od Stambula bila,
I obuko sužanjske haljine.
Sve dan po dan Kninu bilu dodje,
I od Knina preko polja ravna
Upravio k Livnu kamenomu.
Najlak ide, često odpočiva.
Kad je bio na sred polja ravna,
Ali za njim stoji tutnjavina.
Kad se beže natrag obazrio,
Ali jezde kićeni svatovi,
Oni vode lijepu divojku.
Kad svatove beže podpazio,
On se svrati namah pokraj puta,
S sebe skide sinju kabanicu,
Pokraj puta stere na tratinu,
I beg sjede tad na kabanicu,
Preda s' meće staru škrljačinu.
Kad svatovi na njeg' nagazili,
Grlom viče silan Alajbeže:
„Ilah ičum, kićeni svatovi!
„Hairli vam kićena divojka!
„Daj darujte sužnja nevoljnika.“
Tu svatovi sužnja darivali:
Neko grošom a neko vižlinom,
Neko begu i žut cekin daje,
Djuvegija četiri cekina,
A djevojka gaće i košulju,
Sve od svile, zlatom navezenu.
Kraj njeg' svati konje proćeraše,
Oštro jašu preko polja ravna.

I sužanj se hitro podignuo,
Zaogrće sinju kabanicu,
A na glavu vrže škrljačinu,
Brzo ide poljem za svatovi.
Obzire se kićena divojka,
Ona vodi jedeka alata,
I ustavi kićene svatove,
Pa, velide, lipa govorila:
„Aj bora vam, kićeni svatovi!
„Dočekajmo sužnja nevoljnoga,
„Porad' boga i radi sevapa
„Ja ću m' dati jedeka alata,
„Nek prijaše s nami u svatovih.“
Pričekaše kićeni svatovi,
Lipa m' dade kosata alata,
Njeg' poside Osman Alajbeže.
Kad je beže konja posidnuo,
Poljem leti, konja razigrava,
Alajbeg je dobar binjedžija,
A pod njime pomaman alate.
A gleda ga lijepa divojka,
Pa velide djuvegiji svomu:
„Drag dragane, od Livna Asane!
„Porad boga i našeg' sevapa
„Daj puštimo sužnja nevoljnoga
„Našoj staroj na muštuluk majci,
„Nane će ga dobro darovati.“
Kail namah od Livna Asane.
Ode sužanj na muštuluk majci,
Lipo ga je darovala stara,
Dade njemu boščaluk haljine,
Sve od svile gaće i košulju.
I sužanj se natrag povratio,
Na po Livna svatove sretio,
I s njima se natrag povratio.
Kad je došo kuli u avliju,
Adet taki bio u Turaka,
Ko god dodje na muštuluk majci,

Onaj skida sa konja divojku.
Beg odside kosata alata,
Pa ufati vranca pod divojkom,
Dovede ga do kulskih mostova,
Uze lipu za bijelu ruku,
Da će Zlatu sa konja snimiti.
Kad to vidja dite Asan-beže,
Na to njemu vrlo žao bilo,
I poteže oštru britku ćordu,
Da će sužnju odsijeći glavu.
Nedade mu lijepa divojka.
Uze dite lipu u naramak,
Odnese je u kulu kamenu.
Svi svatovi sjeli piti vino,
Sužanj sio k vatri na ognjište,
Pa ogleda kolom oko sebe.
Kad ugleda, visi na čiviji,
Visila mu sedefli tambura.
On dofati sedefli tamburu,
Sitno kucka, tanko popijeva,
Popijeva tanko glasovito:
„Mili bože, čuda golemoga!
„Nečudim se mojoj virnoj ljubi,
„Nit' se čudim mom sinu jedinom,
„Ni snašici sada dovedenoj,
„Što me oni poznati nemogu,
„Van se čudim staroj mojoj majci,
„Koja me je odgojila mlada,
„Odgojila pa me oženila,
„Na carevu vojsku opremila.“
Misli beže, da niko nečuje,
Al' mu sluša ljuba bilogrla,
Uletila tad medju svatove,
Pa je sinu ona govorila:
„Asan-beže, moje dite drago!
„Uzovi de sužnja nevoljnoga,
„Nek unese sedefli tamburu,

„Nareni ga pismu zapivati,
„Što je sužanj kod ognjišta pivo.“
Tursko momče na noge skočilo,
Ugna sužnja namah u odaju.
U svatovih pismu zapivao,
Koju no je na ognjištu pivo.
Kad mu čula ostarila majka,
Poletila sinu Alajbegu,
Ljubi sina medju oči crne,
A sin majku u obadvi ruke.
Kad mu čulo dite Asan-beže,
On izuva čizme i kalčine,
Odpasuje britku svoju ćordu,
A od pasa povadi oružje,
S glave baci kalpak i čelenke,
Na kolina pred svog' pade babu:
„Alali mi, mili roditelju!
„Što sam na te ćordu povađio,
„I malo te nisam pogubio.“ —
„Alal-usum, moje dite drago!
„Neće tebi zamiriti babo.“
Namah dite na noge skočilo,
I on nadje dva hitra berbera,
Timar čini svoga roditelja,
Jedan mije, drugi bradu brije.
Bilogrla odilo donila.
Kad se beže lipo napravio,
Tad Alajbeg ko i prije bio.
I kad oni u ložnicu poći,
Dva derneka u begovu dvoru.
Koje ć' dvoje bolje podraniti,
Dvoje starih ali dvoje mladih?
Bolje dvoje uranilo starih,
Dvor pomeli i vode donili,
Na odžaku vatru naložili,
Dokle su se mladi probudili.

B. ŽENSKE.

I.

Djulban i gospoja mu Jelena.

Prošećao lijep mlad
Kroz bijeli Budim grad.
Gledala ga Jelena
Samilostna gospoja
Sa visoka pendžera:
„Bora tebi, lijep mlad!
„Kada dodje prvi mrak,
„Dodji k meni na konak.“ —
„Bora tebi Jeleno,
„Samilostna gospojo!
„Dje je tebi Djulbane?“ —
„Otišo je na pazar,
„Neće doći za tri dan’.
Kada došo prvi mrak,
Dodje k njojzi na konak.
Kad pogleda lijep mlad
Niz bedeme kuline,
Kad polje zamaglilo
Od konjica i pješca,
I pred njima Djulbane.
Al’ govori lijep mlad:
„Bora tebi, Jeleno,

„Samilostna gospojo!
„Što ću sada jadan ja?“
Al' govori Jelena,
Samilostna gospoja:
„Bora tebi, lijep mlad!
„Nemoj mi se bojati:
„Ja ću tebe sakriti
„U banovu odaju,
„Dje no bane neide,
„Već godinom po jednom.“
Sakri njega Jelena,
Samilostna gospoja
U banovu odaju.
Kada dodje Djulbane,
Al' govori Djulbane:
„Bora tebi, Jeleno,
„Samilostna gospojo!
„Što su oči mutne ti,
„Šo-li ti je to lišce
„Nabrzo potavnilo?“ —
„Bora tebi, Djulbane!
„Redila sam na suncu
„Bijelicu šenicu,
„Moje lišce s toga je
„Nabrzo potavnilo.
„Što su oči mutne mi,
„Mat' me tvoja karala,
„Plakah pa se neumih.
Al' govori Djulbane:
„Bora tebi, Jeleno,
„Samilostna gospojo!
„Kamo ključ od odaje?“ —
„Bora tebi, Djulbane!
„Ja sam ključ izgubila.“
Kad to čuo Djulbane,
Vrata je istavio.
Prepade se lijep mlad,

Ćide skočit niz pendžer.
Al' govori Djulbane:
„Neboj mi se, lijep mlad!
„Ništa t' neću učiniti.
„Van uzimlji Jelenu,
„Samilostnu gospoju,
„Sumporom je namaži,
„Pa joj kose zapali."
Al' uzima lijep mlad,
On uzima Jelenu,
Samilostnu gospoju,
Sumporom je namaza,
Pa joj kose zapali.
Kad dogori do očiju,
Al' govori Jelena,
Samilostna gospoja:
„Nedaj, bane, očiju.
„Dosta su te gledale
„I milo pogledale."
Kad dogori do usta:
„Nedaj, bane, usta tih,
„Dosta su te ljubila."
Kad dogori do ruku:
„Nedaj, bane, ruku tih,
„Dosta su te grlile.
Kad dogori do dojka:
„Nedaj, bane, dojka tih:
„Dojke su ti sinčića
„Jedinog' odhranile."
Na to ban i neslušа,
Vatru jari poboljma.

II.

Djever pomaže snahi.

Golub guče, golobica neće.
„Guknide mi, moja golubice!
„Da idemo ze goru na vodu,
„Za gorom je bjelica šenica,
„Ženje mi je bratac i sestrica,
„Čuvar joj je diver i snašica.
Diver svojoj besidio snaši:
„Aj snašice, moja dušo draga!
„Evo ima devet godin' dana,
„Da ti nemaš čeda pod pojasom.“ —
„Aj divere, od zlata prstene!
„Još će biti devet godin' dana,
„Neću imat' čeda pod pojasom,
„Dok j' u selu stojla uz vijojla,
„Svaku veče viči: dobar veče,
„Otvor' vrata, Pavlovice mlada!
„Otvor' vrata, pa ajde za vrata.“
Diver svojoj besidio snaši:
„Aj snašice, draga dušo moja!
„Mi ajdemo bijelomu dvoru,
„Pavla ćemo konjma opraviti,
„Ja ću s tobom u ložnicu leći.
„Kada dodje stojla uz vijojla,
„A ja ću je, dušo, ufatiti.“
Kada došli bijelomu dvoru,
Pavla jesu konjma opravili,
A on s snahom u ložnicu lego.

Gendar zveči, a papuče klepću,
Kad-li eto stojle uz vijojla:
„Otvor' vrata, Pavlovice mlada!
„Otvor' vrata, pa stani za vrata,
„Ja ti hoću s Pavlom u ložnicu.“
Vrata otvori mlada Pavlovica,
Otvorila i išla za vrata.
Pa je legla u ložnicu s Pavlom,
Nećide se k njojzi okrenuti:
„Što je tebi, Pavle gospodine!
„Da se nećeš k meni da okreneš,
„To nij' tvoja dosadašnja bila.“
Popade je za bijelo grlo,
Udavi je, žalostna joj majka!

III.

Kako djevojka zaviet drži.

Sinoć kasno kiša rominjala,
Divojačka umirala majka.
Moli boga lijepa divojka,
Moli boga, da neumre majka,
Jer se mlada udavati neće,
Dok nerodi javor jabukami,
A jabuka javorovim listom,
A necvita bujad ružicami,
A nevidi tri na nebu sunca,
A nečuje, kako riba piva.
Bog naredi, umrla joj majka.
Mudra bila lijepa divojka,
Kitila je javor jabukami,
A jabuke javorovim listom,
Ranila je tri jutra na vodu,
I vidila tri na nebu sunca,
I čula je, kako riba piva,

Nakitila bujad ružicami.
Prevari se, udade se mlada,
Ujede je guja iz nenada
S live strane iz zelene trave.

IV.

Asan-aga i Ajkuna djevojka.

Asan-aga na zagorju spava,
Pokrio se zelenom dolamom,
A po glavi srmali maramom.
Asan-aga vezu govorio:
„Da ja znadem, moj prelipi vezu!
„Ko je tebe tako lipo vezo,
„To bi meni virna ljuba bila,
„Zido bi joj kulu od kamena,
„I u kuli čardak od olova.
Boga moli Ajkuna divojka:
„Daj mi, bože, od Drine vedrine,
„Jugovine od Jercegovine,
„Misećine iza oblačine,
„Da upali kulu od kamena,
„I u kuli čardak od olova.“
Bog joj dade od Drine vedrine,
Jugovine od Jercegovine,
Misečine iza oblačine,
I upali kulu od kamena
I u kuli čardak od olova.

V.

Asan-agu svjetuje mati.

Asan-agu nešto dozivalo,
B'jela vila s visokih planina:

„Asan-aga, pokise ti perje!“ —
„Neka kisne, da bi pokisnulo!
„Nije meni do mojega perja,
„Meni drugi odvede divojku.
„Da j' daleko, nebih ni žalio,
„Van Alija, najprvi komšija,
„I još mene u diverstvo zove.
„Kako ću ja dragoj diver biti?
„Kako dragu za ruku voditi?“
Asan-agu majka svitovala:
„Asan-aga, moje dite drago!
„Kad ti budeš na sladkom šerbetu,
„Nenazdravljaj kumu ni diveru,
„Ni Aliji, mladu djuvegiji,
„Van divojci lipoj u budžaku,
„U budžaku pod puli-duvakom:
„„Zdrav' divojko, sudjena mi bila,
„„Jal' divojkom, jali udovicom,
„„Jal' ako ćeš mladom puštenicom!“

VI.

Momak Ivan i Anica djevojka.

Pošećala kraljica gospoja,
Za njom šeće trijest divojaka,
Jedne nose skute i rukave,
Jedne metu bijele sokake,
Sama Mare nosi ogledalo.
Njim govori kraljica gospoja:
„Bora vami, trijest divojaka!
„Koja vas je mom' Ivanu draga?
Sve divojke preda se gledale,
Al' negleda prokleta Maruša:
„Anuša je tvom' Ivanu draga.“
Njim govori kraljica gospoja:

„Vi je vod'te moru na obalu,
„Pa je bac'te u debelo more.
Čula vila u gori zelenoj,
To je bila Ivanova seka:
„Dje s' Ivane, dje si pobratime!
„Hiti, ajde k moru na obalu,
„Anu su ti bacili u more."
Ivan došo k moru na obalu,
I on skoči u debelo more,
Treći dan on izplivao Anu,
I on veli: „Jezus i Marija!
„Bože dragi, oživi mi Anu!
„Često ću se k misi nalaziti,
„Lemozine podukat davati,
„Kovat crkvi križe i kaleže."
I bog njemu oživio Anu,
On se s njome veće oženio,
I s njom lipi porod izrodio.

VII.

Kakva je moja djevojka.

Ja usadih jelu na kamenu.
Kad je kiša, sve je jela viša,
Kad je sunce, jela zelenija,
Kad je vitar, jeli djul razvija.
Onaka je u mene divojka:
Kad je ljubim, sve je rumenija,
Kad je karam, sve je veselija,
Lipa mi je, radostna je na me,
Draga mi je, draža od sestrice,
Da je majka hoće da da za me,
Draža bi mi i od majke bila.

VIII.

Grdna rana.

Smilje brala kićena divojka,
I berući i u goru zadje,
Kad u gori razbojište nadje,
Na razboju ranjena junaka.
Na junaku zelena dolama,
Na dolami dva svilena džepa,
U jednom je prsten i jabuka,
A u drugom svilena marama:
„Tebi, draga, prsten i jabuka,
„A meni će svilena marama,
„S njome hoću rane zavijati,
„Da bih od šta, nebih ni žalio,
„Već od jednog' zuba divojačkog!
„To je rana od devet pedalja.“
Jedva se je junak izličio,
I uzeo tu lipu divojku,
I s njome je porod izrodio,
Dvije kćeri i četiri sina.

IX.

Nevjera.

Ja zakasnih, al' na lošu konju,
Ja u goru, a sunce za goru.
Svezah konja za jelu zelenu,
A sokola na jelovu granu,
A divojku na bijelu ruku.
Ja se spuštah, da mrvu pospavam,
Ali trenuh, al' se brže prenuh,
Kad nij' konja za jelom zelenom,

Ni divojke na bijeloj ruci,
Ni sokola na jelovoj grani.
Pa ja idem dragoj pod pendžere,
Nosim njojzi na ruci sokola.
Njega pita kićena divojka:
„Kad si došo siv-zelen sokole,
„Al' si došo, da mene obadješ,
„Al' si došo, da mi jade kažeš,
„Al' si došo, da mi lišce ljubiš? —
„Nisam došo, da tebe obadjem,
„Nit' sam došo, da ti jade kažem,
„Već sam došo, da ti lišce ljubim."

X.

S koga boli srce.

(malo drugčije od 367. p. u I. k. Vukove zbirke)

Boljan Mujo kroz goru jahaše,
Na vitu se jelu naslanjaše:
„Vita jelo, mene boli glava!" —
„Mlad junače, zar te s mene boli?" —
„Vita jelo, ja nerekoh na te,
„Veće na tri u selu divojke:
„Prva jela tanka i visoka,
„Druga jela b'jela i rumena,
„Treća jela srcu omilila,
„S nje me boli i srce i glava."

XI.

Djevojka i sunce.

Divojka je gledala u more,
U moru je sunce ugledala:

„Sunce moje, lipša sam od tebe,
„Lipši mi je kolar oko vrata,
„Nego zraka oko sunca žarka.“
Tuži sunce bogu jedinomu,
Što govori mladjana divojka,
Da je lipša od sunašca žarka,
Da joj lipši kolar oko vrata,
Nego zraka oko sunca žarka.

XII.

Radost, briga i domisao.

(Vuk I. 497).

O moj mio, dje si sinoć bio? —
Dje sam bio, dobro mi je bilo,
Vidio sam jedinu u majke,
Rada bih je, al' je neda majka,
Ukro bih je, al' je čuva straža.
Pred kućom joj bunar voda hladna,
Kod bunara jablan drvo raste.
Uzpet' ću se jablanu na grane,
Zakukat' ću kano kukavica,
Prebirat' ću kano slavulj tica,
Prevrćat' ću kano lastavica,
Nebi-li se na me smilovala,
Nebi-li mi svoju kćerku dala.

XIII.

Djevojka i ruho.

O divojko b'jela i rumena!
Bi-li pošla za moga divera? —
Ja bih pošla, i moja je kana.

Još mi nije košulja otkana,
Čekajte me još godinu dana,
Bit' će moja košulja otkana,
Više zlata neg' bijela platna.

XIV.

Gizdava djevojka.

Divojka je krajem gore stala,
Sva je gora b'jelim listom sjala.
Tud prolazi sva careva vojska,
Sva se njojzi poklonila vojska,
I sam care klobuk pomakao.
Al' neklanja mali Radojica,
Van se kladi mali Radojica,
Da će lipu obljubit' divojku.

XV.

Molitva Jovina i Budimke djevojke.

Sam se Jovo po moru vozio,
Sam vozio, sam boga molio:
Daj mi, bože, krila labudova,
I uz krila oči sokólove,
Da ja vidim, dje će vojska pasti. —
Vojska pade niže Carigrada,
Konj do konja, junak do junaka,
B'jeli šator jedan do drugoga,
Samo jedan od zelene svile,
Pod njim sjedi bane kapitane.
Tud prolaze Budimke divojke,
Tud prolaze na vodicu hladnu,
Pa mi tuže banu kapitanu,

Da nemogu na vodicu proći
Od lipote mladjanih junaka,
A od vriske vranjenih konjika,
Od zuluma srebrenih tambûra,
Od svitlosti devet prstenova,
Od mirisa crljenih jabuka.

XVI.

Tužan glas.

Sinoć Jovo iz Novoga dodje,
Svojoj ljubi tužan glas donese:
„Moja ljubo, oženio sam se
„Bošnjakinjom, lijepom divojkom,
„Sva je slika i prilika tvoja,
„Samo nisu crne oči tvoje,
„Crne oči i bijelo lišce.

XVII.

Lijepi Ive.

Ive jaše kroz orašje.
Ive-li je, sunce-li je?
Konjik-li je, vila-li je?
Uzda-li je, zvizda-li je?
Sedlo-li je, srebro-li je?

XVIII.

Vojnik ljubovnik.

Crna zemljo i zelena travo!

Kaži pravo, dje je moje drago? —
Vidi, vidi, eno ga u glidi!
Sjaji mu se puška o ramenih,
Zlatan prsten na desnici ruci,
Kapa-čaka na junačkoj glavi.

XIX.

Ive i nesrećna Mare.

Majka Maru za Ivana dala,
Večer dala jutrom se kajala,
Da je znala, nebi Mare dala,
Jer je Ive turska pijanica,
Do ponoći s Turci pije vino,
Od ponoći šerbet i rakiju.
Kad pred zoru, Ive šeće dvoru,
On pokuca Mari na vratašca:
„Dušo Mare, otvor' meni vrata,
„Otvor' vrata, pa stani za vrata!
Skoči Mare u tankoj košulji.
To se Ivi vrlo na žao dalo,
Što nij' Mare u svili zelenoj.
Trže Ive nože iza pasa,
Pa udara Maru u srdašce.
Kako je je lahko udario,
Na nožu joj čedo izvadio,
Oto čedo mužka glava bila.
Piše Mare svojoj miloj majci:
„Pošalji mi tri tanke košulje,
„U prvoj ću bolu bolovati,
„U drugoj ću noćcu prenoćiti,
„A u trećoj u zemljicu leći."
To izusti a dušicu pusti.

XX.

Cijena brata i dragoga.

(Vuk I. 305).

Aj divojko, imaš koga svoga? —
Imala sam brata i dragoga,
Oba jesam na vojnicu dala,
Na vojnicu, na tursku granicu. —
Bi-li rada, da ti koji dodje? —
Ja bih rada, da mi oba dodju. —
Što bi, draga, za kojega dala? —
Za brata bih crne oči dala,
Za dragoga zrno od kolara.

XXI.

Djevojka i ruža.

Lipa moja gorice zelena!
U tebi je vodica studena.
Rada bi se junak ponapiti,
Al' nemore leda da probije.
Pod ledom je travica zelena,
U travici ružica rumena.
Ja se sagnuh dolje do zemljice,
Pa otrgoh ružu do zemljice,
Pa je šaljem dragom od željice.

XXII.

Pravedna kletva.

(Vuk I. 363).

Divojka je ruže brala
Pak je zaspala,
K njoj dolazi mlado momče
Iz Nova Sada:
„Ustaj, ustaj, divojčice,
Ustaj, nespavaj!
Ruža ti je povenula,
Što si ubrala,
Dragi ti se oženio,
Kog' si ljubila.“ —
„Neka, neka, nek se ženi,
Prosto mu bilo!
Pitat' ću ja cara, bana,
Čija jesam ja:
Ja sam roda iza Broda
Trgovačka kći.
Vedro nebo zagrmilo,
Grom ga svatio!
Nit' rodio, nit' plodio,
Sreće neimo!“

XXIII.

Djevojka i žena.

Kad je mene moj prosio dragi,
Onda j' momu lišcu govorio,
Da me nigda udariti neće.
Nepasala ni nedilja dana,
On kupuje trojstruke kandžije,

Pa me tuče jutrom i večerom,
I u podne, kad na ručak dodje.

XXIV.

Dar od dragoga.

Zaboli me na vedrini glava,
Čekajući iz ašika dragog',
Kad će doći, što-li će doniti.
Donit' će mi do dva ogledala,
Jedno novo, a drugo polovno,
Na novom ću lice ogledati,
Na polovnom vez započimati.

XXV.

Sram pod noge, kad te tko jesti zove.

Došla doba, da idemo doma.
Svak će svojoj na večeru majci,
Svak će svojoj, a i ja ću svojoj. —
Stara mati, daj nam večerati;
Već su naše druge večerale,
I naske su na večeru zvale,
Mi smo rekle, da smo večerale,
A mi jadne nismo ni ručale!

XXVI.

Ostavljena djevojka.

Cvilila je livada zelena,

Zakošena, pa je ostavljena.
To nebila livada zelena,
Već to bila lijepa divojka,
Zaručena, pa je ostavljena.

XXVII.

Po kojoj majci raste trava?

Neka, neka, milom bogu fała!
Vaj po kojoj majci raste trava? —
Koja hrani konja i junaka,
Koja hrani djetelinom travom,
A junaka šenicom b'jelicom,
Konja poji hladjanom vodicom,
A junaka crvenikom vinom.

XXVIII.

Ivin prsten i Mare.

Ivo konja na mostu kovao,
Izpod mosta hladna voda tekla,
Na njoj Mare b'jele noge prala,
Njoj se Ive prstenom bacao:
„Dušo Mare, hoćeš poći za me?“ —
„Srce Ive, što 'š ti dati za me? —
„Dat' ću za te livadu zelenu.“ —
„Volila bih, da je po njoj cviće.“

XXIX.

Žao za sramotu.

Moj javore, rasti de mi bolje,

Da se penjem tebi u višinu,
Pa da gledam niz to polje ravno,
Ide-l' moje sa vojnice drago,
Jali ide, jali knjigu piše.
Valja se je junak oženio:
I ja sam se divojka udala.

XXX.

Ljubav materina.

Rasla jela na srid Sarajeva,
Na tri strane grane razagnala.
To je bila ostarila majka,
Na tri strane kćeri razudala:
Maru k moru, a Anu Dunaju,
Lipu Mandu gradu Carigradu.
Nezna majka, kojoj bi hodila,
Jal' bi k Mari, jali k svojoj Ani,
Jali k Mandi, k b'jelu Carigradu.

XXXI.

Zmaj i djevojka.

Zmaj preleti s mora na Dunavo,
I pronese pod krilom divojku,
Pa joj dade od zlata maštaru,
Pa je šalje za goru na vodu.
Al' za gorom tri lipa junaka,
Jedan veli: „Lijepe divojke!"
Drugi veli: „Da je obljubiti!"
Treći veli: „Da je upitati,
„Čijega je roda i plemena!"
Zlato mu se samo kazivalo.

XXXII.

Djevojka timari konje bratove.

Oj Jeleno, o goro zelena!
Nit' Jelena, ni gora zelena,
Već je ono livada zelena,
Nit' košena, nit' je opašena,
Već je žela lijepa divojka
B'jelom rukom i srebrenim srpom.
Što nažela, to konjima dala:
„Jite, pijte, konji brata moga!
„Ujtro ćemo rano putovati
„Preko polja, polje je široko,
„Preko vode, voda je duboka,
„Preko gore, gora je visoka.“

XXXIII.

Rad' šta žale djevojke momka.

(Vuk I. 557).

Ovce pasu dva čobana mlada,
Šećer-Marko i Jandrija zlato,
Pod Budimom plandište činili.
Otište se stina od Budina,
I ubi mi dva čobana mlada,
Šećer-Marka i Jandriju zlato.
Žali Marka i otac i majka,
A Jandriju u selu divojke:
„Lipi Jandre, u pismi te nema!“

XXXIV.

Gadna izdaja.

Mili bože, lipa vinograda!
Još je lipša vojnička parada.
U paradi mladi oficiri,
Crne čizme, svitlim podkovate,
A haljine žutim ošvagate,
Pa se šeću niz Taliju ravnu.
Gledale ih tanke Talijanke:
„Mili bože, mloga Ogulinca!
„Sutra će nam pogubiti glave.“
Knjigu pišu mladi Ogulinci,
Knjigu pišu na krajinu ravnu:
„Naše majke, nas se nenadajte!
„Vi sestrice, u crno zavijte!
„Naše ljube, vi se preudajte!“

XXXV.

Prevaren čoban.

(žetelačka, Vuk I. 253).

Žetvu žela za gorom divojka,
Žetvu žela i pismu pivala:
„Ko će meni snoplje povezati?“
Za to čulo momče kod ovaca:
„Muči, muči, lijepa divojko!
„Ja ću tebi snoplje povezati,
„Ja ću tebi hladak namistiti,
„Ja ću tebi vode donijeti,
„Ako ću ti lišce obljubiti.“ —
„Ako si mi snoplje povezao,
„Ovce su ti po strništu pasle;

„Ako si mi hladak namistio,
„U njemu si trudan posjedio:
„Ako si mi vodice donio,
„Žedan bio, i sam si se pio.“
Ode momče gorom plakajući,
A divojka poljem pivajući.

XXXVI.

Tko daje prsten.

Ja se uspeh na javor,
Pa pogledah niz javor,
Pod javorom zelen bor,
Moja draga mete dvor,
Na ruci joj prsten moj
„Odkle tebi prsten moj?“
„Dao mi je bratac tvoj,
„Do godine diver moj.“

XXXVII.

Pitanje.

O divojko dušo moja!
Što ti veli majka tvoja?
Hoće-l' tebe meni dati,
Jali dati, jal' nedati,
Hoće-li me zetom zvati,
Ali zetom jali psetom?
Ote tvoje crne oči,
To su tvoje noćne moći.

XXXVIII.

Nada djevojačka.

Djevojčice, plava ljubičice!
Ljubio bih te, al' si premalena. —
Ljub', junače, bit' ću i golema,
Do godine tebi do ramena,
A do druge ka i moje drùge,
A do treće i veća od tebe.

XXXIX.

Momak prkosi djevojci.

Sunce moje, postaj iznad gore!
Neću doći, dje sam naumio,
Naumio dragoj na večeru,
Zaiskat' ću, što u dvòru nema:
Cukra, putra i rumena vina,
I rakije od devet godina,
Što je peklo momče neženjeno.

XL.

Mati svjetuje kćer.

Majka svoju jedinicu kara,
Pa se jopet s njome razgovara:
„Jedinice, neide za soldata,
„U soldata nigda kuće nema.
„Kuća mu je sinja kabanica,
„A rukavi po kući ormari,
„Rukavice po kući police,

„Bajuneta kućna podumenta,
„Mušket mu je i otac i majka,
„A oljmica bratac i sestrica.“

XLI.

Draga se brine za dragoga.

Lipa-li je po 'nom dolu trava!
Još je lipša, dje moj dragi spava.
Bježi, dragi, eto kiše na te!
Pokisnu ti lula i tambura,
Uz tamburu vezena košulja,
Što sam vezla tri godine dana,
Navezla sam tri dukata zlata.

XLII.

Sestra i brat.

Oj tičice lastavice!
Nelezi se pokraj puta,
Imam brata, dobra lovca,
On će tebe uloviti,
Caru će te pokloniti,
Car će tebi timar dati,
Lipu Maru u timaru.
Kamo t', Mare, zelen vinac?
Ostav'la sam za proliće,
Dok mi bratac dodje s vojske.
Eto bratca više gradca!
Nosi suknju od skerleta,
I hlačice crljene
I postole šarene,
I dva pera paunova,

I četiri reljinova.
Reljin goru zanio,
U cviće se zanio.

XLIII.

Kako kune djevojka.

Da bog dade, da nedilja dodje,
Da mi dragi izpred dvora prodje,
Da nazove: dobro jutro, draga! —
Bog daj dobro, al' te nepomoglo!
Nit' sam draga, nit' me zovi dragom,
Već me zovi Anicom divojkom.
Ti se fališ po Merjanu gradu,
Da si mene obljubio mladu.
Ako si me kada poljubio,
Nisi lišca na ustih odnio:
Ako si mi kad jabuku dao,
Jabuka je dječinja zabava;
Ako si mi svilu kupovao,
Vezla sam ti po marami grane:
Koliko je na marami grana,
Toliko mi bolovao dana!
Koliko je na nebu zvizdica,
Toliko te ubilo strilica!
Koliko je na kruški krušaka,
Toliko te ubilo pušaka!
Koliko je na moru brodova,
Toliko te ubilo gromova!

XLIV.

Neposlušna Jelena.

Karala majka Jelenu:

„Jeleno, kćeri jedina!
„Nerani rano na vodu,
„Nenosi perce naerce,
„Negazi vode duboko,
„Nepleti kose široko!“
Nećila Jele slušati,
Ranila rano na vodu,
Nosila perce naerce,
Gazila vodu duboko,
Plela je kosu široko.

XLV.

Draga i dragi.

Visoka jela do neba,
Široka lista do zemlje.
I pod njom dragi boluje,
Više njeg' ljuba žaluje:
„Boluješ, dragi, boluješ?“ —
„Bolujem, dušo, bolujem.
„Žaluješ, ljubo, žaluješ?“ —

XLVI.

Dar i uzdarje.

(Srav. Vuk I. 242. i 243 na prelu).

Dva se grada naporedo grade,
Jedno Jajac a drugo Jezerac.
U Jajcu je Jajčanin Ivane,
U Jezercu Jezerkinja Mare.
Knjigu piše Jajčanin Ivane,
Pa je šalje Jezerkinji Mari:
„Aj Marice, moja dušo draga!

„Poslat' ću ti jedno povisamce,
„Opredi mi boščaluk haljina,
„I opredi devet čadorova;
„Što ostane, moja dušo draga,
„Ono kupi b'jelo ruho sebi,
„Pa se fali svojim drugaricam:
„„Dragi mi je ruho sakupio.““
Knjigu piše Jezerkinja Mare,
Pa je šalje Jajčanin Ivanu:
„Aj Ivane, moja dušo draga!
„Poslat' ću ti jednu tetrejiku,
„Pa skuj meni obedvi stative,
„I skuj meni skošce i podložnje,
„I skuj meni brda i brdila,
„I ostalo, što god stanu treba.
„Što ostane, moja dušo draga,
„Ono podkuj dobra djogu svoga,
„Pa se fali svojoj družinci:
„„Draga mi je konja podkovala.““

XLVII.

Čudna kletva.

Bog ubio popa i vladiku,
Koj' uzimlje mlado za nejako,
Ka je mene moja majka dala.
On neleži, dje mu braća leže,
Već on leži s macom u popretu;
On nesjedi, dje mu braća sjede,
Već on sjedi s kucom na buništu.

XLVIII.

Premlad vojno.

(Vuk I. 710).

Zatekoh se, zarekoh se,

Da ja neću za malena.
Bog naredi najmanjega.
Svi čobani odjaviše;
Kad u večer dojaviše,
Svi čobani dojaviše,
A moj mali nedojavi.
I ja uzeh družetinu,
Zadih za pas presletinu,
Podjoh malog' potražiti.
Kad se mali zavalio
Za zlim brdom, za brabonjkom.
Ja ga uzeh u naramak,
Donesoh ga svojoj kući,
Pa ga metnuh pokraj vatre.
Skoči iskra, ožeže ga:
„Ajme, ženo, pogiboh ti!"
Skoči maca, ogrebe ga:
„Ajoj, ženo, pogiboh ti!"
Ja g' iznesoh na sunašce,
Kada dodje orletina:
„Uj, orlino, orletino!
„Nije ovo mrljetina,
„Veće moja ljudesina!"

XLIX.

Hvalisava.

Falila se Falisava,
Da ona neće poć' za stara,
Neg' za mlada golobrada.
Za to čuo stari starče,
Uze bradvu i obrija bradu,
Uze ustru, pa odreza brke,
Pa on dodje Falisavi:
„Falisavo, bi-li pošla za me?

„Ja ti imam vole vitoroge,
„I ja imam žita od tri lita,
„I ja imam čizme do kolina,
„I ja imam kuću od tri štuka."
Falisava onda podje za njeg'.
Pitale je drugarice:
„Falisavo, kako ti je?" —
„Prvo jutro dobro mi je,
„Drugo jutro kako, tako."
Kada pako treće jutro,
Stade starac gnjate peći,
Falisavi suze teći.
Pitala ga Falisava:
„Od' odtolen, stari starče!
„Dje su tebi voli vitorogi?
„Dje je tebi žito od tri lita?
„Dje su tebi čizme do kolina?
„Dje-li ti je kuća od tri štoka?" —
„Što su voli vitorogi,
„To su miši štakorovi;
„Što je žito od tri lita,
„To je lug ti od tri lita;
„Što su čizme do kolina,
„To su gnjati izgorili;
„Što je kuća od tri štuka,
„To j' u kući paučina."

L.

Žaba i rak.

Pranje prala baba žaba
Na kamenu, na pločici.
K njoj dolazi rače momče:
„Od' odtalen, žabo babo!
„Nit' ti valja kožetina,

„Nit' ti valja mesetina." —
„Od' odtalen, rače krače!
„Ko bi tebi skrojio gaće
„Na te tvoje krive noge?
„Natrag ideš, natrag gledaš." —
„Žabetino, babetino!
„Ko bi tebi skrojio suknju
„Na te tvoje dupetine?"

LI.

Čudni svatovi.

Poslušajte, braćo, čuda:
Kad s' udaje Bara Muda,
U svatove sebi zove
Iz Kotara barjaktara,
Dva Ševera za djevera,
Vukosića i Kosića,
Antunića i Bašića
Dva viteza i plemića,
I iz Drage Žarkovića,
I iz Dabra Bićanića.
Al' govori Bardaroga:
„Nije meni sad do toga,
„Još vi zov'te starca Kilu
„I uz Kilu sina Milu."
Kad se svati sakupiše,
Tad se oni spominjaše,
Što će koji na pir donit:
Stari Joja torbu loja,
A Baklaja dva tri jaja,
A Fifulja polić ulja,
Lazo Štaka dva tri raka,
A Suneta po juneta.

LII.

Grlica.

Grličica grče,
Petar konja trče:
„Daj mi, Petre, palicu,
„Da ubijem grlicu.“ —
„Nedam tebi palice,
„Da ubiješ grlicu.
„Men’ će grle soli dati,
„Ja ću soli ovnu dati,
„Men’ će ovan loja dati,
„Ja su loja maci dati,
„Men’ će maca miša dati,
„Ja ću ori mišo dati,
„Men’ će ore pero dati,
„Men’ će ore pero dati,
„Ja ću pero fratru dati,
„Men’ će fratar knjige dati,
„Ja ću knjige bogu dati,
„Bog će meni žita dati,
„Ja ću žito mlinu dati,
„Mlin će meni brašna dati,
„Ja ću brašno majki dati,
„Men’ će majka kolač dati.“

LIII.

Jovan čoban.

Gudile su gusle javorove,
Budile su Jovana čobana:
„Ustaj gore, Jovane čobane!
„Odagnaše ti Turci b’jele ovce,

„Turci ovce, a Kauri janjce.“
„Al' govori Jovane čobane:
„Neka gone, od mene im prosto!
„Ostat' će mi ovca razbludnica,
„Ojanjit' će mi ovna razbludnika,
„Skovat' ću mu zvono od dukata,
„A jezik ću od suhoga zlata,
„Nek se čuje preko svega svita!“

LIV.

Lov Sibinjanina Janka.

(čakavska od Otočca).

Lov lovio Sibinjanin Janko,
Lov lovio i boga molio,
Da mu bog da lovak uloviti,
I potajno divojku ljubiti.
Slušala ga s pendžera divojka,
Slušala ga, ter mu govorila:
„Nelov' lova, Sibinjanin Janko!
„Nelov' lova oko dvora moga;
„Jer ako te vide braća moja,
„Ubit' ćedu tebe radi mene.“ —
„Ako-li me mlada ubijedu,
„Bolovat ću u tvojemu dvoru,
„Pa ćeš mene mlada upitati:
„„Dušo Janko, boli-li te jako?—
„„Neboli me, već za 'nom divojkom,
„„Koja nosi na vratu kolajnu,
„„Na kolajni cekin do cekina,
„„Cekin zvekne, meni srce jekne.“

LV.

Janko i tri djevojke.

(čakavska od Otočca; sr. Vuk I. 447).

Zaspal Janko pod jablankom,
Od tud idu tri divojke,
Med sobom se spominjale,
Ka bi komu najvolila.
Najstarija govorila:
„Ja bih burmu najvolila."
A srednja je govorila:
„Ja bih prsten najvolila."
A najmladja govorila:
„Ja bih Janku najvolila;
„Burma će se razkovati,
„A moj Janko uvik biti;
„Prsten će se izgubiti,
„Moj će Janko uvik biti." —

Na prvoj hrvatskoj izložbi u Zagrebu 1864.
srebrnom kolajnom odlikovana

TISKARA
A. JAKIĆA
U ZAGREBU,

koja imade u obilnu izboru tako zvanih latinskih **slovah** ne samo za **hrvatski**, nego i za sve ostale jezike latinicom se služeće, osim toga providjena je dovoljno **njemačkimi** i **grčkimi** slovi, starom i novom **ćirilicom** za sva **slavjanska narječja**, napokon je nabavila dovoljnu množinu pisma **hrvatske** ili **upravne glagoljice** i **okrugle** tako zvane **bugarske glagoljice**, da može ciele knjige tiskati. Preporuča se dakle za tiskariju svake ruke, kao književnoga tako i skrižaljnoga sloga, koje će brzo, čisto, ukusno i što moguće jeftinije vazda obavljati, te naručitelje u svačem zadovoljiti nastojati.

U pisari A. Jakića u Ilici br. 746., prodaju se sliedeće knjige vlastite mu naklade, uput izpod tiska izašle:

Najnovije:

	fr. n.
HRVATSKE NARODNE PJESME, još dosele nikada tiskom neizdane, sabrane po gornjoj hrvatskoj krajini i turskoj Hrvatskoj, od Luke Marjanovića, u 8mini, 14 tabakah	1 —
ROBINSON KRUZOE,, na hrvatski jezik preveo Iv. Čačić, sa 52 slike, na 16tini, 16 tabakah, tvrdo vezan . . . . (na njemačkom jeziku prodaje se po 1 for 40 novč.)	1 —
HRVATSKA PJESMARICA, kitica hrvatskih pjesamah, što no se obično i rado pjevaju, na 16tini, 14 tabakah	— 50
CVIETNJAK POBOŽNOSTI, molitvenik za mladež, od Franje Žužela, župnika riečkoga, na 16tini, 11 tabakah, tvrdo vezan	— 30
POJAVI IZ PRIRODE, 3. i 4. svezak, od C. A. Bakotića, učitelja riečke gimnazije, na 8mini, 6 tabakah, oba skupa	— 50
LAHKOVIERNI, veseli igrokaz slovenski, 7 tabakah	— 50

Nove:

	fr.	nč.
HRVATSKI TRGOVAC, ili trgovački listar za trgovce i trgovačke učenike, napisao A. Jakić, na 8mini, 14 tabakah . .	2	—
HRVATSKE PUČKE PROPOVIEDI, od Marijana Jakovljevića, redovnika sv. Franje države bosanske, tri knjige, na 8mini, 56 tabakah	6	—
HRVATSKA BIBLIOGRAFIJA, od Ivana Kukuljevića, II. svezak	—	40
BORBA HRVATAH S MONGOLI I TATARI, napisao Ivan Kukuljević, na velikoj 8mini, 8 tabakah.	1	—
SMRT SMAIL-AGE ČENGIĆA, od Ivana Mažuranića, V. izdanje	—	30
TRNULE, pjesme od Lj. Vukotinovića	—	60

„Posielo" prevodi novelah i romanah.

NAD VISLOM, od Jos. Miškatovića, u 8mini, 8 tabakah . . .	—	50
DVORJANSKO GNIEZDO, od J. Miškatovića, u 8mini, 10 tab.	—	60
ASJA, od J. Miškatovića, u 8mini, 4 tabakah	—	30
RUDJIN, od „ „ „ 9 „	—	50
PRVA LJUBAV I MAČ I MUNJA, od J. Miškatovića, u 8mini, 8 tabakah	—	50
NOTAROV NOS, od J. Jurkovića u 8mini, 7 tabakah	—	40
MALA KNEGINJA, od „ „ „ 6 „	—	40
REŠTAURACIJA, od Eg. Tomića, u 8mini, 7 tabakah	—	50
POLITIČKI RAZGOVORI na južnoj promenadi, u 8mini, 1 tab.	—	20
PREDSTAVKA krajiških saborskih zastupnikah, u 8mini, 1 tabak	—	5
RECHSCONTINUITÄT, od B. L. H., u 8mini, 7 tabakah . . .	—	60
POLITISCHE GESPRÄCHE od B. L. H., u 8mini, 1 tabak . .	—	20

Druge naklade.

DNEVNIK sabora hrvatskoga od g. 1861., na 4tini, 240 tab. .	10	—
OSVETNICI I OBRENOV, Epos od Poznanovića, I. svezak na 8mini, 6 tabakah	—	30
OSVETNICI I LUKA VUKALOVIĆ, od Poznanovića, II. svezak, na 8mini, 12 tabakah	—	70

☛ Učeća se mladež sjemeništah, javnih i privatnih školah i zavodah, ako najmanje 5 knjigah različitih naruči, te naručbini i novce priloži, dobiva sve knjige za četvrtinu feftinije.

☛ Ovu polakšicu ciene uživaju i sva gg. učitelji uz jednake uvjete.

☛ Knižare i drugi razprodavatelji knjigah dobivaju 35%, ako najmanje 10 otisakah za gotove novce kupe.